

آشنایی با کشورهای جهان

سوریه

محمود رضا برازش

چاپ دوم

آشنایی با کشورهای جهان

سوریه

محمود رضا برازش

تابستان ۱۳۸۶

برازش، محمود رضا، ۱۳۴۱

سوریه / گردآوری و تنظیم محمودرضا برازش - مشهد انتشارات آفتاب هشتم، ۱۳۸۸

۱۰۰ ص: نقشه (رنگی) - ۳۷-۳۸

شابک جلد شومیز: ۱-۲۶-۲۸۳۹-۹۶۴-۹۷۸-۹۷۸-۹۶۴-۲۸۳۹-۲۶-۱ ISBN 978-964-2839-26-1

شابک جلد سخت: ۸-۲۷-۲۸۳۹-۹۶۴-۹۷۸-۹۷۸-۹۶۴-۲۸۳۹-۲۷-۸ ISBN 978-964-2839-27-8

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا (فهرست نویسی پیش از انتشار).

۱. سوریه الف. محمود رضا برازش، ۱۳۴۱. ب انتشارات آفتاب هشتم. ج. عنوان

۹۵۳/۸

ع ۴ ب / DS

۴۲۴۷-۸۵

کتابخانه ملی ایران

آشنایی با کشورهای جهان

سوریه

محمود رضا برازش

با همکاری: سودابه حسین زاده - فاطمه ربیعہ - محمد رضا برازش

ویراستار: رویا یداللهی

صفحه آرای: احسان جلایری

چاپ دوم: ۱۳۸۸

۵۰۰۰ نسخه رقی

چاپ: دقت ۳۱۲۵۰۵۲

شابک جلد شومیز: ۱-۲۶-۲۸۳۹-۹۶۴-۹۷۸-۹۶۴-۲۸۳۹-۲۶-۱

شابک جلد سخت: ۸-۲۷-۲۸۳۹-۹۶۴-۹۷۸-۹۶۴-۲۸۳۹-۲۷-۸

قیمت جلد شومیز: ۳۰۰۰۰ ریال

قیمت جلد سخت: ۴۰۰۰۰ ریال

حق چاپ محفوظ است

انتشارات آفتاب هشتم. مشهد- صندوق پستی ۱۸۸۶-۹۱۳۷۵

تلفن دفتر: ۰۵۱۱-۸۴۳۸۱۳۲-۰۵۱۱-۲۲۲۴۷۱۹-۰۵۱۱

فهرست

۶	پیشگفتار
۷	مقدمه
۱۰	۱- جغرافیای طبیعی
۱۰	موقعیت جغرافیایی
۱۱	آب و هوا
۱۲	کوه‌ها
۱۴	بیابان سوریه
۱۵	رودها
۱۷	پوشش گیاهی
۱۸	حیوانات
۱۹	۲- جغرافیای انسانی
۱۹	جمعیت
۱۹	تراکم جمعیت
۲۰	نژاد
۲۱	زبان و خط
۲۱	مذهب
۲۱	اسلام در سوریه
۲۲	پرچم
۲۳	فرهنگ و آداب و رسوم
۲۴	خوراک
۲۶	پوشاک
۲۶	چشم‌ها و تعطیلات
۲۷	هنر
۲۷	موسیقی
۲۸	معماری
۲۸	هنرهای تجسمی
۲۹	هنرهای محلی صنایع دستی
۳۰	ادبیات

۳۱	آداب و رسوم
۳۱	سینما و تئاتر
۳۲	ورزش
۳۳	۳- جغرافیای اقتصادی
۳۳	اقتصاد
۳۴	واحد پول
۳۴	منابع طبیعی و معدنی
۳۵	واردات و صادرات
۳۶	صنایع مهم
۳۶	حمل و نقل
۳۷	جهانگردی
۳۷	کشاورزی
۳۹	دامداری و شیلات
۴۰	۴- تاریخچه
۴۱	تاریخ قرن بیستم
۴۲	۵- سیاست و حکومت
۴۲	قوهی مقننه
۴۲	قوهی مجریه
۴۴	احزاب فعال در سوریه
۴۵	سیاست‌های خارجی
۴۶	عضویت در سازمان‌های بین‌المللی
۴۶	رابطه با ایران
۴۷	روابط بعد از پیروزی انقلاب اسلامی
۴۸	روابط اقتصادی
۴۹	روابط فرهنگی
۵۰	آدرس سفارتخانه و نمایندگی‌های ایران در سوریه
۵۱	۶- مناطق دیدنی و معروف
۵۱	دمشق
۷۱	حلب
۷۵	حماه
۷۶	آفامیه

۷۷	رقه
۷۸	حمص
۷۹	استان سویدا
۷۹	بصری
۸۰	شهباء
۸۱	شهر سویدا
۸۱	قنیطره
۸۱	ابلا
۸۲	تدمر (پالمیرا)
۸۳	استان لاذقیه
۸۴	استان طرطوس
۸۵	موزه‌ها
۸۵	کتابخانه‌ها
۸۶	۷- مشاهیر
۸۶	آنتیوکوس سوم
۸۶	جمال جمال
۸۶	حافظ اسد
۸۷	بشار اسد
۸۸	ابن ابی اصیبعه
۸۸	ابن النفیس
۸۸	آدونیس
۸۸	عزالدین قسّام
۸۹	محمّد الدین ابن عربی
۸۹	ابوالفراس الحمدانی
۸۹	إلفه الإدلبی
۸۹	نزار قبّانی
۹۰	مصطفی عقاد
۹۰	نجدت اسماعیل أنزور
۹۰	صبح فخری
۹۱	۸- کلمات متداول و جملات کاربردی

انسان از همان آغاز خلقت نیازمند آن بوده که محیط اطراف خود را بشناسد. یافتن غذا، مصون ماندن از گزند حیوانات و مقابله با سرما و گرما و دیگر موارد مشابه، از نیازهای اولیه‌ای است که انسان با آن مواجه بوده است. در اوایل، جوامع به صورت قبیله‌ای و کوچ نشین بودند. آنها در ایام مختلف سال در مکان‌های خاص توقف می‌کردند و پس از مدتی به راه خود ادامه می‌دادند و در این بین مسیر راه و مکان‌های توقف را بررسی و بهترین را انتخاب می‌کردند. با ایجاد روستاها و شهرها، به مرور انسانها در یک نقطه ساکن شدند. گروهی از ساکنان شهرها و روستاها به دلایل مختلف به سفر پرداختند. برخی از آنان حاصل تجربیات و یافته‌های خود را از این سفرها ثبت کردند. بعضی از این نوشته‌ها در قالب سفرنامه‌ها و شکل‌های مختلف نوشتاری اکنون در دسترس است.

با پیشرفت روزافزون علم و توسعه‌ی ناوگان حمل و نقل در سایر جوامع، هر روزه بر تعداد سفرها و مسافران افزوده می‌شود. از طرف دیگر، ارتباط بین افراد در شهرها و کشورها به طرق مختلف تسهیل شده، به طوری که امروزه اصطلاح «دهکده جهانی» شکلی ملموس و معنایی عام یافته است. تردد بین کشورها به حدی است که وقتی افراد حاضر در خیابان‌ها یا حتی متروی شهرهای معروف جهان را بررسی کنیم، درمی‌یابیم که از نژادها، رنگ‌ها و سرزمین‌های مختلفی‌اند که برای گردش، تجارت، بازدید از دوستان و اقوام، زندگی و... به رفت و آمد می‌پردازند. به مرور، موارد مرتبط با «گردشگری» به یکی از صنایع مهم و پیشرفته‌ی دنیا تبدیل شده است. بدون شک، تردد میلیون‌ها مسافر در طی سال، تأثیر زیادی بر اقتصاد شهرها و کشورها دارد. افرادی هم که برای مقاصد خاص غیر از گردشگری مسافرت می‌کنند، از امکانات و نقاط دیدنی مکان‌ها و کشورهای مختلف بازدید می‌کنند. بدیهی است، افراد تمایل دارند از سفر خود حداکثر بهره را ببرند؛ و بنابراین ضرورت دارد اطلاعاتی کافی از محل مورد بازدید داشته باشند. در همین راستا، سازمان‌ها و شرکت‌های مختلفی ایجاد شده و به فعالیت در عرصه‌های مختلف می‌پردازند. تهیه و انتشار کتاب‌های راهنما برای شهرها و کشورهای مختلف به زبان‌های گوناگون از جمله فعالیت‌های متداولی است که توسط ناشران علاقه‌مند و سازمان‌های مربوط انجام می‌شود.

تعداد و تنوع این نوع کتاب‌ها با توجه به علاقه‌ی افراد به داشتن این نوع اطلاعات و افزایش تعداد مسافران، هر روزه افزایش می‌یابد و این امر در بررسی و بازدید از نمایشگاه‌های کتاب و یا با مراجعه به اطلاعات کتاب‌های انتشار یافته، معلوم می‌شود. سالانه، هزاران نفر فارسی زبان از ایران و دیگر کشورها به نقاط مختلف دنیا سفر می‌کنند و کمتر کتابی برای راهنمایی ایشان منتشر شده است.

به نحوی که اطلاعات کشورهای مقصد را در اختیار ایشان قرار دهد. شاید بهترین مرجع در این باره، کتاب‌های سبز وزارت امور خارجه باشد؛ ولی کتاب‌های فوق کاملاً تخصصی بوده و فاقد اطلاعات و جاذبه‌های عمومی می‌باشند. با توجه به این نیاز و خلأهای موجود، مدتی است تلاش شده است، اطلاعات مناسبی برای این امر از منابع مختلف تهیه گردد تا کمکی برای علاقه‌مندان و راهنمایی برای مسافران باشد. بدیهی است، جمع‌آوری و تنظیم این اطلاعات، کاری گروهی است. سفارتخانه‌ها و نمایندگی‌های برخی کشورهای مربوط نیز برای تهیه منابع و تنظیم اطلاعات کمک‌هایی کرده‌اند که لازم است از ایشان تشکر و قدردانی نمایم. بی‌شک، این مجموعه خالی از اشکال نیست. امیدواریم با راهنمایی‌های خوانندگان محترم، از کاستی‌های آن بکاهیم.

مقدمه

تمدن کهن و موقعیتی استراتژیک، سوریه را به کشوری مهم و قابل توجه در منطقه‌ی خاورمیانه تبدیل کرده است. این سرزمین که در گذشته با نام «شام» شهره بوده است، خاستگاه تمدن‌های گوناگون و بزرگان بسیاری است. از ویژگی‌های برجسته‌ی این سرزمین حضور پنج پیامبر اولوالعزم و صاحب شریعت در آنجا بوده است. نوح، ابراهیم، موسی و عیسی علیهم السلام مدت زمانی را در این سرزمین گذرانده‌اند و پیامبر اعظم (ص) در دوران جوانی همراه با کاروان تجارتی در این سرزمین رحل اقامت افکند. در همان جا بود که راهبی مسیحی به نام بُحیرا با ایشان دیدار کرد و با مشاهده‌ی علایم نبوت در آن حضرت ایشان را همان آخرین فرستاده‌ی الهی خواند که ظهورش در انجیل بشارت داده شده است و با بعثت خود مردم را از بت پرستی نجات می‌بخشد. حوادث تلخ و جانسوزی که در این سرزمین رخ داده است برگه‌ی دیگر از تاریخ این دیار است. خاندان ستم پیشه‌ی اموی با استقرار حکومت خود در شام ستم‌های فراوانی به خاندان پیامبر (ص) روا می‌داشتند که ننگین‌ترین پیامد آن شهادت مظلومانه‌ی حضرت سیدالشهدا (ع) در کربلا و توهین به اهل بیت آن جناب به هنگام ورود کاروان اسرا به دمشق بود.

تاریخ سوریه آکنده از تقابل و تعامل فرهنگ‌ها و تمدن‌های گوناگون بوده است. پیش از اسلام مرزهای ایران و روم بیشتر در این سرزمین تعیین می‌شد و پس از اسلام اغلب جنگ‌های صلیبی در شام رخ داد به گونه‌ای که هنوز برخی از آثار آن را می‌توان دید. پس از جنگ جهانی دوم و حمله‌ی رژیم غاصب اسرائیل به فلسطین که باعث شهادت بسیاری از مردم و آوارگی میلیون‌ها نفر شد، سوریه به حمایت از حقوق مردم ستمدیده‌ی فلسطین پرداخت و حتی بخش‌هایی از آن من جمله بلندی‌های جولان به تصرف رژیم اشغالگر اسرائیل در آمد.

در این میان روابط ایران و سوریه بسیار خوب و برادرانه است. این دو کشور از هم پیمانان استراتژیک یکدیگرند. سوریه از کشورهای است که هم‌صدا با ایران در برابر جنگ تحمیلی عراق به ایران به صدام اعتراض کرد و حمایت‌های خود را از کشور ایران دریغ نکرد. پشتیبانی یک کشور مهم عرب از ایران در آن بحبوحه و مقطع حساس اهمیت زیادی داشت. سوریه با ایستادگی در برابر زورگویی‌های قدرت‌های سلطه طلب همچون اسرائیل و آمریکا نگاه منتظر بسیاری از مستضعفان جهان را به خود دوخته است.

علاوه بر روابط سیاسی ایران و سوریه مناسبات فرهنگی و اقتصادی این دو کشور قابل توجه است. احداث کارخانجات مختلف و انجام پروژه‌های مشترک از جمله فعالیت‌های رو به رشد ایران در سوریه است.

از سوی دیگر آنچه پیوند این دو کشور را استوارتر می‌سازد، علقه‌های مذهبی و اسلامی است. بارگاه آسمانی بانوی ارجمند حضرت زینب کبری(س) دخت گرامی حضرت علی(ع) و فاطمه ی زهرا(س) و مرقد مطهر فرزند خردسال امام حسین(ع) حضرت رقیه(س) سوریه را پذیرای هزاران زائر و مشتاق اهل بیت علیهم السلام ساخته است. به ویژه آن که سوریه پس از عربستان از بیشترین زائر ایرانی استقبال می‌کند.

در پایان امید می‌برم این کتاب که هفتمین کتاب از مجموعه کتاب‌های آشنایی با کشورهای جهان است خواسته‌ی زائران، مسافران و علاقه‌مندان را برآورده سازد. همچنین سپاسگزار همه‌ی کسانی هستم که به نحوی در تدوین، آماده‌سازی و چاپ این اثر کوشیده‌اند.

محمود رضا برازش

مشهد مقدس

نام رسمی : جمهوری عربی سوریه Syrian Arab Republic

نام محلی : سوریه ، سوریا

نام دیگر : شام

پایتخت : دمشق Damascus

تاریخ استقلال : ۱۹۴۶/۴/۱۷ ، از فرانسه

روز ملی : هفدهم آوریل ، روز استقلال (۲۸ فروردین)

نوع حکومت : جمهوری چند حزبی با یک مجلس قانونگذاری ، از سال ۱۹۷۳

رئیس حکومت : رئیس جمهور

رئیس دولت : نخست وزیر

جغرافیای طبیعی

کشور سوریه در نیمکره‌ی شمالی و در غرب آسیا و ساحل شرقی دریای مدیترانه واقع شده است. این کشور با ۱۸۵۱۸۰ کیلومتر مربع، مساحت (تقریباً یک نهم مساحت ایران)، هشتاد و هفتمین کشور وسیع جهان است. سوریه از شمال با ترکیه (۸۲۲ کیلومتر)، از غرب با لبنان (۳۷۵ کیلومتر)، از جنوب با اردن (۳۷۵ کیلومتر) و رژیم اشغالگر قدس (۷۶ کیلومتر) و از شرق با عراق (۶۰۵ کیلومتر) مرز مشترک دارد و از غرب در شمال لبنان و جنوب ترکیه ۱۹۳ کیلومتر مرز ساحلی در کناره‌ی شرقی مدیترانه دارد. از نظر جغرافیای طبیعی، می‌توان کشور سوریه را به چهار منطقه تقسیم کرد:

۱) منطقه‌ی ساحلی که میان دریا و کوهستان محصور است؛

۲) منطقه‌ی کوهستانی، شامل کوه‌ها و بلندی‌هایی است که از شمال تا جنوب سوریه به موازات ساحل و کرانه‌ی دریای مدیترانه کشیده شده است؛

۳) منطقه‌ی داخلی، شامل دشت‌های داخلی است و در شرق منطقه‌ای کوهستانی قرار دارد؛

۴) منطقه‌ی بادیه و صحرا، در بردارنده‌ی دشت‌های بیابانی واقع در جنوب کشور و نزدیک مرز اردن و عراق است.

آب و هوا

به طور کلی، کشور سوریه آب و هوایی مدیترانه‌ای با زمستان‌هایی سرد و بارانی و تابستان‌هایی گرم و خشک دارد؛ اما آب و هوا در سوریه از گرم و خشک و طوفانی در بیابان‌ها تا گرم و مرطوب در ساحل دریای مدیترانه متفاوت است. در ماه‌های تیر (ژوئیه) و مرداد (اوت) دمای هوا در بیابان‌های شرقی به بیش از ۳۸ درجه و گاهی نیز تا ۴۳ درجه می‌رسد. منطقه‌ی بیابانی، خشک و طوفانی است. در ماه‌های بهمن (فوریه) و اسفند (مه) طوفان‌های شن رخ می‌دهد. این طوفان‌ها گاهی به حدی شدید است که به پوشش گیاهی آسیب می‌رساند و مانع چرای حیوانات می‌شود. در امتداد ساحل مدیترانه، آب و هوا در تابستان، گرم و مرطوب است. دمای هوا معمولاً بین ۲۷ تا ۳۳ درجه در نوسان است و نسیم خنکی از سمت دریا می‌وزد. در تپه‌ها و کوه‌های سوریه، آب و هوای تابستان، معمولاً بین ۱۶ تا ۲۲ درجه در نوسان است. زمستان در سوریه، سرد و در امتداد ساحل و کوهستان‌های ساحلی، بارانی است. دمای هوا در امتداد سواحل، بین ۵ تا ۱۶ درجه در نوسان است. در بیشتر ارتفاعات و کوهستان‌ها، زمستان برف می‌بارد، در این ارتفاعات، دمای هوا تا زیر صفر نیز کاهش می‌یابد. همچنین در دشت‌ها و بیابان‌های سوریه نیز دمای هوا در زمستان، تا صفر درجه می‌رسد.

بیشترین ریزش باران، از اواخر آبان (اکتبر) تا ماه خرداد(مه) است. در نواحی ساحلی، سالانه حدود هزار میلی متر باران می‌بارد؛ در حالی که در بیابان، میزان بارش، کم و نزدیک به یک صد میلی متر است.

در شصت درصد سطح کشور سوریه، متوسط بارندگی، کمتر از ۲۵۰ میلی متر است. به طور کلی، این کشور را از نظر آب و هوایی می‌توان به چهار منطقه تقسیم کرد:

الف) منطقه‌ی ساحلی که در فصل زمستان باران فراوان، درجه‌ی حرارت متوسط و رطوبت بالا دارد؛

ب) منطقه‌ی کوهستانی که در معرض باران شدید قرار دارد؛ در زمستان گاهی بیش از هزار میلی متر باران می‌بارد و در تابستان آب و هوای معتدلی دارد؛

ج) منطقه‌ی داخلی که در زمستان، بارانی و در تابستان، گرم و خشک است؛

د) منطقه‌ی بادیه و بیابان، که در زمستان، باران اندکی در آن می‌بارد.

در مجموع، مناطق ساحلی دریای مدیترانه و مناطق کوهستانی سوریه، بهره‌ی فراوانی از ریزش برف و باران دارند.

جدول متوسط دمای شهرهای بزرگ سوریه

موقعیت شهر	متوسط درجه حرارت در دی ماه به سانتیگراد	متوسط درجه حرارت در تیرماه به سانتیگراد
دمشق (جنوب غربی)	۷	۲۷
حلب (شمال)	۵	۲۸
درعا (جنوب)	۹	۲۹
طرطوس (ساحل مدیترانه)	۱۳	۲۵
دیرالزور (شرق)	۷	۳۲
صنّفه (کوه‌های لاذقیه)	۳	۱۹

کوه‌ها

در سوریه، قسمت‌های مختلف، از نظر ارتفاع، باهم متفاوتند؛ زیرا در این کشور، هم کوه‌های بلند، هم فلات پهن و گسترده، تپه‌ها، دره‌ها و نیز دشت‌ها به چشم می‌خورند. در قسمت غربی کشور، کوه‌ها مجموعه وار و در کنار هم از شمال به جنوب کشیده شده‌اند. کوه‌های بلند و سر به فلک کشیده‌ی سوریه، در غرب و جنوب آن قرار دارند.

در جنوب رشته کوه جبل النصیریه، دره‌ای به نام حمص قرار دارد. دره‌ی حمص، میان رشته کوه جبل النصیریه و کوه‌های مرز لبنان در جنوب، واقع است و آسانترین راه رسیدن به شرق از دریای مدیترانه است.

این مسیر، قرن‌ها به عنوان مسیر تجاری مورد استفاده قرار می‌گرفته. در جنوب دره‌ی حمص، کوهستان‌های مرزی در سراسر مرز سوریه با لبنان امتداد دارند. قله‌ی حرمون - مرتفعترین کوه سوریه - بخشی از این رشته کوه است، که با ارتفاع ۲۸۱۴ متر در مرز سوریه و لبنان قرار

حرمون

دارد. در این کوهستان، جنگل‌های درختان بلوط، کاج، سدر و سرو وجود دارند.

شیب کوه حرمون به سوی دشت حوران است. دشت حوران، بادهای باران‌زای مدیترانه‌ای را به سوی خود جلب می‌کند. این ناحیه خاک حاصلخیزی دارد و نواحی سنگلاخی

مرمرین و سنگ‌های آتشفشانی نیز از جنوب تا رشته کوه جبل - العرب در امتداد مرز سوریه با اردن گسترش یافته‌اند. در حاشیه‌ی جنوب غربی فلات حوران، ارتفاعات جولان واقع شده است که بخشی از آن را رژیم صهیونیستی اشغال کرده و مرز مورد مناقشه‌ی سوریه و اسرائیل است.

قله‌های معروف و مهم سوریه و ارتفاع آنها به متر

ارتفاع (متر)	سلسله جبال	قله
۲۸۱۴	لبنان شرقی	حرمون (الشیخ)
۲۶۱۵	لبنان شرقی	العطین
۲۴۶۵	لبنان شرقی	حلیمه
۲۴۶۲	لبنان شرقی	شغیف
۱۹۸۸	اسکندرون	اوفدی

بیابان سوریه

دوسوم خاک سوریه را بیابان فراگرفته است. رشته کوه جبل النصیریه، که از شمال تا جنوب خط ساحلی امتداد دارد، مانع از بارش کافی در داخل خاک سوریه می شود. گرچه در ناحیه ی بیابانی و سنگلاخی هم نواحی حاصلخیز وجود دارد، اما بیشتر سرزمین های واقع در شرق کوهستان ها خشک است. در بیابان، پوشش گیاهی اندکی می توان یافت، اما در میان نواحی سنگلاخی، بوته های خاردار هم دیده می شود. رود فرات و رودهای کوچک تر منشعب از آن، آب ناحیه ی حاصلخیز شرق بیابان (ناحیه ی جزیره) را فراهم می کند. ناحیه ی جزیره بخشی از هلال خصیب است که تا عراق و ترکیه امتداد دارد و مهد تمدن های باستانی همچون تمدن بابل، سومر و آشور بوده است. امروزه استفاده ی صحیح از رود فرات موجب شده تا از بیشتر این ناحیه برای کشاورزی بهره برداری شود. در این ناحیه، محصولاتی همچون پنبه و گندم کشت می شود. اصلی ترین منابع نفت و گاز سوریه نیز در شمال شرقی ناحیه ی جزیره قرار دارند.

دشت ساحلی

در امتداد ساحل دریای مدیترانه و در غرب رشته کوه جبل النصیریه، دشت ساحلی کم عرضی قرار دارد. این ناحیه بسیار پرجمعیت است و زمین های کشاورزی در آن متراکمند. این دشت مسطح و حاصلخیز، در بیش از ۱۱۰ کیلومتر در مرز سوریه، ترکیه و لبنان امتداد دارد. پهنای این دشت در برخی نقاط، سی کیلومتر است و در برخی نقاط، در محل برخورد رشته کوه جبل النصیریه با دریای مدیترانه، دشت کاملاً از میان می رود.

در نزدیکی لاذقیه در شمال و طرطوس در جنوب این دشت پهنا‌ی بیشتری دارد. کشاورزان در این دشت ساحلی، خاکی حاصلخیز دارند که قرن‌ها در آن کشت و زرع می‌شده. شیب کوه‌ها رطوبت حاصل از وزش بادهای غربی دریای مدیترانه را جذب می‌کند. در این ناحیه‌ی حاصلخیز، زیتون، تنباکو و انواع میوه کشت می‌شود و درختان کاج و بلوط در دامنه و ارتفاعات رشته کوه می‌رویند.

رودها

فرات

رشته کوه‌های سوریه، میزان بارش باران را در این کشور تعیین می‌کنند. رودها در قسمت غرب کشور فراوان و در قسمت شرق کمتراند. سه رود بزرگ، منبع با ارزش آب سوریه هستند: رود

فرات در شمال شرق، نهرالعاصی در غرب و رود بردی در جنوب غرب که آب شرب و کشاورزی سوریه را تامین می‌کنند. در این سرزمین گرم و خشک، رودخانه‌ها منبع حیاتی آب برای ادامه‌ی زندگی هستند.

رود فرات از ترکیه سرچشمه می‌گیرد و به صورت مورب در شمال شرقی سوریه جریان می‌یابد؛ سپس وارد خاک عراق می‌شود، طول این رود ۳۳۸۰ کیلومتر است که ۴۸۰ کیلومتر آن در سوریه جاری است. فرات، طولانی‌ترین رود سوریه است و هشتاد درصد آب این کشور را تامین می‌کند. دو رود فرعی بلیخ و خابور نیز به فرات می‌ریزند.

در غرب کشور، نهرالعاصی از دره‌ی حمص سرچشمه می‌گیرد و از مسیر گودال غب به سوی شمال و ترکیه جاری می‌شود. این رود که در بخش شرقی رشته کوه جبل النیریه جاری است، آب شهرهای حمص و حماه را تامین می‌کند. طول آن ۵۷۱ کیلومتر است.

رود بردی، رودی کوچک است؛ اما همین رود، آب دشت حاصلخیز غوطه و منبع آب پایتخت سوریه، یعنی شهر دمشق را فراهم می‌کند. بردی از کوه‌های شمالی سرچشمه می‌گیرد و به سوی شمال جاری است و در نزدیکی فرودگاه دمشق به یک ناحیه‌ی باتلاقی می‌ریزد و خشک می‌شود. این رود، هزاران سال آب دمشق را فراهم کرده است و هنوز هم کانال آبی که در زمان حکومت رومی‌ها احداث شده بود، آب را به شهر می‌رساند. رود بردی علاوه بر تامین آب شرب مردم و صنایع دمشق، آب لازم برای آبیاری مزارع و باغ‌های این ناحیه را نیز فراهم می‌کند.

نام و طول رودهای سوریه

نام رود	طول (کیلومتر)	نام رود	طول (کیلومتر)
فرات	۳۳۸۰	فویق	۱۲۸
عاصی	۵۷۱	جمنج	۱۲۴
خابور	۴۳۰	بلیخ	۱۱۶

مساحت دریاچه های مهم سوریه

نام دریاچه	مساحت (کیلومتر مربع)	محل واقع شده
اسد	۶۲۵	نزدیک نوره
حبول	۲۲۶	نزدیک حلب
قطیبه	۶۱	نزدیک حمص
عطیه	۱۱	نزدیک دمشق
خاتوبه	۳	نزدیک حسکه
میرندیب	۱	نزدیک درعا

سوریه چهار سد معروف و مهم با مشخصات زیر دارد:

نام سد	محل	ظرفیت (هزار متر مکعب)	طول (متر)
فرات	طبقة	۱۱۶۲۰۰۰۰	۴۶۰۰
رستن	رستن	۲۲۵۰۰۰	۴۱۵
محرده	شمال محرده	۵۰۰۰۰	۲۳۰
تلده	جنوب تلده	۱۵۰۰۰	

تنوع رستنی‌ها و گیاهان در سوریه زیاد است؛ به گونه‌ای که انواع درختان، درختچه‌ها و بوته‌ها را در این کشور می‌توان دید. کشور سوریه از نظر آب و هوایی و گیاهی به چهار منطقه تقسیم شده است:

الف) ناحیه‌ی مرطوب: شامل کوه‌های ساحلی، کوه حلب و کوه حرمون می‌شود. درجه‌ی حرارت این محیط در زمستان، پایین و در تابستان، ملایم است؛ ریزش باران، بیش از ۱۰۰۰ میلی‌متر در سال است؛ قله‌ی کوه‌های این منطقه برف گیر است و پوشش گیاهی غنی و سرشاری دارد. مهم‌ترین و متراکم‌ترین جنگل‌های سوریه در این بخش است. مهم‌ترین درختان این ناحیه سرو، کاج، صنوبر، بنه، خرنوب، خرزهره، کُنار(سدر) و گز است. همچنین در این منطقه حیواناتی مانند شغال، گرگ، کفتار و سنجاب وجود دارد؛

ب) ناحیه‌ی نیمه مرطوب: اطراف ناحیه‌ی مرطوب را فرا گرفته است و شامل دشت‌های ساحلی، دشت‌های غربی شهر حمص، کوه‌های لبنان شرقی، فلات جولان و بلندی‌های جبل العرب است. این ناحیه، زمستانی معتدل و تابستانی گرم دارد. میزان بارندگی آن ۴۵۰ تا ۱۰۰۰ میلی‌متر در سال است و

گیاهان گوناگونی دارد. روباه و خرگوش در آن بیشتر به چشم می‌خورد؛

ج) ناحیه‌ی نیمه خشک: در شرق منطقه نیمه مرطوب قرار دارد و شامل فلات حلب، حمص، حماه، دامنه‌های سلسله جبال لبنان شرقی، حوران، جزیره علیا و بلندی‌های داخلی است. میزان بارندگی آن ۳۰۰ تا ۴۵۰ میلی‌متر در سال است. گیاهان خاردار، پسته و بادام وحشی، جزو پوشش گیاهی این منطقه است و خزندگانی همچون مار، سوسمار صحرایی و حیواناتی مانند خرگوش و آهو در آن یافت می‌شوند؛

د) ناحیه‌ی خشک: در شرق منطقه نیمه‌ی خشک قرار دارد با تابستانی طولانی و زمستانی کوتاه. میزان بارندگی آن ۱۰۰ تا ۳۰۰ میلی‌متر در سال است و هر چه به طرف شرق پیش برویم، از میزان بارندگی آن کاسته می‌شود تا اینکه در منطقه‌ی حماده به محیطی خشک می‌رسد. درختان خاردار و گره دار همچون چوبک، درمنه، بید، گز و درخت تبریزی در این منطقه می‌روید.

در کشور سوریه نیز مانند بسیاری از کشورهای دیگر، نسل برخی از جانوران، رو به زوال است. از این رو دولت سوریه ناچار به وضع قوانینی برای حفاظت از حیوانات شده است. بر اساس این قوانین، شکار برخی از جانوران، ممنوع و شکار برخی دیگر به وقت و فصل معینی محدود شده است. خرس، بز کوهی، گوزن، کفتار، گربه ی وحشی، شغال، گرگ، خوک وحشی، سنجاب، خرگوش و روباه از جمله جانوران باقیمانده در کشور سوریه اند. در سوریه پارک ملی وجود ندارد. جوجه تیغی نیز در سوریه پیدا می شود و بیابان محل زندگی خزندگان چون مار، مارمولک و آفتاب پرست است.

پرنندگان نیز گوناگونند؛ گرچه تعداد آن ها زیاد نیست؛ مانند انواع گنجشک، پرنندگان گوشتخوار و پرنندگان مهاجر همچون: پرستو، لک لک، سار و مرغابی وحشی که در طی مسیر مهاجرت خود از سوریه می گذرند؛ یا در آنجا توقف می کنند و پس از تغذیه و تجدید قوا، به سفر خود ادامه می دهند. عقاب و باز نیز در آسمان سوریه دیده می شود؛ همچنین فلامینگو و پلیکان در نواحی باتلاقی و حاشیه آبریزها زندگی می کنند. برخی از حیوانات خانگی نیز برای جوامع کشاورزی سوریه مهم اند دامداران چادر نشین گله های گوسفند و بز دارند و از شتر و الاغ برای سفر استفاده می کنند. همچنین در آب های سوریه انواع ماهی وجود دارد. مصرف ماهی در این کشور به اندازه ی مصرف گوشت قرمز است.

جمعیت

بر اساس آمار سال ۲۰۰۶، سوریه با جمعیت ۱۸/۸۸۱/۰۰۰ نفر، پنجاه و پنجمین کشور پرجمعیت جهان است. این کشور جمعیتی جوان دارد و بیش از ۷۰ درصد مردم آن کمتر از ۳۰ سال سن دارند. ۵۱/۲۴ درصد از مردم سوریه مرد و ۴۸/۷۶ درصد آنان زن هستند. در سوریه حدود ۸۷/۳ درصد از مردان و ۶۰/۴ درصد از زنان باسوادند.

تراکم جمعیت

به طور کلی، در هر کیلومتر از خاک سوریه حدود ۱۰۰ نفر زندگی می کنند که این رقم در مناطق مختلف کشور، متفاوت است. در منطقه‌ی دشت ساحلی و کوه‌های غربی و دمشق، تراکم جمعیت بیشتر از ۱۰۰ نفر در هر کیلومتر مربع است و علت آن، عوامل زیر است:

- (۱) لطافت و خوبی آب و هوا؛ (۲) فراوانی باران و آب‌های روان؛ (۳) کشاورزی خوب، فعال و پیشرفته؛ (۴) فراهم بودن وسایل زندگی.

در منطقه‌ی فلات و دشت‌های داخلی و مرکزی، تراکم جمعیت در قسمت غربی، بین ۵۰ تا ۱۰۰ نفر در هر کیلومتر مربع است و هر چه به طرف شرق پیش برویم، تراکم جمعیت کاهش می‌یابد.

آب و هوا و شرایط اقلیمی، تاثیر زیادی در چگونگی و محل زندگی مردم داشته است؛ حتی بیش از سیاست‌هایی که دولت در این زمینه اعمال می‌کند. در فاصله‌ی سال‌های ۱۹۹۵ تا ۲۰۰۰، رشد سالانه‌ی جمعیت سوریه حدود ۲/۵ درصد بوده است؛ در حالی که در سال ۱۹۹۰، ۳ درصد بوده و به مرور کاهش یافته و در سال ۲۰۰۵ رشد جمعیت به ۲/۳۴ درصد رسیده است.

سوریه بر اساس آخرین تقسیمات کشوری از ۱۳ استان به اضافه شهر مستقل دمشق تشکیل شده که زیر نظر فرماندار و یک شورای منتخب اداره می شود و استان های آن به ترتیب وسعت عبارتند از:

۱) حمص	۵) حلب	۹) درعا	۱۲) قنیطره
۲) دیرالزور	۶) دمشق	۱۰) ادلب	۱۳) طرطوس
۳) حسکه	۷) حماه	۱۱) لاذقیه	
۴) رقه	۸) سویدا		

نژاد

در حدود سه هزار سال قبل از میلاد مسیح، اقوام مهاجر سامی از جمله کنعانی ها و فینیقی ها به سوریه آمدند. یهودیان و قبایل بدوی نیز دوهزار سال قبل از میلاد، از نقاط مختلف به سوریه مهاجرت کردند. در گذشته، چون سوریه سر راه تجارتي واقع شده بود، همواره آماج هجوم اقوام مختلف قرار می گرفت. در سال ۱۵۰۰ قبل از میلاد، مصریان به سوریه دست یافتند و پس از آن، یهودیان، فینیقی ها، آشوریان، ایرانیان و یونانیان مدتی بر این سرزمین حکومت کردند. هر کدام از این اقوام با خود موج جدیدی از اقوام مهاجر را وارد سوریه کردند که به مرور زمان، جزو ساکنان دایمی آن سرزمین شدند. در حال حاضر حدود ۹۰ درصد مردم سوریه، عرب هستند که به طور عمده در مرکز، غرب و جنوب کشور سکونت دارند. ۱۰ درصد دیگر کرد هستند که بیشتر در نواحی شمالی زندگی می کنند.

زبان و خط

عربی، زبان اصلی و رسمی سوریه است که ۹۰ درصد مردم به آن صحبت می کنند. افزون بر این، ۶ درصد به زبان کردی، ۲ درصد به زبان ارمنی و ۲ درصد به دیگر زبان ها سخن می گویند. خط مردم سوریه نیز عربی است.

مذهب

در سوریه و لبنان بیش از سایر کشورهای خاورمیانه تنوع مذهبی وجود دارد؛ چون جوامع مسیحی و مسلمان خود به تعداد زیادی فرقه تقسیم می شوند. حدود ۹۰ درصد جمعیت سوریه، مسلمان و ۱۰ درصد مسیحی اند. سنی ها حدود ۷۰ درصد از مجموع جمعیت را تشکیل می دهند. همچنین تعداد اقلیت های مذهبی سوریه کم و بیش زیاد است. مسیحیان، حدود ۱۰ فرقه ای مذهبی در سوریه دارند. چندین فرقه ای مذهبی مسلمان نیز در سوریه وجود دارد؛ از جمله: اسماعیلیه، دروزیه، علویان و زیدیه. علویان بیشتر در مناطق کوهستانی انصاریه ساکنند. (حافظ اسد - رئیس جمهور فقید سوریه - نیز پیرو این فرقه بود). مذهب تسنن مهمترین فرقه ای اسلامی در سوریه است و تقریباً سه چهارم مسلمانان سوریه سنی مذهبند.

اسلام در سوریه

نفوذ اسلام و فرهنگ اسلامی در این کشور، بسیار قوی است. اسلام سازنده ی تاریخ و تمدن این کشور در ۱۴ قرن اخیر بوده است. مهمتر، اینکه اسلام در این کشور موجب خلاقیت فرهنگی شده است و بسیاری از علما و دانشمندان بزرگ اسلامی، از این سرزمین برخاسته اند و آثار و یادگارهای تاریخی این سرزمین، حاکی از فرهنگ اسلامی پربار آن است. همچنین نفوذ عمیق اسلام در زندگی روزمره ی توده ی مردم، دیدنی است. در همه ی شهرها، مساجد بسیار وجود دارند (به طور مثال، دمشق بیش از دویست مسجد دارد). در سوریه قدرت و نفوذ فرهنگ اسلامی، نسبت به دیگر کشورهای عرب، بیشتر است و مردم آن به دین علاقه مندتر و در برابر مظاهر فرهنگ جدید نفوذ ناپذیرترند. در این کشور، هزاران نفر شیعه زندگی می کنند که بیشتر در پایتخت سوریه و چند شهر اصلی این کشور مثل حمص، حماه، حلب و شهرهای ساحلی اقامت دارند.

پرچم های سوریه بعد از حکومت عثمانی

پرچم سوریه از هنگام رهایی این کشور از امپراتوری عثمانی، بارها تغییر یافته است. نخستین پرچم این کشور رنگ‌هایی نشانگر جنبش اعراب یعنی سیاه، سبز، سفید و قرمز داشت. رنگ‌های

سفید، سبز و سیاه به معنای سه سلسله‌ی مسلمانی بودند که در قرن‌های هفتم تا یازدهم میلادی در خاورمیانه حکومت می‌کردند؛ قرمز نیز نماد خون شهدا بود. مثلثی به رنگ قرمز در گوشه‌ی سمت چپ آن پرچم قرار داشت و خطوطی به رنگ‌های سیاه، سبز و سفید نیز در سمت راست آن دیده می‌شد.

در دوران قیمومیت فرانسه در سوریه، پرچم استقلال سوریه جای خود را به پرچمی داد که در گوشه‌ی بالای سمت چپ آن، نقش پرچم فرانسه وجود داشت؛ رنگ‌های نشانگر جنبش پان عربی از میان رفت و زمینه‌ی آبی رنگ با حلقه‌ای سفید در پرچم به کار رفت. این پرچم تا شورش سال ۱۹۲۵، پرچم سوریه بود. بعدها دو نوار سبز رنگ که نواری سفید، آن دو را از هم جدا می‌کرد، جایگزین زمینه‌ی آبی شد.

پس از آن که نیروهای فرانسوی، این کشور را ترک کردند، سوریه از چندین طرح پرچم استفاده کرد که در آن‌ها رنگ‌های نشانگر جنبش پان عربی، یعنی قرمز، سفید، سبز و سیاه وجود داشت. پرچم امروزی سوریه در اوایل دهه‌ی ۱۹۸۰ انتخاب شده، در این پرچم، سه نوار با رنگ‌های مشخصی به صورت افقی دیده می‌شود. نوار بالایی قرمز، نوار میانی، سفید و نوار پایینی به رنگ سیاه است. رنگ قرمز، نماد قیام و شهادت در راه آزادی است؛ نوار سفید، نماد صلح و نوار سیاه، نماد گذشته‌ی استعماری کشور است.

درون نوار سفید، ستاره‌ی پنج پر سبزرنگی دیده می‌شود که در اصل به معنای اتحاد سوریه با مصر است و به دورانی باز می‌گردد که سوریه در جمهوری متحد عربی به مصر پیوسته بود. برخی، ستاره‌ها را نشانگر اتحاد سوریه و عراق می‌دانند.

فرهنگ و آداب و رسوم

وجود صحرا و ناهمگونی آب و هوا و پوشش گیاهی صحرا و دیگر مناطق کشور، باعث پیدایش دو سبک زندگی مختلف شده است:

الف) زندگی بیابانگردی و صحرانشینی که مبتنی بر کوچ و چرانیدن حیوانات و دامداری است. مردم صحرانشین سوریه در دو منطقه‌ی فرات و جزیره و بیابان پراکنده‌اند و در چادر یا خانه‌های گلی و کپر زندگی می‌کنند.

ب) زندگی شهری که شامل مردم روستا و مردم شهر می‌شود. مردم روستا در سواحل، یا در کنار رودخانه‌ها، کشتزارها و یا در دشت‌ها زندگی می‌کنند. آن‌ها خانه‌هایشان را به شکل‌های مختلفی می‌سازند؛ برای نمونه، در جبل حوران و جبل العرب، از مصالح سنگی، در دشت غوطه و فرات، از گل و چوب (برای سقف)، در القلمون از سنگ و چوب برای ساختن خانه‌هایشان استفاده می‌کنند. در مناطقی که چوب وجود ندارد؛ یا گران است، خانه‌ها از گل و سقف آن به شکل گنبدی (کلمبو) ساخته می‌شود؛ البته در حال حاضر، سیمان و آهن به مصالح ساختمانی روستاها اضافه شده و نمی‌توان بین برخی خانه‌های روستایی و شهری تفاوتی دید.

کشاورزان زندگی ساده‌ای دارند و پوشاک مرسوم و متداول موروثی خود را به تن می‌کنند. لباس مردان قبا و لباده، شلوار بلند و گشاد و شیماغ است که بر سر می‌بندند. زنان کشاورز، معمولاً دامن بلند، یا پیراهن مخمل بلند آستین دار و برخی از آنان هم کمربندی می‌بندند که حلقه‌هایی (غوازی) بدان آویخته‌اند و چارقده می‌پوشند.

مردم روستا عادات و آداب و رسوم ویژه‌ای برای جشن‌ها و سوگواری‌ها و مهمانی‌هایشان دارند. آنها غذا را سر سفره و روی زمین می‌خورند.

زندگی روزمره‌ی مردم سوریه بیشتر متأثر از سنت‌هایی است با قدمت چندین قرن و مبتنی بر ارزش‌های بسیار ریشه‌دار که کمتر متأثر از سیاست‌های دولت است. رفتار مردم با یکدیگر، کارهایشان و خانه‌هایشان، نشانگر شیوه‌هایی از زندگی است که ریشه در قرن‌های گذشته دارد. اعمال مذهبی، زندگی خانوادگی و نقش زنان در اجتماع، اغلب بر پایه‌ی باورهای سنتی قرار دارد.

مردم سوریه بیشتر در قالب اجتماعی با پیشینه، زبان و باورهای مذهبی مشترک زندگی می‌کنند.

با آن که در زندگی روزمره شدیداً بر سنت‌ها متکی‌اند، اما دگرگونی‌هایی نیز در کشور رخ داده است و مردم با ورود اخبار جدید از تلویزیون و اینترنت و برخی روزنامه‌ها و مجلات، با دیدگاه‌های جدید آشنا می‌شوند. برخی از تأثیرات آن را می‌توان در حوزه‌هایی همچون سبک لباس پوشیدن، معماری خانه‌ها و وسایل آن دید.

در کشوری که هزاران سال سابقه‌ی تمدن دارد، سنت و تجدد با هم آمیخته است. در دمشق - پایتخت سوریه - خانه‌هایی که در دوران حکومت عثمانی ساخته شده‌اند، نقش جدیدی می‌یابند و از آن‌ها به عنوان رستوران و کافی شاپ استفاده می‌شود. در بازارها یا اسواق سنتی، مردم، گوشت تازه را با کالاهای دیگر، پایاپای معامله می‌کنند و این محصول را به شیوه‌ی قرن‌های گذشته تولید می‌کنند؛ اما در منطقه‌ی دیگر شهر، فروشگاه‌های لوکس و اتومبیل‌های آخرین مدل دیده می‌شوند.

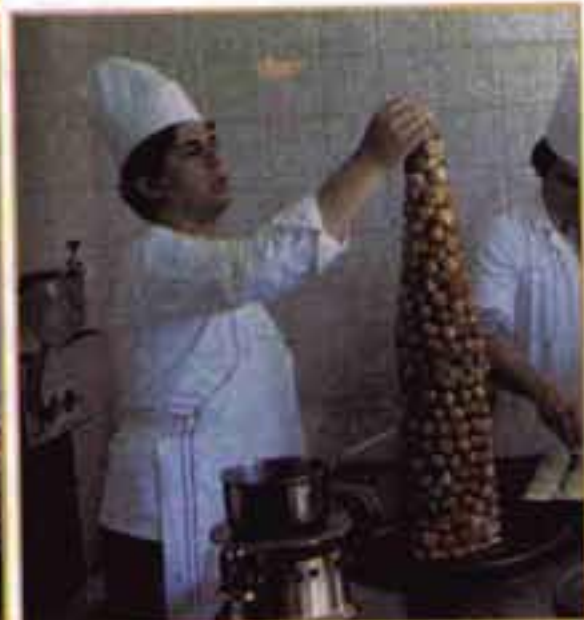
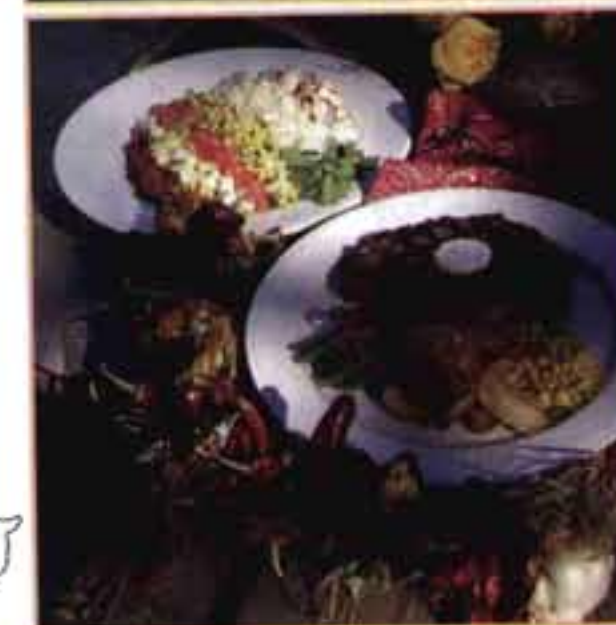
شهرهای سوریه از کوی و برزن‌های قدیمی تشکیل شده است که کوچه‌های تنگ و بازارهای سرپوشیده دارد و در آن مصنوعات به شیوه‌ی موروثی تولید می‌شوند. خانه‌ها حیاط‌های بزرگ دارند و اتاق‌هایی دور حیاط را گرفته‌اند؛ اما در کنار این سبک قدیمی، بخش جدیدی در شهر ساخته شده که خیابان‌های بزرگ، میدان‌های گسترده و ساختمان‌های چند طبقه و کوچه‌ها و معابر عریض دارد.

خوراک

نوع غذای مردم سوریه نیز نشان از گذشته‌ی این کشور دارد. غذاهای سوری شبیه غذاهای دیگر کشورهای خاورمیانه است و متأثر از فرهنگ اقوام و ملل گوناگونی که بر این کشور حکومت می‌کرده‌اند؛ مثلاً نوعی شیرینی سوری به نام باقلوا، در اغلب کشورهای خاورمیانه رایج است. نوعی شیرینی دیگر برای دسر، باقلوای فرانسوی است که رواج آن به دوران حاکمیت فرانسه در این کشور باز می‌گردد. دیگر غذای رایج در سوریه و سایر کشورهای خاورمیانه، حمص نام دارد که خمیری است از آرد نخودچی. قهوه‌ی ترک نیز - که نشان از نفوذ امپراطوری عثمانی دارد - پس از غذا صرف می‌شود.

غذاهای سوری را اغلب با نان پیتای سوری می‌خورند. پیتا نان صاف و کوچکی است که روی آن پنیر حمص یا مخلوط گوشت و سبزیجات می‌ریزند و بعد می‌پزند.

یکی دیگر از غذاهای محبوب مردم سوریه، خوراک بره‌ی شکم پر است که قوزی نام دارد. برغل هم از خوراکی‌های بسیار محبوب در سوریه است و از گندم تهیه می‌شود. برای تهیه‌ی برغل، ابتدا بلغور گندم را می‌پزند، خشک و سپس خرد می‌کنند. نوعی کوفته نیز می‌پزند که به آن کُبه می‌گویند. سوری‌ها در تهیه‌ی غذاهای خود ادویه (لفل، قرنفل، زنجبیل و جوزالطیب)، کلم، برگ انگور، آبلیمو، سیر و آرد کنجد نیز استفاده می‌کنند؛ ترکیب باقالی پخته و آبلیمو و سیر را فول می‌نامند؛ روغن زیتون، ماست و پنیر سفید را معمولاً همراه غذاها می‌خورند. دلمه‌ی بادنجان، برنج و بره را نیز دوست دارند. گوشت بره را با آبلیمو و روغن زیتون مخلوط می‌کنند و می‌پزند. اغلب به جای قاشق و چنگال، غذا را با دست یا تکه‌ای نان در دهان می‌گذارند. اکثر خانواده‌های سوری، روی زمین غذا می‌خورند؛ نه پشت میز. زمان صرف غذا برای سوری‌ها وقت استراحت و تفریح است.

پوشاک مردم سوریه متنوع است و تفاوت آن اغلب بر اساس پیشینه‌ی قومی یا اعتقادات دینی آنان است. در مناطق روستایی، زنان و مردان، بیشتر تمایل به پوشیدن لباس‌های سنتی دارند. در این نواحی، زنان پیراهن‌های تزیین شده می‌پوشند و روسری به سر می‌کنند و مردان عمامه بر سر می‌گذرانند و قبا‌های بلند می‌پوشند که از جلو دکمه دارد.

مردم سوریه برای دوخت لباس‌های سنتی خود پارچه‌های رنگارنگ گل و بته دار استفاده می‌کنند. لباس سنتی مردان سوریه سروان (شلوار)، روسری و حلقه‌های روی آن، قنبازالود (پیراهنی بلند با دو جیب)، کمربند و شال فارسی است؛ برخی کلاه یا عرق چین نیز بر سر می‌گذارند. لباس سنتی زنان سوریه نیز: الحجاب (پارچه روی سر)، سروال (شلواری بلند و گشاد)، پیراهنی رنگارنگ است و معمولاً کلاه نیز به سر می‌گذارند.

اهالی شهرها در نوع پوشش خود بیشتر از مدهای جدید پیروی می‌کنند. زنان معمولاً پیراهن‌های پوشیده و دامن می‌پوشند و لباس رایج دیگرشان مانتوهای رنگی است. با این همه، تنوع لباس زنان، به پیروی از سلیق گوناگون آن‌ها، زیاد است.

مردان ساکن شهرها معمولاً عمامه‌های نخی، دور سر می‌پيچند و گاه قبایی بلند همچون قبای مردان روستایی به تن می‌کنند. بسیاری نیز لباس‌های غربی مثل کت و شلوار می‌پوشند. شیوه‌های گوناگون پوشش مردم سوریه نشانگر پیوندهای این کشور با گذشته‌ی چند فرهنگی خود و نیز روش مردم سوریه برای هماهنگی با جهان امروز است.

جشن‌ها و تعطیلات

مهمترین عیدهای سوریه، اعیاد مذهبی است. عید فطر، از عیدهای مهم مردم است. معمولاً مردم برای عید فطر، لباس‌های نو می‌خرند و به تن می‌کنند و به دیدار اقوام و دوستان می‌روند. مسیحیان نیز در سوریه تعطیلات مذهبی خود را - کریسمس و عید پاک - در کنار خانواده جشن می‌گیرند. مردم سوریه سالروز استقلال کشور را نیز جشن می‌گیرند؛ این روز، هفدهم آوریل (بیست و هشتم فروردین)، روز خروج قوای فرانسوی از سوریه است.

از تعطیلات ملی، روز ششم ماه مه (۱۶ اردیبهشت) یا روز شهادت. در این روز، یاد و خاطره‌ی شهدای عرب را که در جنبش استقلال طلبی ۱۹۱۶ جان خود را از دست دادند، گرامی می‌دارند. سالگرد انقلاب را در هشتم ماه مارس (۱۸ اسفند) نیز جشن می‌گیرند که یادآور تغییر رهبری سوریه در سال ۱۹۶۳ است.

مردم سوریه روز جنبش اصلاح طلبی را نیز در شانزدهم نوامبر (۲۵ آبان) جشن می‌گیرند که سالگرد سرنگونی دولت پیشین و قدرت گرفتن حافظ اسد است. هر سال در ششم اکتبر (۱۴ مهر) نیز سالگرد آغاز جنگ با اسرائیل در سال ۱۹۷۳ را گرامی می‌دارند. تعطیلات هفتگی مردم سوریه جمعه و شنبه است.

در این سرزمین، نمایشگاه‌ها و جشن‌های مختلفی برگزار می‌شود که برخی از آن‌ها عبارت است از: عید گل‌ها در فروردین (آوریل)؛ نمایشگاه گل لاذقیه در فروردین (آوریل) و اسفند (مارس)؛ جشن تدمر در اسفند (مارس)؛ جشن پنبه‌ی حلب در ماه اسفند (مارس)؛ نمایشگاه بین‌المللی دمشق در تیر (ژوئن)؛ جشن بصری در قلعه‌ی بصری در شهر بصری در مرداد (جولای) و

هنر

موسیقی

موسیقی سنتی کشور سوریه به سبک موسیقی عربستان نزدیک است و همان ریتم و ملودی را دارد. سازهای عمده‌ی آنان بیشتر عود، سنتور، ویولن، فلوت، طبل و دهل است. موسیقی سنتی هنوز هم در بین مردم سوریه رایج است.

در شهر دمشق، نواهای عربی با سبک‌های غربی آمیخته است و نوازندگان، هم از سازهای سنتی و هم از سازهای غربی استفاده می‌کنند. در این شهر، گروه‌های بزرگ موسیقی فعالیت می‌کنند. در سبک رایج دیگر موسیقی در سوریه، بیشتر از سازهای غربی استفاده می‌کنند. از خوانندگان مشهور سوری می‌توان جورج واسف و خواننده‌ی قدیمی فرید اطرش را نام برد. نکته‌ی حائز اهمیت، آن است که عقاید اسلامی و مذهبی، نقش مهمی در تولید موسیقی این کشور دارد. گروه‌های رقص جدید، نخستین گام‌های ورود به صحنه‌ی هنر سوریه را برمی‌دارند. آنان سبک‌های رقص محلی کشور و شیوه‌های جدید را با هم می‌آمیزند. در دمشق گروه‌های رقص با لباس‌هایی به رنگ‌های شاد، می‌رقصند و در بصری جشنواره‌ی بین‌المللی رقص محلی نیز برگزار می‌شود. رقص باله نیز در سوریه اجرا می‌شود.

اقلیت‌های مسیحی سوریه نیز سنت‌ها و موسیقی خاص خود را دارند. این موسیقی از کلیساهای ارتدکس گرفته شده است. هر هشت هفته، یک بار آهنگ‌های کلیسا و مناجات عوض می‌شود.

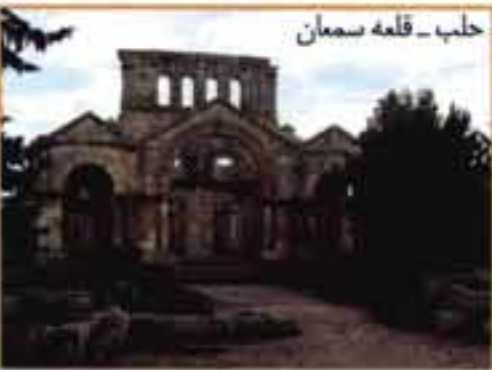
معماری

دمشق - مسجد اموی

حمص

حلب - قلعه سمان

بناهای سوریه نمایانگر نفوذ فرهنگ اقوام فاتح بر معماری این کشور است. ستون‌های رومی از میان شن‌های صحرا سربرآورده‌اند؛ طاق‌های قوسی ایرانی، درها و پنجره‌ها را مزین ساخته‌اند و بقایای دیوارهای ضخیم مقر صلیبی‌ها هنوز در جای جای این کشور به چشم می‌خورند. در شهر حماه آسیاب‌هایی از دوره‌ی قرون وسطی بخشی از چشم‌انداز سواحل نهرالعاصی هستند و مساجد در بسیاری از شهرهای سوریه با مناره‌ها و گنبدهایی به سبک ترکی زینت یافته‌اند. مسجد اموی دمشق، نمونه‌ی خوبی از چگونگی تأثیرگذاری فرهنگ‌های بسیار در شکل‌گیری معماری سوریه است. هنرمندان مصری، سوری، ترک، عثمانی و رومی در ساخت این مسجد زیبا نقش داشته‌اند و در آن آثاری شگفت‌انگیز از خود به جای گذاشته‌اند. این مسجد از باشکوه‌ترین مساجد دنیاست و معماری و شیوه‌ی ساخت مناره‌ها، گنبدها،

ستون‌ها و طاق‌های آن الگوی معماری مساجد دیگر شهرها بوده است. همانگونه که سبک‌های معماری بسیاری از ملل را می‌توان در ساخت مسجد اموی مشاهده کرد، بازمانده تمدن‌های گذشته را نیز می‌توان در این سرزمین یافت. سوریه بناهای باستانی پرشکوهی دارد که به آغاز تمدن انسان باز می‌گردد. بقایای شهرهای رومی، کلیساهای بیزانسی و دژهای صلیبی را می‌توان در همه جای آن یافت.

هنرهای تجسمی

اقوام بسیاری با فرهنگ‌های مختلف در سوریه زندگی کرده‌اند و ذوق هنری بسیار غنی‌ای برای مردم سوریه به ارمغان آورده‌اند. در میان مجسمه‌هایی که زینت بخش موزه‌ها و گالری‌های سوریه‌اند، مجسمه‌های یونانی نیز وجود دارند. باستان‌شناسان، مجسمه‌های باارزشی مربوط به دوره‌ی امپراتوری روم را از دل خاک و از سرزمین تدمر (پالمیرا) بیرون آورده‌اند.

یکی از مجسمه‌های موزه‌ی تدمر، در دوران اوج شکوه شهر در قرن دوم ساخته شده است. این مجسمه‌ی سنگی یک تن وزن و دو متر ارتفاع دارد و فرشته‌ی بالداری است که ایستاده و سر مردی را دست دارد. در نیمه‌ی نخست قرن بیستم، مجسمه ساز سوری، فتحی محمد

پالمیرا

پیکره‌هایی انسان وار خلق کرد، اما از آنجا که به عقیده‌ی برخی، دین اسلام ساختن پیکره‌ی انسان را جایز نمی‌داند، برخی از مجسمه‌سازان سوری مانند صادق الحسن به کار بر روی مجسمه‌هایی با طرح‌های هندسی روی آوردند. مجسمه ساز دیگر سوری، محمد میرا به سبک‌های گوناگونی کار می‌کند و به خاطر ساخت احجام فلزی با طرح‌های انتزاعی مشهور است.

بعد از جنگ جهانی اول، هنر در سوریه به صورت آکادمیک تدریس می‌شد و هنرمندان تعلیم دیده پا به عرصه گذاشتند؛ در دانشگاه دمشق، دانشکده‌ی هنرهای زیبا به وجود آمد. تئاتر ملی و چند شرکت هنری و گروه‌های رقص محلی نیز در سوریه شکل گرفت.

هنرهای محلی و صنایع دستی

قوانین اسلامی مبنی بر منع تصویر انسان، در آثار هنری محلی سوریه نیز بازتاب داشته است و آثار هنری به جای نمایش زندگی روزمره بر طرح‌های پیچیده و انتزاعی تکیه

دارند. خوشنویسی، هنری مورد احترام است و اغلب، کاربرد تزئینی دارد. طرح‌های پیچیده موزاییک‌ها نیز بسیار زیبا است. طرح‌ها و نقش‌ها در طول قرون از نسلی به نسل دیگر منتقل شده و هزاران هنرمند آن‌ها را در صنایع دستی سوریه بازآفرینی کرده‌اند. هر یک از گروه‌های قومی در ساخت انواع خاصی از زیورآلات زرین و سیمین، جام‌های برنجی، شیشه‌های دست ساز، کنده کاری روی ظرف مسی، خاتم کاری، کوزه‌گری و سفالگری تخصص یافته‌اند. چاقو و منسوجات نیز جزو صنایع دستی سوریه‌هاست. بازارهای سوریه پر از آثار چرمی و مسی و منبت کاری است.

سجاده‌ها و فرش‌های دست بافت، پوشاک سنتی و پارچه‌های گلدوزی شده با نام **دمسک** از جمله آثار هنری هنرمندان این کشور هستند.

سجاده‌ها و فرش‌های دست بافت برای مصارف داخلی و نیز صادرات و فروش به جهانگردان تولید می‌شوند. بافندگان معمولاً از نخ‌های ابریشمی، کتانی و پنبه‌ای استفاده

می‌کنند؛ همچنین پارچه‌های دامسکو، بروکار و اغبانی از قرون وسطی محصول انحصاری بافندگان دمشقی است.

ادبیات

در سوریه، سنت‌های ادبی و نیز داستان‌های گذشتگان، نسل به نسل انتقال یافته است و سنت نقل شفاهی داستان به شیوه‌ی هزارویک شب به ویژه در میان قبایل چادرنشین بدوی همچنان پابرجاست. سنت نقل شفاهی در رشد شعر نیز - که بخش مهمی در ادبیات سوریه است - نقش مهمی داشته است. با انتقال قصه‌های منظوم از نسلی به نسل دیگر، بر بار غنایی شعر افزوده است. *المعلقات* مجموعه‌ای از شعر کهن عرب است. قرن دهم شعر برای دو شاعر کلاسیک عرب، «المتنبی» و «فراس الحمدانی» وسیله بیان احساسات و دیدگاه‌هایشان بوده. بهره‌گیری از شعر برای بیان دیدگاه‌ها و احساسات، در طول قرون ادامه یافت و هنگامی که سوری‌ها در نیمه‌ی نخست قرن بیستم برای رسیدن به استقلال تلاش می‌کردند، شعر وسیله‌ای برای ابراز هویت ملی شد.

اسامی نویسندگان سوری را می‌توان تا دوران باستان پی گرفت؛ مثل پوسیدونیوس اپامنیایی. از میان نویسندگان معاصر سوری می‌توان به محمد کرد علی، نویسنده و استاد دانشگاه دمشق اشاره کرد. او در دولتی که در دوران کوتاه پیش از قیمومیت فرانسه بر سوریه حکومت می‌کرد، وزیر آموزش بود و از جمله آثار او می‌توان به میراث اجدادی اشاره کرد. از نویسندگان معاصر سوری که نمایشنامه و رمان می‌نویسند، می‌توان به نهاد سیرس اشاره کرد. برخی از نویسندگان مهم معاصر سوری برای داشتن آزادی بیان بیشتر، کشور را ترک کرده‌اند؛ یکی از آنان، ادونیس، شاعری است که از دگرگونی‌های اساسی در زندگی اعراب حمایت می‌کند.

غاده الثمان نیز یکی دیگر از این شاعران است. داستان‌های کوتاه و شعر نیز در این کشور پیشرفت زیادی کرده و نزار قبانی و علی احمد سعید از مشاهیر این رشته‌اند.

آداب و رسوم

معاشرت و غذاخوردن با یکدیگر، اصلی‌ترین تفریح مردم سوریه، به خصوص در مناطق روستایی محسوب می‌شود. مردم کشور سوریه به صحبت کردن با هم علاقه دارند. اجتماعات آنها خانوادگی یا به صورت زنانه - مردانه است. مردان دوست دارند به قهوه‌خانه‌ها بروند و چای یا قهوه بخورند و سیگار یا چپق بکشند. بعضی اوقات نیز تخته نرد، شطرنج یا ورق بازی می‌کنند. شب‌های پنجشنبه (آخر هفته)، مردان جوان در خیابان جمع می‌شوند تا صحبت کنند و یا با ماشین‌هایشان در اطراف شهر می‌گردند. اوقات فراغت زنان، اغلب به گفتگو با سایر زنان و یا اعضای خانواده صرف می‌شود. غذا خوردن یک آیین اجتماعی مهم است. وعده‌های غذا در جشن‌ها و مهمانی‌ها گاهی چندین ساعت طول می‌کشد و اعضای خانواده هنگام صرف غذا و چای یا قهوه از صحبت کردن لذت می‌برند. گرمابه، مکانی برای تجمع مردان سالخورده و میانسال سوری است و اغلب در بافت قدیمی شهر یافت می‌شود. تاریخچه‌ی بسیاری از آنان به دوره امپراتوری عثمانی باز می‌گردد. هنگامی که هوا خوب است، برخی از مردم سوریه به بیلاق‌های کوهستانی می‌روند و برخی دیگر پیاده روی می‌کنند. سوری‌ها اغلب، دسته جمعی و با بهترین لباس‌های خود به پیاده روی می‌روند. در بعد از ظهرهایی که هوا معتدل و ملایم است، پارک‌های شهر، مملو از جمعیت می‌شود. در تابستان، بازار بستنی فروش‌ها بسیار پر رونق است. مردم سوریه برای خانواده ارزش زیادی قائلند. سوری‌ها خانواده‌ی آرمانی را خانواده‌ای می‌دانند که سه نسل، یعنی پدر و مادر، فرزندان متأهل و مجرد و نوه‌ها را در بر می‌گیرد. ازدواج معمولاً در میان اعضای گروه قومی یا مذهبی صورت می‌گیرد. پیوندهای خانوادگی محکم ناشی از ازدواج در درون گروه قومی و طبقه اجتماعی به این معناست که سوری‌ها به شدت به نزدیکان خود وفادارند. آنان در کسب و کار ترجیح می‌دهند با یکی از اعضای خانواده‌ی خود کار کنند.

سینما و تلویزیون

فیلم‌های ساخت سایر کشورها در سوریه طرفداران بسیار دارند. دمشق هر سال میزبان جشنواره‌ی بین‌المللی فیلم است. فیلم‌های فیلمسازان عرب، مانند غسام شمیت بخش عمده‌ی این جشنواره را به خود اختصاص می‌دهند.

بیش از چهل کشور از جمله فرانسه، مصر، هند و الجزایر، صدها فیلم خود را در این جشنواره عرضه می‌دارند. بازیگرانی همچون اسعد فدا و سلما المصری از ستارگان عرب هستند که در فیلم‌ها و نمایش‌های سوری بازی می‌کنند.

سوریه همچنین شبکه‌های تلویزیونی دولتی دارد. برنامه‌ها و فیلم‌های این شبکه‌ها باید معیارهای دولت را بپذیرند. پس از این که بشار اسد قدرت را به دست گرفت، شبکه‌های تلویزیونی، استقلال بیشتری در تولید و پخش برنامه‌های خود به دست آوردند و برخی از آنها نیز به مسایل سیاسی مثل مسأله آزادی بیان پرداختند. از بازیگران تلویزیون سوریه می‌توان به جنا عید، دینا هارون و زینتی قدیسه اشاره کرد.

ورزش

مردم سوریه، اوقات فراغتشان را به تماشای مسابقات ورزشی یا شرکت در آن می‌گذرانند. فوتبال، محبوب‌ترین ورزش در سراسر جهان است و سوریه هم از این امر مستثنی نیست. کودکان

سوری در خیابان‌های شهرها و روستاها فوتبال بازی می‌کنند. این کشور لیگ فوتبال دارد. سوریه همچنین ورزشکارانی به المپیک اعزام می‌دارد. در المپیک تابستانی ۱۹۹۶، غد اشعاع در رشته‌ی هفتگانه (که شامل دوبامانع، پرش ارتفاع، پرتاب وزنه، پرش طول، پرتاب نیزه و دو دوپست متر و هشتصد متر بود) موفق به کسب اولین مدال طلای سوریه در این رقابت‌ها شد. همچنین در مسابقات جهانی سال ۱۹۹۵ موفق به کسب مدال طلا در رشته‌ی دو میدانی شد. دیگر مدال سوریه در رقابت‌های المپیک سال ۱۹۸۴ به دست آمد؛ در این رقابت‌ها جو عطفیه در رشته‌ی کشتی موفق به کسب مدال نقره شد.

زنان سوری در مسابقات زنان مسلمان در رشته‌های والیبال، بدمینتون و شنا به موفقیت‌هایی دست یافته‌اند. شهرهای بزرگ سوریه دارای استادیوم‌های ورزشی و امکانات آموزشی برای ورزشکاران هستند. در شهر دمشق، یک پیست اتوموبیل رانی نیز وجود دارد. سوریه همچنین میزبان مسابقات مختلف بین‌المللی، از جمله بازی‌های دوستی اعراب در سال‌های ۱۹۷۶ و ۱۹۹۲ بوده است. در سال ۱۹۸۷، این کشور میزبانی بازی‌های منطقه‌ی مدیترانه را بر عهده داشت. ورزشکاران سوریه در المپیک ۲۰۰۴ آتن نیز حضور داشتند و با کسب ۱ مدال برنز، مقام ۷۱ جهان را کسب کردند. همچنین در بازی‌های آسیایی ۲۰۰۶ دوحه در قطر ورزشکاران سوری با کسب ۲ طلا، یک نقره و ۳ برنز، رتبه‌ی ۲۳ آسیا را به دست آوردند.

اقتصاد سوریه را باید با توجه به وضعیت خاص منطقه ای آن و نیز تحولات سیاسی داخلی که از زمان به قدرت رسیدن حزب بعث در ۱۹۳۶ شروع شده است، بررسی کرد. سوریه به خاطر اشغال بخشی از سرزمینش به دست رژیم غاصب صهیونیستی و همسایگی با آن کشور، مجبور است بخش عمده‌ای از درآمدهای خود را صرف امور دفاعی کند؛ از این رو برای تأمین هزینه‌های سنگین نظامی، به کمک‌های خارجی، به ویژه از سوی کشورهای نفت خیز و ثروتمند عرب نیاز دارد. عوامل سیاسی در ارسال این کمک‌ها همواره تأثیرگذار بوده و گاهی همین مسایل، باعث قطع این کمک‌ها شده است. تحول سیاسی سوریه که از دهه‌ی گذشته شروع شده، بر اقتصاد سوریه تأثیر بسیار گذاشته است.

از لحاظ اقتصادی، ساختار این کشور از اواخر دهه‌ی هشتاد به علت فروپاشی بلوک شرق، دگرگونی بسیار داشته است. از اولین کودتای حزب بعث تا چند سال گذشته، اساس ساختار اقتصادی بر پایه‌ی اقتصاد دولتی بوده است. اقتصاد سوریه به طور سنتی، مبتنی بر کشاورزی است، اما به علت شرایط طبیعی و داخلی، اتکای آن به استخراج و صدور نفت تا اندازه‌ای بیشتر شده است. بر اساس گزارش بانک جهانی، سوریه با تولید ناخالص ملی ۷۳ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۵، در رتبه‌ی ۶۳ کشورهای جهان قرار گرفت. در همان سال، ایران با ۵۴۰ میلیارد، از این نظر، بیست و یکمین کشور جهان بود. به طور متوسط، درآمد سرانه‌ی هر فرد سوری در سال ۲۰۰۵، حدود ۵/۳۴۸ دلار بوده که از این نظر، در رتبه‌ی ۱۰۱ جهان قرار داشته است. تولید ناخالص ملی سوریه در سال ۲۰۰۶، حدود ۷۵ میلیارد دلار گزارش شده است. همچنین رشد اقتصادی سوریه در سال ۲۰۰۶ حدود ۲/۹٪ برآورد شده است. سهم بخش‌های مختلف در اقتصاد ملی سوریه عبارت است از: ۱- کشاورزی (۲۵٪)؛ ۲- صنعت (۲۲/۱٪)؛ ۳- خدمات (۵۲/۴٪).

عضویت در پیمان‌ها و سازمان‌های اقتصادی بین‌المللی و منطقه‌ای

سوریه عضو صندوق بین‌المللی پول، گروه ۲۴، گروه ۷۷، شورای همکاری اقتصادی آسیا-اقیانوس آرام، آنکتاد (کنفرانس-تجارت و توسعه ملل متحد)، یونیدو (سازمان توسعه‌ی صنعتی ملل متحد)، شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل در غرب آسیا، صندوق عربی اقتصاد و توسعه‌ی اجتماعی، صندوق پول عرب، شورای وحدت اقتصادی عرب، بانک توسعه‌ی اسلامی، اتحادیه‌ی پست جهانی و چندین موسسه‌ی منطقه‌ای و بین‌المللی دیگر است. در پی دفع اشغال کویت به دست نیروهای متحد عربی، کشورهای حاشیه‌ی خلیج فارس، همراه با مصر و سوریه بیانیه‌ی را امضا کردند و در آن، بر همکاری برای ایجاد نظم و امنیت در منطقه تأکید کردند. این بیانیه موسوم به بیانیه‌ی ۶+۲ است.

واحد پول

واحد پول سوریه لیر است. یک لیر سوریه معادل ۱۰۰ پیاستر است. اسکناس‌های سوریه ۱، ۵، ۱۰، ۲۵، ۵۰، ۱۰۰ و ۵۰۰ لیری است. یک دلار آمریکا تقریباً برابر با ۵۰ لیره‌ی سوریه و هر لیره‌ی سوریه برابر با ۱۸۵ ریال ایران است.

منابع طبیعی - معدنی

در کشور سوریه منابع زیر زمینی مختلفی کشف شده که از قسمتی از آنها بهره برداری کرده اند، مهمترین آنها عبارتند از:

۱) نفت: چاه‌های نفت سوریه در شمال شرقی کشور قرار دارند و مهمترین آنها چاه‌های نفت سویدیه، کراچوک، رمیلان و علیان و چاه‌های تشرین در منطقه‌ی هول و چاه‌های چبسه در شداده است. طی سال‌های اخیر در شرق سوریه ذخایر جدید نفت با کیفیت مناسب پیدا شده است. در سال ۲۰۰۵، تولید نفت سوریه به ۵۳۰/۰۰۰ بشکه در روز رسید که ۲۸۵/۰۰۰ بشکه‌ی آن صادر شد. درآمد حاصل از فروش نفت، مهمترین منبع ارزی دولت به شمار می‌رود؛

۲) گاز طبیعی: در محل‌های متعددی کشف شده است که مهمترین آنها چاه‌های حبسه در نزدیکی مرز عراق است در جنوب شرقی الحسکه و شمال شرقی شهر دیرالزور؛

۳) فسفات: یکی از مهمترین فرآورده‌های معدنی و صادراتی سوریه، فسفات است که استخراج آن برای اولین بار از منطقه‌ی پالمیرا در سال ۱۹۷۲ شروع شد. در نزدیکی شهر تدمر، در دو منطقه‌ی خنیفس در جنوب غرب تدمر و منطقه‌ی الشرقیه استخراج می‌شود. فسفات به عنوان کود شیمیایی به کار می‌رود.

از دیگر معادن مهم سوریه، آهن است که ذخایر اصلی آن در منطقه‌ی راجو، قدموس و زبدانی قرار دارد. همچنین معادن نمک سنگ که از تبنی در نزدیکی شهر دیرالزور است، از معادن مهم این کشور به شمار می‌رود.

صادرات و واردات

تراز بازرگانی سوریه، طی سال‌های اخیر تحولات مهمی داشته است. فضای باز اقتصادی در سوریه سریعتر از آنچه کارشناسان اقتصادی این کشور پیش بینی می‌کردند، در حال تحقق و پیشرفت است. بازارهای مصرفی داخلی سوریه در

سال‌های اخیر، مملو از کالاهای مصرفی، اتومبیل و مواد غذایی شده و محدودیت‌های صادرات و واردات، کم و بیش از بین رفته و قیمت‌ها با توجه به عرضه و تقاضا تعیین می‌گردند. نفت بیش از ۵۰ درصد از کل صادرات کشور را تشکیل می‌دهد و واردات نفت سوریه به کلی متوقف شده است. سوریه در سال ۲۰۰۶ حدود ۶/۹۲۳ میلیون دلار صادرات و ۶/۶۳۴ میلیون دلار واردات داشته است. مهمترین صادرات سوریه عبارتند از: نفت خام، فرآورده‌های نفتی، میوه، سبزیجات، پنبه، لباس، گوشت، دام زنده و گندم.

شرکای مهم تجاری کشور سوریه

صادرات	عراق	ایتالیا	آلمان	لبنان	مصر	فرانسه	عربستان سعودی
	۲۶/۳٪	۹/۹٪	۹/۹٪	۹/۱٪	۵/۱٪	۴/۹٪	۴/۶٪
واردات	عربستان سعودی	چین	مصر	ایتالیا	امارات متحده عربی	اوکراین	آلمان
	۱۱/۴٪	۶/۱٪	۵/۹٪	۵/۸٪	۵/۷٪	۴/۶٪	۴/۵٪
							ایران
							۴/۲٪

مهمترین واردات سوریه عبارت است از: ماشین آلات و وسایل حمل و نقل، ابزارآلات برقی، مواد غذایی، آهن و فولاد، محصولات فلزی، مواد شیمیایی، مواد پلاستیکی، الیاف و کاغذ.

صنایع مهم

بخش صنایع در سوریه پیشرفته نیست؛ زیرا اکثر صنایع، به صورت محدود و برای مصرف داخلی تولید می‌کنند و بخش ناچیزی از صنایع داخلی مانند نخ، پارچه، کنسرو و مواد شیمیایی به چند کشور عربی و کشورهای اروپای شرقی صادر می‌شود. از صنایع مهم کشور سوریه می‌توان به صنایع استخراجی، صنایع تبدیلی، صنایع غذایی (قند و شکر، روغن نباتی، کنسرو، لبنیات)، صنایع بافندگی، مصالح ساختمانی، صنایع شیمیایی و صنایع مهندسی و فلزی اشاره کرد. با وجود این، امروزه صنعت در سوریه رتبه‌ی دوم را پس از کشاورزی در اقتصاد کشور به خود اختصاص داده است و از لحاظ درآمد ملی و تعداد کارگرانی که در بخش صنعتی کار می‌کنند نیز مقام دوم را دارد. در سال‌های اخیر برای توسعه‌ی صنعت سوریه تلاش‌هایی صورت گرفته و سرمایه‌گذاری‌هایی انجام شده که بخشی از آن با کمک و همکاری ایران بوده است.

صنعت حمل و نقل

راه‌های ارتباطی و تجهیزات حمل و نقل، یکی از ضروریات هر کشور است و ملاکی برای تعیین وضعیت آن به شمار می‌آید. در سوریه حدود ۹۲ فرودگاه وجود دارد که شش فرودگاه

آن مناسب فرود هواپیماهای بزرگ است. مهمترین فرودگاه سوریه، فرودگاه دمشق است. در سوریه حدود ۲/۷۱۱ کیلومتر خط آهن احداث شده است؛ همچنین حدود ۱۹ هزار کیلومتر راه آسفالت وجود دارد. سوریه از شمال غربی به دریای مدیترانه راه دارد. شهرهای بانیا **Banyas** و **Latakia** (بندر لاذقیه) از بنادر فعال سوریه هستند. در سوریه حدود ۱۰۸ کشتی با ظرفیت بیش از هزار تن ثبت شده است که حمل و نقل کالاها را بین بنادر مختلف جهان بر عهده دارند.

جهانگردی

جهانگردی در سوریه یکی از ارکان مهم اقتصاد است. دولت سوریه برای دستیابی به ارزش خارجی و درآمد حاصل از این بخش، تلاش های فراوانی انجام داده است. مراکز جهانگردی سوریه، بیشتر شامل مناطق مذهبی از قبیل بارگاه حضرت زینب(س)، اماکن تاریخی از قبیل بازار قدیمی دمشق و تفریحگاه های ساحلی در غرب سوریه است. این کشور برای جلب جهانگردان خارجی، اقدامات وسیعی را در مناطق سیاحتی کنار دریا و مناطق باستانی انجام داده است.

کشاورزی

علی رغم وجود تجارت سنتی و تلاش هایی در جهت صنعتی کردن کشور، کشاورزی بخش مهم و حیاتی اقتصاد سوریه است. بخش عمده ی زمین های کشاورزی، نوار باریکی در بخش غربی سوریه است از لبنان تا ترکیه که آب و هوای مدیترانه ای دارد و بسیار حاصلخیز است. در آنجا محصولاتی از قبیل میوه جات، زیتون، تنباکو و پنبه به عمل می آید. قسمت شرقی این بخش،

ادامه‌ی کوه‌های لبنان به سوی شمال است که به شرق دره‌ی رودخانه‌ی اورانتس می‌رسد. زمین‌های اطراف این رودخانه حاصلخیزترین زمین‌های سوریه‌اند. این دره در مرکز سوریه به جلگه‌ای با وسعت ۱۵۰ کیلومتر مربع می‌رسد که از مرزهای اردن با جهت شمال - شرق به سوی دره‌ی فرات امتداد می‌یابد. این جلگه بخش مهم کشاورزی سنتی سوریه است که محصولات عمده‌ی آن غله و حبوبات است. یکی از مهمترین ویژگی‌های کشاورزی سوریه، نوسان تولیدات سالانه‌ی آن به علت نداشتن سیستم آبیاری و کم آبی است. با وجود این، در اوایل دهه‌ی ۱۹۹۰ با اجرای برنامه‌های مدرن آبیاری و سرمایه‌گذاری در این بخش، تولیدات سالانه‌ی سوریه نسبت به سال‌های قبل افزایش یافته است.

کشور سوریه از دیرباز به خاطر محصولات کشاورزی از قبیل حبوبات، دانه‌های روغنی، درختان میوه و انواع سبزی و صیفی‌جات شهرت داشته است. زردالوی غوطه و حماه، انگور شام، انجیر ادلب و هندوانه رقه، برخی محصولات معروف این سرزمین است.

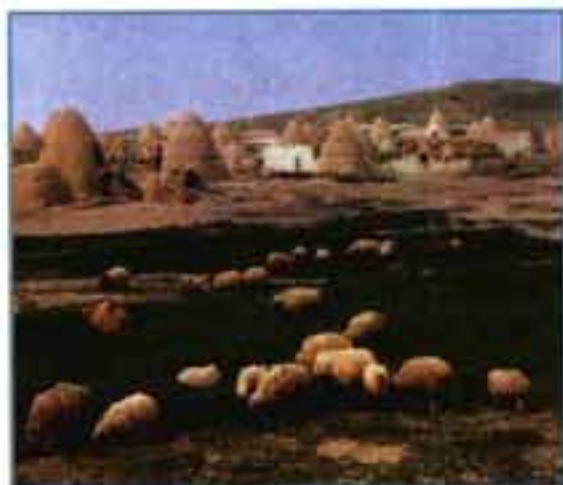
صادرات محصولات کشاورزی سوریه در سال ۲۰۰۳ حدود ۱/۰۶۴ میلیون دلار و واردات آن، ۷۸۲ میلیون دلار بوده است.

مهمترین محصولات کشاورزی سوریه (۲۰۰۳ فائو FAO) (هزار تن)

نام محصولات	غلات	گوشت	میوه و سبزیجات	حیوانات	گیاهان روغنی	گیاهان قندی	تباکو	گیاهان الیافی
تولید	۶۱۹۵	۳۶۷	۴۱۵۵	۳۲۵	۴۳۱	۱۰۱۶	۲۶	۲۸۳

سوریه در سال ۲۰۰۲ تقریباً ۱۵۷/۰۰۰ متر مکعب انواع چوب و ۱۴/۰۰۰ تن محصولات دریایی تولید کرده است. مرکز تحقیقات دیم سازمان ملل در ایکاردای سوریه واقع شده و محققان متعددی از سراسر جهان - از جمله ایران - در آنجا مشغول به تحقیق و آموزش هستند.

دامداری و شیلات

به گزارش فائو FAO در سال ۲۰۰۳، سوریه دارای ۱۴/۵ میلیون رأس گوسفند و بز و ۸۸۳/۰۰۰ رأس گاو بوده است. با وجود داشتن ساحلی ممتد در حاشیه‌ی دریای مدیترانه، حوضچه‌ها و استخرهای پرورش ماهی که در دریاچه‌ی دشت غاب و دریاچه‌ی سدهایی

همچون سد اسد ساخته شده است؛ با این حال، به دلیل صید محدود ماهی، کشور سوریه باز هم ناچار به وارد کردن ماهی یخ زده و کنسرو ماهی است تا بتواند نیازهای روزافزون مردم کشور را برطرف نماید. در حقیقت، سوریه نیازمند تدوین برنامه‌های منظمی برای بهبود شیوه‌ی ماهیگیری است تا ماهی مورد نیاز مردم را تأمین کند. واردات ماهی و دیگر آبزیان سوریه در سال ۲۰۰۲ حدود ۸۵ میلیون دلار بوده و صادراتی در این مورد نداشته است.

شرکای تجاری و محصولات اصلی در بخش کشاورزی

واردات	امریکا	آرژانتین	برزیل
صادرات	عمارتان سعودی	الجزایر	کویت
مهمترین محصولات وارداتی	شکر	ذرت	چای
مهمترین محصولات صادراتی	گوسفند	پنبه	گندم

تاریخچه

تاریخ

در گذشته‌های دور، نام سوریه به سرزمین‌های واقع میان شبه جزیره‌ی آناتولی (ترکیه) و سینا اطلاق می‌شد. در ۱۵۰۰ قبل از میلاد، مصریان به سوریه دست یافتند و پس از آن، فینیقی‌ها، آشوریان، ایرانیان و یونانیان، هر یک مدتی بر آن حکومت کردند. سوریه در سده‌های دوازدهم تا هفتم پیش از میلاد، مهد تمدن فینیقی‌ها بود و شهرهای فینیقی که در سواحل آن ساخته شده بود، از جمله مراکز داد و ستد و دریانوردی این قوم به شمار می‌رفت و مرکز فعالیت‌های اقتصادی آن زمان محسوب می‌گردید. فینیقی‌ها الفبا را اختراع کردند و کشتی‌های اقیانوس پیمای ساختند و در صنعت سفال‌گری و کاشی‌سازی پیشرفت‌های شایانی کردند.

سوریه در سده‌های چهارم قبل از میلاد به دست اسکندر مقدونی فتح گردید و پس از مرگ او به مرکز فرمانروایی سلوکیان بدل شد. نواحی خاوری آن، بعدها به تصرف اشکانیان (پارت‌ها) درآمد و با پیدایش امپراتوری روم به یکی از استان‌های این امپراتوری تبدیل شد و نیز عرصه‌ی نبرد میان دو ابرقدرت زمان، یعنی ساسانیان و رومیان.

بین سال‌های ۶۵۰ تا ۷۵۰ میلادی، دمشق، پایتخت خلفای اموی بود و دین اسلام در آنجا رواج یافت و سوریه، به سرزمینی عرب زبان مبدل گردید. با سقوط امویان و روی کار آمدن عباسیان، پایتخت از دمشق به بغداد منتقل شد و دمشق رفته رفته رونق خود را از دست داد و سرزمین سوریه که در آن زمان، شام نام داشت، از اهمیت پیشین افتاد. با رو به ضعف نهادن عباسیان، سوریه دارای حکومت محلی مستقلی گردید و سلسله‌ی حمدانیان بر آن حاکم شدند. این سرزمین در سال ۱۰۰۴ به تصرف خلفای فاطمی مصر درآمد و در اواخر سده‌ی یازدهم، تحت سلطه‌ی سلجوقیان شام قرار گرفت که حکومتشان از ۱۰۹۵ تا ۱۱۱۷ ادامه داشت. در جنگ‌های صلیبی (۱۰۹۶ تا ۱۲۷۰ میلادی)، اروپاییان، استحکاماتی در سوریه تأسیس کردند و حدود ۲۰۰ سال، بعضی نواحی آن را در تصرف خود داشتند. در سده‌ی سیزدهم میلادی و در زمان حکومت سلطان سلیم اول، سوریه به تصرف عثمانی‌ها درآمد.

با حمله‌ی ناپلئون به مصر، سوریه نیز در ۱۷۹۹ به اشغال فرانسه درآمد؛ ولی دیگر بار، در اختیار دولت عثمانی قرار گرفت. محمد علی پاشا، شاه مصر، در سال ۱۸۳۱ سوریه را تصرف کرد و با وضع مالیات‌های سنگین و بهره‌کشی‌های نظامی، موجبات نارضایتی و شورش ساکنان آن سرزمین را اعم از مسلمان و مسیحی فراهم کرد و دول اروپایی به ویژه فرانسوی‌ها را به بهانه‌ی حمایت از مسیحیان مارونی به مداخله در امور آن سرزمین واداشت؛ به طوری که فرانسوی‌ها در بیروت - که آن زمان جزء سوریه بود - نیرو پیاده کردند.

تاریخ قرن بیستم

دخالت امپراتوری عثمانی در جنگ جهانی اول و شکست و سقوط آن، ملی‌گرایان و استقلال طلبان شام را به جنبش واداشت و در پی آن، فیصل اول به پادشاهی سوریه رسید؛ اما متفقین که در جنگ پیروز شده بودند، به تصمیم ملی‌گرایان اهمیتی ندادند و سوریه را تحت سلطه‌ی فرانسه قرار دادند. این عمل، موجب نارضایتی مردم و شورش‌هایی علیه فرانسویان شد. در سال ۱۹۲۶ لبنان از سوریه جدا شد و در سال ۱۹۳۲ به سوریه خود مختاری داده شد. جدا کردن اسکندرون از سوریه و واگذاری آن به ترکیه، بار دیگر، آتش انقلاب و شورش را بر افروخت؛ تا آن جا که سوریه با دولت دست‌نشانده‌ی آلمان نازی که پس از شکست فرانسه در اوایل جنگ جهانی دوم بر سوریه حکومت می‌کرد، اعلام وفاداری و همکاری کرد.

در سال ۱۹۴۱، متفقین، سوریه را از اشغال آلمان نازی درآوردند و استقلال ظاهری جمهوری سوریه را اعلام داشتند. در ۱۷ آوریل ۱۹۴۶، نیروهای متفقین، خاک این کشور را تخلیه کردند و سوریه به استقلال کامل دست یافت. سوریه در جنگ سال ۱۹۴۸ میان اعراب و اسرائیل، در حمایت از فلسطینیان شرکت کرد. از سال ۱۹۴۹ تا ۱۹۷۰ کودتاهای متعددی، یکی پس از دیگری، در سوریه به وقوع پیوست. در فوریه‌ی ۱۹۵۸ سوریه و مصر، جمهوری متحد عربی تشکیل دادند و ریاست جمهوری را به جمال عبدالناصر محول نمودند. در سپتامبر ۱۹۶۱، کودتای دیگری در سوریه به وقوع پیوست که در پی آن، نظامیان و مأموران مصری از سوریه اخراج شدند؛ متعاقب آن، افسران هوادار ناصر و اعضای حزب سوسیالیستی عربی بعث سوریه نیز کودتا کردند. سرانجام در نوامبر ۱۹۷۰، ژنرال حافظ اسد، امور سوریه را در دست گرفت و با به عهده گرفتن رهبری حزب بعث، دست به اصلاحات اجتماعی و اقتصادی زد. در سال ۱۹۷۳ قانون اساسی جدیدی تدوین شد و به تصویب رسید.

سوریه در جنگ‌های ۱۹۶۷ و ۱۹۷۳ میان اعراب و اسرائیل، به طور جدی شرکت جست.

ناحیه‌ی مشرف به مرز اسرائیل که به بلندی‌های جولان معروف است، در سال ۱۹۶۷ به تصرف اسرائیل درآمد. در پی نزدیک شدن دولت مصر به آمریکا و اسرائیل، سوریه با قرارداد کمپ دیوید به مخالفت برخاست. در سال ۱۹۸۲، سوریه، دولت عراق را به دست داشتن در حوادث سوریه - که منجر به زخمی شدن هزاران نفر شد - متهم کرد و مرزهای سوریه و عراق را بست. دولت عراق نیز متقابلاً لوله‌ی نفت کرکوک به بندر بانباس سوریه را قطع کرد. حافظ اسد، رئیس‌جمهور وقت سوریه، در جنگ ایران و عراق، جانب ایران را گرفت و عراق را متجاوز شناخت. این امر برای ایران بسیار اهمیت داشت که یک کشور مهم عربی از آن حمایت کند. در اواسط سال ۱۹۸۳ روابط میان سوریه و سازمان آزادیبخش فلسطین تیره شد و سوریه از مخالفان یاسر عرفات، رهبر سازمان آزادیبخش فلسطین حمایت کرد.

در اکتبر ۱۹۸۶، انگلستان، سوریه را به دست داشتن در عملیات تروریستی علیه هواپیمایی اسرائیلی در فرودگاه لندن متهم کرد. در سال ۱۹۸۷، کلیه‌ی کشورهای عضو جامعه‌ی اقتصادی اروپا روابط خود را با سوریه قطع کردند؛ ولی چند ماه بعد، کشورهای مزبور - غیر از انگلستان - روابط خود را با سوریه از سر گرفتند. در سال ۱۹۹۰، سوریه روابط خود را با مصر - که پس از امضای قرارداد کمپ دیوید قطع شده بود - بار دیگر برقرار ساخت. در حمله‌ی عراق به کویت، سوریه بلافاصله علیه عراق برخاست و با اعزام نیرو به عربستان سعودی به صف متفقین جنگ علیه عراق پیوست و همین امر به بهبود روابط سیاسی آمریکا و سوریه کمک کرد و روابط سوریه با کشورهای عربی حاشیه‌ی خلیج فارس را - که در جنگ ایران و عراق، حامی عراق بودند - بهبود بخشید.

در ژوئن ۱۹۹۵، مذاکرات رسمی میان سوریه و اسرائیل، به دلیل مخالفت اسرائیل با تخلیه‌ی بلندی‌های جولان به بن بست رسید. تهدید ناشی از همکاری‌های ترکیه و اسرائیل در زمینه‌ی ساختن هزار تانک برای ارتش ترکیه که متوجه کشورهای منطقه می‌شد، کشور سوریه را به واکنش جدی واداشت. افزون بر این، بر سوریه به دلیل عدم تبعیت از خواسته‌های آمریکا و اسرائیل، فشارهای گوناگون وارد می‌شد. در مارس سال ۲۰۰۰، تمامی ۳۷ عضو کابینه‌ی محمود الزغبی استعفا کردند و محمد مصطفی میرو کابینه‌ی جدیدی تشکیل داد. در ژوئن همان سال، حافظ اسد، رئیس‌جمهور سوریه، پس از ۳۰ سال حکومت درگذشت و پس از مرگ وی، بشار اسد - فرزند او - به ریاست حزب بعث و فرماندهی کل ارتش و ریاست جمهوری کشور دست یافت. در سال ۲۰۰۱، روابط سوریه با کشور عراق رو به توسعه گذاشت و نخست وزیر سوریه در رأس گروهی از مقامات بلند پایه به بغداد سفر کرد و قرار دادهای متعددی در امور اقتصادی، سیاسی و دفاعی امضا کردند. در سال‌های اخیر، به دلیل فشار کشورهای غربی و اسرائیل، سوریه ناچار شده نیروهای خود را از لبنان خارج کند.

قانون اساسی جدید در تاریخ ۱۳/۳/۱۹۷۳ به امضای رئیس جمهور وقت، ژنرال حافظ اسد رسید. بر اساس قانون اساسی این کشور، سوریه کشور دموکراتیک خلقی و سوسیالیستی نامیده شد که رژیم آن جمهوری، حاکمیت آن از آن ملت، دین رئیس جمهور، اسلام، فقه اسلامی منبع اصلی قانون گذاری آن و حزب سوسیالیستی بعث عربی، حزب حاکم بر جامعه و کشور است. رئیس جمهور سوریه برای دوره‌ی هفت ساله انتخاب می‌شود. در حال حاضر، بشار اسد فرزند مرحوم حافظ اسد (از سال ۲۰۰۰) ریاست جمهوری سوریه را بر عهده دارد؛ وی در انتخابات سال ۲۰۰۷ مجدداً به ریاست جمهوری سوریه برگزیده شد.

قوه‌ی مقننه

در شانزدهم نوامبر ۱۹۷۰، فرماندهی منطقه‌ای حزب بعث، فرمان تشکیل مجلس خلق را صادر کرد و اولین اجلاس شورای خلق در تاریخ ۲۲/۲/۱۹۷۱ برگزار شد. تعداد اعضای مجلس خلق سوریه در دوره‌ی اول، ۱۹۰ نفر بود ولی در پنجمین دوره، اعضای آن به ۲۵۰ نفر افزایش یافت. مجلس خلق، زیر نظر رئیس جمهور اداره می‌شود و دوره‌ی آن چهار ساله است. اعضای مجلس خلق، در انتخاباتی عمومی برگزیده می‌شوند. نیمی از نمایندگان برگزیده باید از کارگران و کشاورزان باشند. اعضای مجلس خلق در طی مدت نمایندگی، از مصونیت کامل برخوردارند و هیچ گونه اقدام جزایی در مورد آنها نمی‌توان انجام داد؛ مگر با اجازه‌ی قبلی شورا.

قوه‌ی مجریه

انتخاب نخست وزیر و تشکیل دولت در سوریه به دست رئیس جمهور انجام می‌شود. رئیس جمهور، کنترل و نظارت کامل بر هیأت وزیران دارد. عزل و نصب اعضای کابینه، از جمله خود نخست وزیر در اختیار رئیس جمهور است. رئیس جمهور برای دوره‌ای هفت ساله، در انتخابات

مردمی انتخاب می‌شود و امکان انتخاب مجدد وجود دارد. علاوه بر کابینه‌ی دولت، مجلس خلق و دیگر مؤسسات نظامی و غیر نظامی سوریه نیز به طور مستقیم، زیر نظر رئیس جمهور اداره می‌شوند.

قوه‌ی قضائیه

دادگاه‌ها در سوریه به طور عمده به دو دسته تقسیم می‌شوند: (۱) دادگاه‌های قضایی؛ (۲) دادگاه‌های اداری که هر کدام زیر مجموعه‌های خود را دارند. از سال ۱۹۷۳، دادگاه عالی قانون اساسی، بدنه‌ی اصلی و ثابت ساختار سیستم قضایی کشور را شکل می‌دهد.

احزاب فعال در سوریه

الف) حزب سوسیالیست بعث عرب: این حزب در اوایل دهه‌ی ۴۰ به دست میشل غفلق، بنیان‌گذاری شد. این حزب، مهمترین حزب سوریه محسوب می‌شود و اکثریت کرسی مجلس خلق را به خود اختصاص داده است.

ب) حزب کمونیست سوریه: این حزب ابتدا در سال ۱۹۲۴، در لبنان تأسیس شد و در سال ۱۹۲۸، فعالیت خود را به سوریه منتقل کرد. رهبران این حزب خالد بکداش و وارطان مادویان نام دارند.

ج) حزب وحدت گرای سوسیالیست: در نوامبر ۱۹۶۱ و در پی فروپاشی وحدت مصر و سوریه، تنی چند از اعضای حزب بعث سوریه، در اعتراض به عملکرد این حزب، استعفا دادند و شاخه‌ای به نام حزب وحدت گرایان سوسیالیست را تأسیس نمودند.

د) حزب اتحاد سوسیالیست عرب: تشکیلات سیاسی این حزب، به طور کلی در مصر و به دست جمال عبدالناصر در ژوئیه‌ی ۱۹۵۲ بنیان گرفت. عبدالناصر برای انتقال اندیشه‌ی خود، دستور تشکیل شاخه‌های دیگر این حزب را در چند کشور عرب، از جمله سوریه داد. اندیشه‌ی سیاسی این حزب، احیای تفکر ناصر است که بر اساس آن، باید روند مبارزه برای حقوق ملت‌های عرب را با تکیه بر پایه‌های دموکراسی سوسیالیستی و ناسیونالیستی پیش برد.

و) حزب جنبش سوسیالیست‌های عرب: این جنبش در نتیجه‌ی انشعاب از حزب سوسیالیست بعث عرب در سال ۱۹۶۳ تشکیل شد و با شعار حزب بعث، یعنی برقراری آزادی و وحدت در سایه رهبری واحد، مخالفت کرد و اعلام کرد که حزب و کشور باید از طریق شورا اداره شود. جنبش سوسیالیست‌های عرب، به شدت مخالف سرمایه‌داری و فئودالیسم است و برای رفاه کارگران، کشاورزان و مردم محروم سوریه تلاش می‌کند.

۵) جبهه‌ی ملی ترقی خواه سوریه: در پی کودتای اسد در سال ۱۹۷۰ و به دستور فرماندهی حزب بعث، جبهه‌ی ملی ترقی خواه تشکیل گردید. این جبهه، به طور رسمی، در ماه مارس ۱۹۷۲ موجودیت خود را اعلام کرد و عهده دار نظارت بر جریان‌ات سیاسی - اقتصادی و روابط خارجی سوریه شد.

سیاست‌های خارجی

سوریه برای بهبود شرایط فعلی کشورهای عرب و اتحاد و تحکیم همبستگی اعراب تلاش می‌کند؛ از این رو، سیاست سوریه بر تحکیم نقش اتحادیه‌ی عرب و فعال نمودن مؤسسات آن و ادامه‌ی مبارزه برای رسیدن به وحدت عربی استوار است. به خاطر تأثیر متقابل امنیت دو منطقه‌ی اروپایی و عربی و منافع مشترک دو طرف، سوریه روابطش را با کشورهای اروپایی بر پایه‌ی همکاری برابر و احترام متقابل ادامه و توسعه می‌دهد.

سوریه برای بهبود و تکامل روابطش با کشورهای و مردم آمریکای شمالی و جنوبی می‌کوشد به خصوص برای تحکیم پیوندهایش با مهاجران عرب این کشورها تا بتوانند پلی برای دوستی و همکاری بین میهن خود و آنان باشند.

سوریه به منشور سازمان ملل پایبند است و این پایبندی، به این کشور اجازه می‌دهد که بخواهد قوانین و قطعنامه‌های مجمع عمومی و شورای امنیت اجرا شوند؛ به خصوص قطعنامه‌هایی که در خصوص نزاع اعراب و اسرائیل صادر شده است تا صلح و امنیت در منطقه محقق گردد.

عضویت در سازمان های بین المللی

سوریه از سال ۱۹۴۵ به عضویت سازمان ملل متحد درآمد. یونیسف (صندوق کودکان ملل متحد)، آژانس بین المللی انرژی اتمی، بانک جهانی، صندوق بین المللی پول، یونسکو (سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد)، یونیدو (سازمان توسعه ی صنعتی ملل متحد)، بانک توسعه ی اسلامی، اتحادیه عرب، جنبش عدم تعهد و سازمان کنفرانس اسلامی، از دیگر سازمان های بین المللی مهمی است که سوریه در آن عضویت دارد.

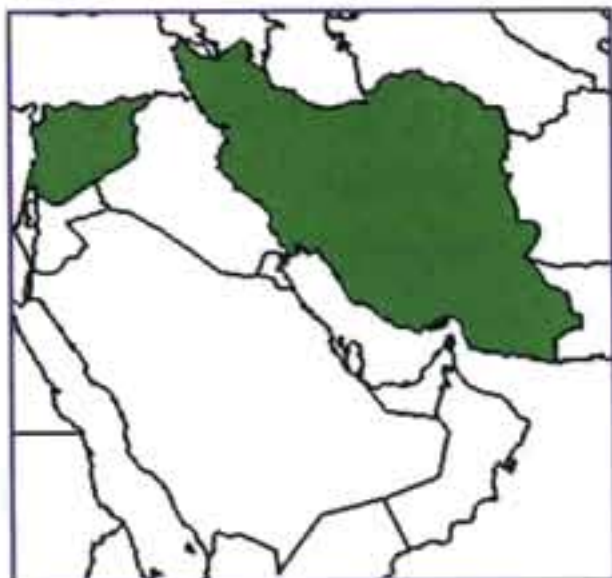
روابط با ایران

روابط ایران و سوریه قبل پیروزی انقلاب اسلامی، در سطح پایینی قرار داشت. پایین بودن سطح روابط دو کشور، از تفاوت عمده ی سیستم حکومتی و اهداف و اصول دو کشور نشأت می گرفت. کشور ایران در دوران حکومت پهلوی، مورد حمایت آمریکا و

مجری سیاست های آن کشور و بزرگ ترین حامی و شریک اقتصادی اسرائیل در منطقه بود و کشور سوریه در جبهه ی کاملاً مخالف موضع ایران قرار داشت. سوریه کم و بیش از سیاست شوروی دنباله روی می کرد و به دلیل جنگ با اسرائیل و اشغال بخشی از سرزمینش، با اسرائیل خصومت شدیدی داشت. بنابراین، طبیعی بود که روابط دو کشور ایران و سوریه پیشرفت نکند. رابطه ی سیاسی دو کشور، پس از استقلال سوریه در سال ۱۹۴۶ و با تأسیس کنسولگری در دمشق برقرار شد. سال بعد، کنسولگری به سفارت ارتقا یافت و اولین سفیر ایران در دمشق، آغاز به کار کرد. این روابط در سال ۱۹۶۵ به خاطر موضعگیری نخست وزیر وقت سوریه درباره ی استان خوزستان رو به تیرگی نهاد. این تیرگی، با کمک های مادی و حمایت لفظی دولت وقت ایران از اعراب، در جنگ ۱۹۶۷ در برابر اسرائیل تا حدودی بهبود یافت. در این راستا، دولت وقت ایران، کمک های بسیاری به آوارگان عرب در خاک سوریه کرد. در سال ۱۹۷۱، عده ای به طور غیر مجاز وارد سفارت ایران در دمشق شدند و به اموال سفارتخانه آسیب رساندند. نماینده ی دولت سوریه به طور رسمی از ایران عذر خواهی نمود؛ اما تجاوز به حریم سفارتخانه ی ایران در سال ۱۹۷۷، تکرار شد.

با این همه، در سال ۱۹۷۴، روابط دو کشور، افزایش یافت. یکی از دلایل این امر، نزدیکی سوریه به ایران، به دنبال شدت گرفتن اختلافات احزاب بعث سوریه و عراق و همزمان، شدت گرفتن اختلافات ایران و عراق در آن سال بود. دلیل دیگر، کمک‌های مادی دولت ایران به سوریه از جمله اعطای کمکی ۵۰ میلیون دلاری و وام ۱۵۰ میلیون دلاری بود. اعطای این وام

و کمک به سوریه، عامل مهمی در بهبود مناسبات کم و بیش سرد با این کشور تلقی شد. نقطه‌ی عطف روابط دو کشور، قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، سفر ۴ روزه‌ی حافظ اسد در دی ماه ۱۹۷۵، به ایران بود. این سفر روابط دو کشور را تا حدودی بهبود بخشید. در پایان این سفر، اعلامیه‌ی مشترک دو کشور صادر شد. در این اعلامیه بر لزوم پایان اشغال اراضی اعراب، استیفای حقوق ملت فلسطین، لزوم برقراری صلح عادلانه در خاورمیانه و عقب نشینی اسرائیل از سرزمین‌های اشغالی، اجرای قطعنامه‌های شورای امنیت در خصوص خاورمیانه و توسعه‌ی روابط دو کشور تأکید شده بود. به طور کلی، مسأله‌ی مهمی که مانع بهبود روابط دو کشور می‌شد، روابط گسترده‌ی ایران با رژیم اسرائیل بود؛ در حالی که سوریه در جبهه‌ی مقدم مبارزه با آن رژیم قرار داشت. از این رو، تنش در روابط دو کشور همواره باقی ماند تا این که انقلاب اسلامی ایران به پیروزی رسید.

روابط بعد از پیروزی انقلاب اسلامی

به دنبال پیروزی انقلاب اسلامی، حافظ اسد در پیامی به مقامات ایران، این پیروزی را تبریک گفت و حمایت خود را از انقلاب اسلامی ایران و علاقه‌مندی خود را به آن بیان نمود. گسترش فعالیت نظامی آمریکا در منطقه‌ی خلیج فارس و همچنین خروج رژیم مصر از صحنه‌ی مقابله با اسرائیل به دنبال عقد معاهده‌ی کمپ دیوید در سال ۱۹۷۸، دو عامل مهم بودند در خاورمیانه و خلیج فارس که علاقه‌مندی سوریه را به ایران بیشتر می‌کرد. دمشق، انقلاب اسلامی ایران را جایگزین مهم خروج رژیم مصر از کشمکش اعراب و اسرائیل دانست و از آن حمایت کرد.

نیاز شدید سوریه به پشتیبانی اقتصادی جمهوری اسلامی ایران در تقویت بنیه اقتصادی و خرید تسلیحات پیشرفته، یکی دیگر از عوامل جذب سوریه به سوی ایران بود. جمهوری اسلامی ایران نیز در راستای مبارزه با رژیم اسرائیل، نفت را با تسهیلات ویژه و قیمت نازل به سوریه می‌فروخت. تحکیم مناسبات دو جانبه و همچنین ارزیابی مجدد تحولات منطقه‌ی خاورمیانه و مسائل مهم و مشترک میان دو کشور در سفر حافظ اسد به تهران در سپتامبر ۱۹۹۰ و پس از آن، دیدار آقای رفسنجانی - رئیس جمهور وقت ایران - از دمشق در آوریل ۱۹۹۱ مورد بررسی دو جانبه قرار گرفت. سوریه همواره جمهوری اسلامی ایران را بزرگترین پشتیبان مسائل جهان عرب می‌داند و برای ایجاد ائتلاف استراتژیک میان ایران و کشورهای عرب در منطقه‌ی خاورمیانه می‌کوشد. سوریه و جمهوری اسلامی ایران، دیدگاه‌های مشترک و گاه متناقضی دارند که رهبری حافظ اسد و پس از او فرزندش بشار اسد و پشتیبانی بی دریغ و صادقانه‌ی رهبران جمهوری اسلامی ایران از سوریه در برابر تجاوز احتمالی رژیم اسرائیل، اختلاف نظرها را تحت الشعاع قرار داده و گسترش مناسبات را تداوم بخشیده است. ایران و سوریه از هم پیمانان مهم و استراتژیک یکدیگرند. از این رو رفت و آمدهای متعددی در سطوح مختلف بین دو کشور، همواره برقرار است.

روابط اقتصادی

روابط اقتصادی دو کشور، پس از شروع جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، بیشتر شکوفا شد. در اواخر سال ۱۳۶۰ هجری شمسی با سفر هیأت عالی رتبه‌ی سیاسی - اقتصادی سوریه به تهران، روابط اقتصادی دو کشور برنامه ریزی شد. در پایان مذاکرات چهار روزه‌ی این هیأت، بیانیه‌ی مشترک سیاسی، پروتکل بازرگانی و قراردادی نفتی بین دو کشور امضا شد. بر اساس توافقات به عمل آمده، قرار شد ایران به مدت یک سال، حدود ۹ میلیون تن نفت خام به کشور سوریه صادر کند و سوریه نیز کلیه‌ی نیاز فسفات ایران را تأمین نماید؛ همچنین ایران متعهد شد مقدار زیادی صادرات غیر نفتی از جمله لوازم صنعتی و کشاورزی به سوریه داشته باشد. باین قرارداد، روابط اقتصادی دو کشور، گسترش بسیار یافت و هنوز ادامه دارد. از جمله توافقات بعدی، توافق بر سر تشکیل نمایشگاه‌های اختصاصی دو طرف در کشورهای یکدیگر، تبادل کارشناس بین ارگان‌های فنی و صنعتی، تشکیل کمیته‌های مشترک بازرگانی، همکاری در زمینه‌های بانکی، مالی و زمینه‌های دیگر بود.

البته لازم به ذکر است که روابط دو کشور با ملاحظات خاص سیاسی همراه بوده و کمتر به جنبه‌ی اقتصادی آن توجه شده است.

محصولات صنعتی و عمرانی، خدمات فنی و مهندسی، لوازم بهداشتی و شیمیایی، وسایل نقلیه، محصولات کشاورزی، منسوجات، فرش، جواهر و زیورآلات از کالاهای عمده‌ی صادراتی ایران به سوریه است.

روابط فرهنگی

ایران و سوریه، روابط فرهنگی - تاریخی دیرینه دارند. در دوران معاصر، این روابط، از سال ۱۹۵۳ (۱۳۳۲ هجری شمسی) شروع شده و تا کنون با فراز و فرودهایی ادامه یافته است. ابعاد و چگونگی این روابط، بر اساس توافق نامه ای فرهنگی است که در اسفند ماه سال ۱۳۶۳ هجری شمسی میان دو کشور در تهران به امضاء رسید. بر اساس این توافق نامه، هر چند وقت یک بار، نمایشگاه‌هایی از کارهای هنری و دستی، نمایشگاه کتاب و نمایشگاه فیلم و عکس در شهرهای مختلف سوریه برگزار می‌شود. در کنار برپایی این گونه نمایشگاه‌ها، باید به برگزاری اردوهای آموزشی - علمی در دو کشور و تبادل دانشجو نیز اشاره کرد. افزون بر این، سالانه هزاران نفر از سراسر ایران، از راه‌های زمینی و هوایی برای زیارت اماکن مقدس و بازدید از کشور سوریه به این کشور سفر می‌کنند؛ به طوری که از تهران و برخی شهرهای دیگر، در طول سال، پروازهای منظم به دمشق انجام می‌شود و مسافران و کاروانیان را به مقصد می‌رسانند. سوریه بعد از عربستان، بیشترین زائر ایرانی را پذیرایی می‌کند. مشکلات موجود در عراق و ناامنی‌های آن کشور، در جذب زائران و مسافران سوریه تأثیر می‌گذارد. همچنین ایران برای بازسازی اماکن مقدس و تاریخی سوریه، از جمله زینبیه - آرامگاه زینب کبری (س) اقدامات و کمک‌های مؤثری به سوریه نموده است.

نام و آدرس سفارتخانه و نمایندگی های ایران در سوریه

سایت و پست الکترونیک	نمابر	تلفن	آدرس	نام نمایندگی
WWW.IRANEMBASSY.NET Email: DAMASCUS@MFA.GOV.IR	۶۱۱۰۹۹۷	کد دمشق ۰۰۹۶۳۱۱ ۶۱۲۰۸۰۰	دمشق - اتوبان المزه - جنب بیمارستان رازی	سفارت جمهوری اسلامی ایران
damascus@icro.ir	۳۳۱۱۱۳۷	۳۳۱۱۱۳۶-۵۱	دمشق - میدان مرجع - خیابان بحصه حص - پ. ۹۳۵۱	رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
WWW.HAWZAT-IMAM.COM Email: HAJ_BESE@YAHOO.COM	۳۳۱۱۱۳۹	۳۳۱۱۱۳۵	دمشق - میدان مرجع - خیابان بحصه	دفتر حج و زیارت
		۳۳۱۱۱۳۶	دمشق - میدان مرجع - خیابان بحصه	دفتر بته مقام معظم دهری
WWW.AL-IMAM.ORG Email: AL-IMAM@AL-IMAM.ORG	۶۶۷۲۶۲۹	۶۶۱۵۸۲۷	زینیه - میدان حجره - جنب چاپخانه ابن حیان	دفتر نمایندگی ولی فقیه
WWW.IRANSCHOOLINSY.COM Email: INFO@IRANSCHOOLINSY.COM		۳۳۱۶۱۳۵	دمشق - کفرسوسه	سرپرستی مدارس جمهوری اسلامی ایران
WWW.IRIBNEWS.IR Email: IRIB@AYA.SY	۶۱۳۳۹۱۶	۶۱۱۳۳۳۶	دمشق - اتوبان المزه - ساختمان العدل - طبقه اول	دفتر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران
WWW.IRINA.IR Email: IRNADAM@SCS-NET.ORG	۶۱۱۱۳۰۶	۶۱۱۳۳۹۶	دمشق - اتوبان المزه - ترسیده به جامع الاکرام - پیک ایستگاه بعد از سفارت	دفتر خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران
WWW.IRANAIR.COM Email: IRF@MAIL.SY	۲۱۷۹۱۱	۲۲۲۶۳۳۱	دمشق - میدان یوسف العظمه - خیابان میسلون - مقابل هتل شام	دفتر هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران
WWW.HAWZAT-IMAM.COM Email: HOWZEH_SY@HOTMAIL.COM	۶۶۷۲۰۷۵	۶۶۷۲۹۳۳	دمشق - بعد از مقام حضرت زینب(س) - خیابان بلدیه - مقابل مضافه الفاطمیه	حوزه امام خمینی

مناطق دیدنی و معروف

دمشق Damascus

دمشق یکی از کهنترین شهرهای جهان است و در قرن چهارم پیش از میلاد پایه‌گذاری شده است. در نوشته‌ای هیروگلیفی که از ۱۵ قرن قبل از میلاد به دست آمده است، نام تمسکو یا دماسکو دیده می‌شود. همین واژه را در آثار معبد کرنک - که متعلق به ۱۸ قرن پیش از میلاد است - نیز می‌توان دید. با وجود این، برای دمشق، نام‌های زیادی در طول تاریخ ذکر شده است که هر یک بیانگر قدمت تاریخی این شهر باستانی است. جلق، جیرون، ارم، ذات العماد، عذراء، بیت رامون، عین الشرق، باب الکعبه، قسطنطین المسلمین از دیگر نام‌های این شهر است. دمشق با ۴/۵۰۰/۰۰۰ نفر جمعیت، در سال ۲۰۰۵، در جنوب غربی کشور سوریه قرار دارد و پایتخت این کشور است. بخش مرکزی دمشق پرجمعیت‌ترین ناحیه سوریه است و قدیمی‌ترین شهر باقیمانده از دوران باستان در این کشور است. رشته کوه‌های کشور لبنان، وضعیت آب و هوایی این شهر را به شدت تحت الشعاع قرار داده است.

این شهر از دو بخش مشخص تشکیل شده است:

۱- بخش قدیمی که برج و باروی شهر با دروازه های آن، دژ تاریخی و مسجد جامع اموی در آن قرار دارد. این بخش با کوچه های تنگ و باریک و خانه های به هم چسبیده مشخص می شود که در ساختمان آن ها سنگ و گل و چوب به کار رفته است. این بخش در حاشیه ی جنوبی رودخانه ی بردی قرار دارد؛

۲- بخش جدید دمشق که در شمال رودخانه ی بردی واقع است، ساختمان های بزرگ و چند طبقه دارد؛ در ساخت آن ها از مصالح جدید استفاده شده و دارای خیابان های

عریض و وسیع است. در این بخش، دانشگاه دمشق، مرکز فرهنگی و کتابخانه ی معظم الاسد و مراکز مهم دیگر همچون سفارتخانه های کشورهای مختلف واقع است.

اطراف شهر دمشق نواحی سرسبز و دیدنی و باغ های میوه است که آثار تاریخی و بناهای قدیمی نیز دارد؛ مثل زبدانی، بقبین، حالیا، بلودان، عین الفیجه، معولا، صیدنایا، صبور و یعفور.

در میان محصولات باغی کشور سوریه، زردالوهای شهر دمشق به خاطر تنوع و طعم لذیذ آن، شهرت زیادی دارند. در این منطقه، انواع زردآلو پرورش داده می شود، که امروزه سه گونه ی آن بسیار معروف است: حموی، بلدی و کلابی.

صنایع دستی دمشق نیز از گذشته های دور، قابل توجه بوده است. این صنایع، شامل ساخت و

تولید شمشیرهای فولادی، چاقو، حریر گل دار، ابریشم بافی، پارچه های ابریشمی گل برجسته و زیور آلات است.

مشهورترین بازارها و اماکن خرید شهر دمشق عبارت است از: بازار حمیدیه که منتهی به جامع اموی می‌شود و از قدیمی‌ترین بازارهای دمشق است. سبب نام‌گذاری آن وجود مدرسه‌ی احمدیه است؛ بازار مدحت پاشا (الحریقه)، به موازات بازار حمیدیه و با فاصله‌ی کمی از آن قرار دارد؛ بازار درویشیه، بین حمیدیه و مدحت پاشا قرار دارد و قدمت آن به دوران ایوبی‌ها می‌رسد؛ بازار العماره که در مدخل جنوبی مرقد مطهر حضرت رقیه (س) قرار دارد؛ بازار آزاد (سوق الحره) ، که ویژه‌ی عرضه‌ی اجناس به ایرانیان در میدان جمارک (گمرک) تأسیس شده است؛ بازار صالحیه، در میدان صالحیه و داخل شهر دمشق واقع شده است؛ بازار باب توما، در محله‌ی مسیحی نشین باب توما واقع شده است؛ بازار بقیین که در منطقه‌ی خوش آب و هوای زبدانی در جاده‌ی دمشق و بیروت است و منطقه‌ی حلبونی برای خرید کتب و نوارهای صوتی که جنب ایستگاه قدیم راه آهن دمشق است. سردترین ایام سال در دمشق، دی ماه است که دما در شبهاگاهی تا صفر درجه می‌رسد و گرمترین ایام سال، تیر و مرداد است که دما تا ۳۷ درجه افزایش می‌یابد. بیشترین بارندگی از آبان تا اسفند است. متوسط بارندگی سالانه‌ی دمشق، حدود ۲۲۰ میلی متر گزارش شده است.

ابواب تاریخی دمشق

در گذشته، شهرهایی که موقعیت خاص نظامی و جغرافیایی داشته، بوسیله دیوارهایی که گرداگرد آن کشیده می‌شد حفاظت می‌گردید، زیرا هر لحظه امکان هجوم نیروهای دشمن به آن شهر می‌رفت. دمشق نیز به لحاظ وضعیت خاص خود، همواره در معرض تهاجم‌ها و تاخت و تازهای مکرر بوده و به همین منظور گرداگرد آن، دو حصار کشیده شده بود. در آن دوران ابعاد شهر بطور مستطیل بوده که از شرق به غرب آن یعنی از باب الجایبه تا باب الشرقی ۱۵۰۰ متر و از شمال تا جنوب آن یعنی از باب الفرادیس تا باب الصغیر حدود ۷۵۰۰ متر طول داشت. چون این شهر با دیوار بطور کامل محصور گشته بود؛ لذا برای ورود و خروج مردم ابواب و درهایی قرار داده بودند. قسمت‌هایی از این دیوارها در دوره رومی‌ها ساخته شده و ابواب آن نیز متعلق به آن دوران بود که تاکنون نیز باقی مانده و قسمت‌هایی از آن نیز به دوران‌های اسلامی تعلق دارد. ابواب اصلی شهر عبارتند از:

۱- باب توما:

این دروازه در سمت شمال شرقی شهر واقع شده واز بناهای دوران رومی‌ها است.

۲- باب شرقی:

یکی دیگر از ابواب اصلی بازمانده از دوران رومی‌ها است که در سمت شرق شهر قرار داشته و دارای سه دهانه بوده که دهانه بزرگ در وسط و دو دهانه کوچک نیز در دو طرف آن واقع شده است. (باب شرقی) در نزدیکی باب توما بوده و دارای یک مأذنه و دیواره‌ای بزرگ است که تا میدان مجاور نیز کشیده شده است.

۳- باب الفرادیس:

در سمت شمال دمشق بوده و به باب العماره نیز معروف است. (باب الفرادیس) در کنار حرم حضرت رقیه (شمال غربی) و در مدخل سوق (العماره) قرار دارد. دیوارهای سنگی این دروازه به سختی قابل رویت است زیرا در داخل بازار و دکان‌ها محو شده است.

۴- باب الصغير:

این دروازه بیشتر به علت قبرستان (باب الصغير) مشهور و چون از سایر ابواب دمشق کوچکتر بوده به (باب الصغير) معروف گشته و همین نام نیز بر قبرستان کنار آن که محل دفن بسیاری از صحابه و فرزندان ائمه و سادات و... می باشد اطلاق شده است.

۵- باب السلام:

در شمال دمشق و حدود پانصد متر پائین تر از (باب توما) یعنی انتهای دیواره شمال غربی آن که در جوار نهری کوچک می باشد قرار دارد.

۶- باب الفرج:

کمی پائین تر از باب الفرادیس (در شمال شهر) و در داخل بازار (الناخلیه) قرار دارد.

۷- باب کیسان:

این دروازه در جنوب شرقی شهر و در غرب باب شرقی بوده که عمدتاً مسدود می شده است.

۸- باب الجناز:

در غرب دمشق قرار داشت و به باب النصر و باب دارالسعاده نیز معروف بوده است.

۹- باب الحديد:

این دروازه مخصوص قلعه دمشق بود که از آهن خالص ساخته شده و لذا نام (باب الحديد) بر خود گرفته است.

۱۰- باب الجایبه:

این دروازه همانند باب شرقی سه دهانه داشت. باب الجایبه که از سه طریق به باب شرقی متصل بود در غرب شهر قرار داشته و به شارع مستقیم (بازار مدحت پاشا) متصل است.

اماکن زیارتی و دیدنی شهر دمشق

مرقد و مزار عقيله ی بنی هاشم، زینب کبری (س)

یکی از زیارتگاه های بسیار مهم و مورد توجه همه ی مذاهب اسلامی در دمشق، مرقد مطهر زینب کبری (س)، دختر امیرالمومنین علی(ع) است که همواره خیل مشتاقان و ارادتمندان آن بانوی فداکار و بزرگوار از سرزمین های اسلامی - به ویژه ایران - برای زیارت مرقدش، عازم این سرزمین می گردند.

حضرت زینب (س)، در سال ششم هجری (دو سال بعد از امام حسین (ع)) در مدینه متولد شدند. ایشان سومین فرزند حضرت علی (ع) و فاطمه زهرا(س) بودند. خردمندی، پرهیزگاری، شجاعت، پاکدامنی، نجابت، سخنوری و استقامت از خصایص این بانوی

بزرگوار بود. پس از شهادت حضرت امام حسین (ع) در دهم محرم سال ۶۰ هجری، از کربلا تا کوفه و از کوفه تا شام و از شام تا مدینه، ملجأ و مایه ی تسلی خاطر آزرده ی اسرای کربلا بودند و با خطابه ی آتشین خویش، توطئه های پلید یزیدیان را بر ملا ساختند. حضرت زینب (س) پس از چند روز توقف در دمشق، همراه کاروان اسرای کربلا به مدینه بازگشت، در واقعه حره به سال ۶۲ هجری و یا سال قحطی مدینه همراه همسرش عبدالله جعفر که در دمشق زمین های داشت به این شهر مهاجرت کردند. سرانجام در ۱۴ ماه

رجب سال ۶۲ هجری در پنجاه و هفت سالگی دیده از جهان فرو بستند. محققان و دانش پژوهان شیعه و سنی، تحقیقات بسیار گسترده ای را درباره ی محل دفن زینب کبری (س) انجام داده اند و شک نیست که آن بانوی ارجمند در شهرک راویه ی دمشق مدفونند.

قریه ای که حضرت زینب (س) در آن به خاک سپرده شده اند، در گذشته به راویه شهرت داشته و اکنون به زینبیه مشهور است. در حال حاضر، این قریه متصل به شهر و در هفت کیلومتری شرق دمشق قدیم به طرف فرودگاه واقع است. در خیابان اصلی این شهرک، گنبد و مآذنه های مرقد آن بانوی گرامی، از دور دیده می شود. گنبد این مرقد، طلایی است و در سمت

شرقی و غربی آن دو مناره‌ی کاشی کاری شده قرار دارد.

در مدخل در غربی حرم و سمت راست آن، اتاقکی دیده می‌شود که در آن سه قبر وجود دارد که یکی از آن‌ها قبر آیت‌الله سید حسن یوسف مکی عاملی و دیگری آرامگاه مرحوم محسن الامین عاملی، نویسنده‌ی کتاب معروف اعیان الشیعه و سومین آنها، مزار دختر میرزا تقی بهبهانی است. در سمت شرق صحن مطهر، مصلا‌ی زینبیه قرار دارد که به همت مسؤلان و

مردم ایران ساخته شده است و مراسم نماز جماعت، دعای کمیل، نماز جمعه و برخی مراسم دیگر در آن برگزار می‌گردد. این شبستان، نسبتاً وسیع است. (مساحت کل حرم حدود ده هزار متر مربع است) مرقد مطهر آن بانوی بزرگوار، در وسط حرم و در ضریحی نقره‌ای جای گرفته که اطراف

آن هشت ستون کاشیکاری شده قرار دارد و گنبد حرم بر آن ستون‌ها استوار شده است. دیوارهای حرم مطهر، تا نصف آن، سنگ سفید و بقیه، آئینه کاری است و جلوه‌ای از هنر و معماری ایرانی اسلامی را نمایش می‌دهد. آغاز توسعه‌ی داخل و خارج حرم و همچنین مناره‌ها و گنبد آن از حدود بیست سال پیش است و به همت دولت و مردم ایران و همکاری سوریه انجام گرفته است.

مرقد حضرت زینب (س)، که نوه‌ی رسول خدا (ص) و فرزند بهترین حامی و یاور او، علی (ع) و خواهر شهید مظلوم کربلا (حسین بن علی) است، زیارتگاه عامه‌ی مردم دمشق و کشورهای مختلف است و مشتاقان آن حضرت به مقصد زیارت آن بانوی مظلوم و ستم‌دیده، با هر گونه وابستگی و اعتقاد مذهبی، فرسنگ‌ها راه می‌پیمایند و به این قریه‌ی کوچک می‌آیند. در بین اهل سنت نیز عقیده‌ی بنی‌هاشم حرمت و وجاهت ویژه‌ای دارد.

مقام و مرقد حضرت رقیه (س)

یکی از زیارتگاه‌هایی است که پس از مرقد مطهر زینب کبری (س) مورد توجه مذاهب اسلامی و به ویژه شیعیان است. حضرت رقیه (س)، دختر معصوم و کودک خردسال امام حسین (ع) است که در سال ۵۷ هجری به دنیا آمد. در اوان کودکی، مادر را از دست داد و در دامان عمه‌اش حضرت زینب (س) تربیت شد. در سال ۶۰ همراه پدر با کاروان حسینی راهی کربلا گشت و پس از شهادت پدر و ورود اسرای کربلا به شام، آن‌ها را در خرابه‌ای نزدیک کاخ یزید، اسکان دادند. حضرت رقیه (س) که سه ساله بود برای دیدن پدر بی‌تابی می‌کرد.

در این حال، به دستور یزید، سر بریده‌ی پدر را نزد او بردند و وی از فرط غم و اندوه، سر پدر را به دامن گرفت و با وی نجوا می‌کرد تا سرانجام در همان حال، جان به جان آفرین تسلیم نمود. حرم مطهر ایشان در محل خرابه‌های شام و در شمال غربی یکی از محله‌های قدیمی شهر دمشق و کنار گورستانی عمومی به نام باب الفردیس است. چون فضای آن گنجایش زوار را نداشت، مرحوم شیخ نصر... خلخالی در صدد توسعه‌ی مرقد و حرم برآمد؛ اما ادامه‌ی کار به همت جمهوری اسلامی ایران و با حضور مقامات سوریه آغاز شد.

مساحت ساختمان حرم بیش از چهار هزار متر مربع است که ششصد متر مربع از آن، صحن و فضای باز است و بقیه را حرم و شبستان آن و مسجد دیگری تشکیل می‌دهد که در مجاورت ضریح ساخته شده است. نوع معماری که اکنون در بنای حرم به کار رفته، معماری ایرانی - اسلامی است. صحن مسجد که گرداگرد آن ایوانی مسقف به اندازه‌ی یک و نیم متر، است. با ستون‌های بسیار زیبای سنگی سفید و به صورت کنگره‌ای تزیین شده است. گنبد آن به کلی تعویض و بر اساس معماری ایرانی ساخته شده و دوازده ستون مرمرین در داخل حرم، آن را نگه داشته است. دورتا دور سقف و دیواره‌ها نیز کاشی کاری است.

مسجد اموی یکی از شاهکارهای درخشان تمدن و فرهنگ اسلامی است و قدمت و سابقه ی آن به دوران هزار و چهارصد ساله ی اسلامی محدود نمی شود، بلکه ریشه و بنیانی چهار هزار ساله در تاریخ بشریت دارد و در حقیقت، بیانگر سیر و تاریخچه ی تحول و دگرگونی ادیان و مذاهب است.

چهار هزار سال پیش، این مسجد آتشکده بوده است. بعدها با تسلط آرامی ها، این محل، به معبد پرستش خدای آنان، حدد تبدیل شد و با سیطره ی مصری ها بر شام، معبد خدایان ایشان یعنی رامون و امون، شد. پس از چندی، یونانیان با تصرف این سرزمین، این مکان را معبد خود قرار دادند و تا قرن اول میلادی در این مکان، خدایان خود را می پرستیدند. با حضور رومیان در شام، این محل به معبد پرستش خدای رومیان، ژوپیتر، تبدیل شد. با گسترش مسیحیت، بخشی از این معبد به کنیسه تبدیل شد و قدیس یوحنا یا ماری یوحنا خوانده می شد. سرانجام در سال ۱۷

هجری، با فتح دمشق به دست مسلمانان، این معبد به مسجد تبدیل شد و نیمی از آن بر اساس توافقی که صورت پذیرفت، به صورت کلیسا باقی ماند. بعداً در توافقی دیگر کل بنا تبدیل به مسجد شد. مسجد جامع اموی یکی از شگفتی های هنر معماری اسلامی و رومی است؛ زیرا در ساخت آن، علاوه بر معماران مسلمان، از مهندسان رومی نیز کمک گرفته شده است. ولید بن عبدالملک در ابتدا طرح بنای آن را به روم فرستاد و دوازده هزار نفر از معماران و مهندسان آن سرزمین را برای ساخت آن به دمشق دعوت کرد. ابعاد بنا در ابتدا ۱۵۰×۱۰۰ متر بود ولی با توسعه های مختلف وسعت بیشتری پیدا کرد.

این مسجد، چهار محراب به نام چهار گروه اهل سنت (حنفی، حنبلی، شافعی و مالکی) دارد. در داخل آن، منبری هست که امام سجاد (ع) خطبه‌ی آتشین خود را در مجلس یزید بر آن ایراد فرمودند. در صحن مسجد، سه قبه (قبه المال، قبه الغواره و قبه الساعات) و سه گنبد کوچک ساخته شده است. سه در (باب الزیاده یا باب الساعات، باب جیرون و باب الناطفین) و سه مناره‌ی شرقی، شمالی و غربی، از مشخصه‌های دیگر این مسجد است. در زوایای چهارگانه‌ی مسجد جامع اموی، چهار مشهد به نام صحابه‌ی رسول خدا (ص) موجود است که شامل مشهد حضرت علی (ع) در شمال شرقی مسجد، مشهد ابی بکر در شرق مسجد، مشهد عمر در غرب مسجد و مشهد عثمان در سمت شمال مسجد است.

شبستان جامع اموی

شبستان مسجد، بیست ستون در سمت شرق و بیست ستون در سمت غرب دارد و چهار ستون اصلی و بزرگ به ابعاد ۲×۳ متر در وسط آن قرار دارد که پایه‌های گنبد بزرگ مسجد یعنی قبه النسر هستند. محراب‌های چهارگانه، مصحح عثمانی، منبر مسجد و محل غسل تعمید مسیحیان، از دیگر قسمت‌های مهم این مسجد است.

آثار و مقام انبیا در مسجد جامع اموی

الف - قبر و مقام حضرت هود (ع)

در روضه الانام آمده است که قبر حضرت هود (ع) در سمت چپ مقام رأس یحیی، در مقابل ستون چهارم در دیوار قبله از سمت شرق شبستان است.

ب - مقام حضرت خضر (ع)

گفته شده حضرت خضر نبی (ع) همواره در مسجد اموی نماز می‌گزارده است. مکان نماز ایشان در سمت شرق قبله،

جنوب شرقی و نزدیک مناره شرقی بوده است. اکنون نزدیک به محراب اصلی مسجد و به موازات مقام هود، بر دیوار قبله، عنوان «هذا مقام خضرالنبی» بر تابلویی سبز دیده می‌شود.

ج - مکان نزول حضرت عیسی (ع)

مسلم از اوس بن اوس و ایشان از رسول خدا نقل کرده است که حضرت عیسی بن مریم، کنار مناره‌ی شرقی دمشق، یعنی جامع اموی نزول خواهد کرد و کنار آن مناره، قطعه سنگی است که حضرت موسی در کوه طور با عصای خود بر آن زد و دوازده چشمه جاری شده است.

د - مقام و محل دفن سر حضرت یحیی (ع)

گفته شده سر حضرت یحیی (ع) در ابتدا از دمشق به بعلبک منتقل شد و پس از آن به حمص و آنگاه در قلعه‌ی حلب قرار داده شد. هنگام تسلط مغول بر حلب و قلعه‌ی آن، این سر به مکان جامع دمشق منتقل گردید. اکنون مدفن رأس حضرت یحیی (ع) در داخل شبستان جامع اموی و نیمه‌ی شرقی آن قرار گرفته است. مقام به صورت مربعی با ستون‌هایی رنگی سفید است که در فاصله‌ی میان آنها پنجره‌ای ضریح مانند قرار گرفته است. در بالای این مقام، گنبدی کوچک بین دو ستون قرار دارد که با رنگ سبز تزیین شده است. داخل مقام، مقبره و سنگ قبر بزرگی است که با پارچه‌ی سبز رنگ پوشانیده شده است.

مقام رأس الحسین (ع)

بعد از واقعه‌ی کربلا به دستور یزید سر امام حسین (ع) را همراه با سایر سرهای شهدا سه روز بر باب القصر آویزان کردند. پس از آن مدت، سر مبارک امام حسین (ع) را پایین آورده و در گوشه‌ی شمال شرقی مسجد در اطاقکی قرار دادند. این سر، چند روز در این مکان قرار داشت. بعدها در آن جا بقعه‌ای به یادبود این حادثه عظیم ساختند که به رأس الحسین (ع) شهرت یافت.

از دیگر مساجد تاریخی دمشق می‌توان به مسجد السادات - یکی از قدیمی‌ترین مساجد دمشق بعد از جامع اموی - مسجد باب المصلی، مسجد عانله و عویله در جنوب دمشق، مسجد الاقصاب، مسجد ابن ابی کعب النصارى، جامع قیمریه، جامع ابی درداء، جامع هشام، جامع جراح، جامع درویشیه، جامع سیبایه، جامع نقشبندیه، جامع احمدیه و جامع سناتیه اشاره کرد.

مدارس تاریخی دمشق

در دمشق، هر یک از فرقه‌های اهل سنت از قبیل - شافعی‌ها، مالکی‌ها، حنبلی‌ها و حنفی‌ها برای خود مدرسه‌ای ساخته و به تعلیم و آموزش فقه مذهب خویش می‌پرداخته‌اند. قدیمی‌ترین مدرسه یا دارالقرآنی که در دمشق ساخته شده، مدرسه‌ی الرشائیه بود که در سال ۴۴۴ هجری و شاء بن نظیف بن ماشاءالله تأسیس کرد و پس از آن، مدارس دیگری ساخته شدند در مجموع، بیش از پانصد مدرسه در این شهر ساخته شده است. برخی دیگر از مدارس تاریخی شهر دمشق، عبارتند از:

مدرسه‌ی نوریه‌ی کبری

از قدیمی‌ترین مدارس دمشق، مدرسه‌ی نوریه‌ی کبری است که در سال ۵۵۶ هجری نورالدین محمود زنگی - یکی از امرای بزرگ شام و از فاتحان جنگ‌های صلیبی ملقب به شهید - ساخته است. این مدرسه اولین دارالحدیثی بود که ساخته شد.

مدرسه‌ی عادلیه‌ی کبری

یکی دیگر از مدارس مشهور و قدیمی دمشق، مدرسه عادلیه‌ی کبری است که ملک عادل سیف‌الدین ابی بکر بن ایوب - برادر سلطان صلاح‌الدین ایوبی فاتح جنگ‌های صلیبی - در سال ۶۱۲ هجری ساخته است. این مدرسه نقش مهمی در رشد علوم شرعی و اسلامی داشته است. در این مکان، ابو شامه، الروضتین خویش را تألیف کرده و مورخ معروف، ابن خلکان، کتاب‌ها و از آن جمله *فیات الاعیان* خویش را نوشته است. ابن خلدون، جامعه‌شناس بزرگ اسلامی و ابن مالک، صاحب *الغیه* نیز در این مدرسه تدریس می‌کرده‌اند.

در سال ۱۹۱۹، این مدرسه محل موزه‌ی ملی دمشق و سپس محل فرهنگستان شد و اکنون مدرسه است. نمای بیرونی آن از سنگ‌های تراشیده‌ی بزرگ است و گنبدی به رنگ قرمز دارد. این مدرسه در سمت راست درب شرقی جامع اموی قرار دارد.

مدرسه‌ی ظاهریه‌ی کبری

این مدرسه یکی دیگر از مدارس قدیمی و مشهور دمشق است که ملک بن ظاهر بیبرس بندقداری - یکی از امرای بزرگ شام و از فرمانروایان و فاتحان جنگ‌های صلیبی - به سال ۶۷۶ هجری ساخته است.

مدرسه‌ی ظاهریه، بعدها به بزرگترین کتابخانه‌ی دمشق به نام دارالکتب الظاهریه تبدیل شد که در آن دهها هزار نسخه‌ی خطی و نفیس نگهداری می‌شود. مدرسه‌ی عزیزیه که مقبره‌ی صلاح الدین ایوبی در آن قرار دارد، مدرسه‌ی سمیساطیه، مدرسه‌ی جوزیه، مدرسه‌ی جقمقیه، مدرسه‌ی شامیه از دیگر مدارس تاریخی و مشهور شهر دمشق هستند.

قبرستان باب الصغیر

قبرستان باب الصغیر یکی از قبرستان‌های بسیار مهم و تاریخی دمشق است. این قبرستان در نزدیکی باب الصغیر که یکی از دروازه‌های اصلی شهر قدیمی دمشق است قرار داشته و وجه تسمیه آن نیز به همین علت است.

الف - قبور فرزندان گرامی انمه اطهار (ع) در باب الصغیر:

۱) قبر سکینه دختر امام حسین (ع)

آمنه، ملقب به سکینه یکی از دختران حضرت امام حسین (ع) بود که در فاجعه کربلا حضور داشت. مادر وی ریاب بنت امراء القیس بن عدی بن اوس بن جابر بن کعب بن علیم بن جناب بوده است.

قبر سکینه در باب الصغیر ابتدای در اصلی است و دارای گنبدی بزرگ به رنگ سبز می باشد که دو گنبد دیگر نیز اطراف آن هستند. بر فراز این مرقد مناره‌ای نیز برنگ سبز دیده می شود. قبر سکینه (س) و ام کلثوم زینب صغری دختر امام علی (ع) هر دو داخل یک حجره و شبستان بزرگ است. نمای این مرقد از قبل از دوران عثمانی است که به احتمال زیاد در آن دوران تجدید بنا شده و بر اساس تابلویی که بر در ورودی نصب گردیده در سال ۱۳۳۰ هجری قمری نیز مرمت شده است.

۲) قبر ام کلثوم (زینب صغری) دختر امام علی (ع)

در کنار مرقد سکینه - دختر امام حسین (ع) - قبر ام کلثوم، دختر امام علی (ع) است.

۳) قبر منسوب به فاطمه صغری دختر امام حسین (ع)

فاطمه صغری - دختر امام حسین (ع) - از ام اسحاق بنت طلحه بن عبیدالله بن تیمیه بوده است. وی در سال سی ام هجری به دنیا آمد و در واقعه کربلا نیز حدود سی سال سن داشته است. لذا می توان گفت از خواهرش سکینه بزرگتر بوده است.

به نظر می رسد این قبر متعلق به فاطمه دختر امام حسین (ع) نباشد، چراکه در پائین کتیبه کوفی که بر دیواره سنگ قبر او قرار دارد جمله‌ای با این عنوان مهدی هذا القبر فاطمه بنت احمد بن الحسین الشهید علیه السلام و تاریخ ۴۳۹ هجری دیده می شود. لیکن در نظر عامه و خادمین این محل، قبر فاطمه دختر امام حسین (ع) است در حالی که نوشته روی آن حاکی از چیز دیگری است. از طرف دیگر بیشتر منابع روایت می کنند که فاطمه صغری در منزل خود یعنی در پشت مسجد النبی وفات یافت و در بقیع به خاک سپرده شد. پس به احتمال زیاد چون روایتی نیز مبنی بر سکونت فاطمه صغری در دمشق نداریم قبر مذکور باید متعلق به نواده امام حسین (ع) باشد نه دختر او.

۴) قبر عبدالله بن جعفر الصادق (ع)

قبر فرزند گرامی امام صادق (ع)، کمی بالاتر از قبر فاطمه صغری و در سمت چپ آن قرار دارد که دارای گنبدی کوچک به رنگ سبز بوده و داخل آن تابوتی چوبین با محفظه‌ای فلزی

دیده می‌شود؛ این قبر فرزند امام ششم شیعیان است .

۵) قبر عبدالله بن سجاد(ع)

قبر عبدالله بن امام زین العابدین (ع) - معروف به عبدالله بن باهر- در کنار دیواره شرقی باب الصغیر قرار دارد که از قبرستان مستقل و راه آن پس از در اصلی قبرستان می باشد. دارای صحن و گنبد سبز و شبستان نسبتاً بزرگی است . اطراف مقبره و مرقد او که در سال ۱۳۳۰ هجری باز سازی شده دیواری کشیده اند که آن را از قبرستان مستقل و مجزا ساخته اند.

ب - مدفن سرهای شهدای کربلا در باب الصغیر

پس از آنکه اهل بیت رسول خدا (ص) را در کربلا به خاک و خون کشیدند، عمر بن سعد دستور داد تا سرهای شهدا را قطع نمایند. پس از این اقدام شنیع، سرها را بین قبایل قسمت نمود تا آنان بدین وسیله به ابن زیاد تقرب جویند. لذا قبیله کنده سیزده سر، به ریاست قیس بن اشعث کندی، قبیله هوازن دوازده سر، به ریاست شمر بن ذی الجوشن، تمیم هفت سر، بنی اسد شانزده سر شهدا را بر نیزه کرده، و در مجموع با ۷۱ سر بریده وارد کوفه شدند.

هنگام طلوع آفتاب سرهای مقدس شهدا و کاروان اسرا از باب الساعات وارد مسجد اموی شد. آنگاه به دستور یزید لعنة الله، تمامی سرها به مدت سه روز بر دروازه‌های شهر و مسجد اموی آویزان گردید. امام زین العابدین(ع) پس از چندی موافقت یزید را گرفت تا سرها را به بدن‌ها ملحق سازد و لذا سر امام حسین (ع) و سایر شهدا را به کربلا برده و به اجساد مطهرشان ملحق فرمود.

در عین حال چند سر از شهدا را در باب الصغیر به خاک سپردند. این سرها عبارتند از:

۱- سر مقدس حضرت ابوالفضل العباس(ع).

۲- سر مقدس علی اکبر(ع).

۳- سر مقدس حبیب بن مظاهر(ع) .

محسن الامین در سال ۱۳۳۱ هجری کتیبه‌ای بر بالای در ورودی این مقام با این عبارت دیده بود: هذا رأس عباس و علی بن الحسین علیه السلام و حبیب بن مظاهر. بعدها که ضریحی بر روی این محل گذاشته شد نام شانزده تن ذکر گردید. با توجه به اینکه منابع تاریخی شیعه اذعان دارند بیشتر سرهای کربلا به بدن‌های آنان ملحق شد به نظر نمی‌رسد در این مکان بیش از سه سر بخاک سپرده شده باشد.

ج - مقابر صحابه رسول خدا (ص) در باب الصغير

۱) قبر منسوب به بلال حبشی

پس از رحلت رسول خدا (ص) وقتی لشکر اسلام برای فتح شام در مدینه آماده عزیمت شد به گفته ابن اعثم، بلال نزد خلیفه آمد و گفت تو مرا آزاد کردی تا کنار تو باقی بمانم و در مسجد رسول خدا (ص) اذان بگویم چنین کردم، ماندم و برای او اذان گفتم، اکنون رسول خدا (ص) از دنیا رفته است و من دوست ندارم پس از او برای کسی اذان بگویم، از تو می‌خواهم که اجازه دهی همراه این لشکر به جهاد در راه خدا بروم که آن را از ماندن بهتر دوست می‌دارم. ابوبکر گفت: هر آنچه خواهی بکن ولی دوست داشتم نزد من در مدینه می‌ماندی و اذان می‌گفتی، بلال نپذیرفت و همراه سعید بن عامر وارد لشکر شد. بلال به دمشق آمد و در آنجا و به قولی در داربا یکی از قریه‌های اطراف دمشق ساکن شده و سرانجام در سال بیست هجری یا به روایتی هفده هجری در خلافت عمر بن خطاب - در سن ۶۳ سالگی - وفات یافت و در باب الصغير بخاک سپرده شد.

در محل دفن بلال اختلاف است. ابن کثیر قبری که در باب الصغير به او منسوب است را صحیح ندانسته و محل دفن وی را همان قریه داربا می‌داند. او می‌گوید قبر باب الصغير از او نیست بلکه قبر بلال بن ابی الدرداء قاضی دمشق است که فردی عابد و زاهد بوده است. در هر حال، قبری که اکنون به نام بلال در باب الصغير معروف است کمی بالاتر از سکینه و ام کلثوم می‌باشد؛ این قبر در کنار قبر منسوب به عبد الله بن جعفر طیار است و هر دو در یک بقعه قرار گرفته‌اند.

۲) قبر منسوب به عبد الله بن ام مکتوم

عبد الله بن ام مکتوم یکی از صحابه جلیل القدر رسول خدا (ص) است. وی کاتب و حافظ قرآن بوده و اغلب به هنگام غزوات رسول خدا (ص) جانشینی آن حضرت در مدینه را بر عهده داشته است.

۳) قبر منسوب به عبد الله بن جعفر بن ابیطالب (ع)

در باب الصغير قبری منسوب به عبد الله بن جعفر همسر حضرت زینب (س) وجود دارد که قطع به یقین صحت تاریخی ندارد؛ زیرا عبد الله در سال حجاف در مکه وفات یافته و در قبرستان بقیع بخاک سپرده شده است.

۴) قبر اوس بن اوس

اوس بن اوس یکی دیگر از صحابه جلیل القدر رسول خدا (ص) است. مقبره وی اکنون در

مقابل مدرسه صابونیه در سمت دیواره غربی مقبره باب الصغیر است.

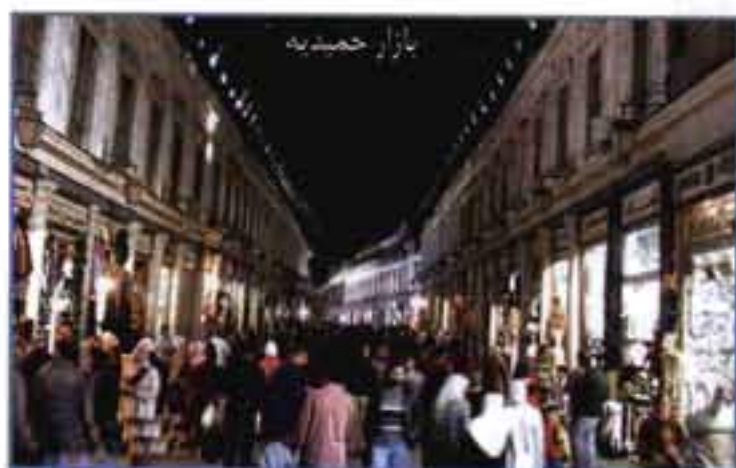
۵) وائله بن الاسقع

یکی دیگر از صحابه رسول خدا(ص) که همراه اوس بن اوس و عمار بن یاسر و دیگران بر ایوان صفه در مسجد النبی(ص) زندگی می کرد وائله بن الاسقع بود. او آخرین صحابه‌ای بود که در این شهر وفات یافت. وائله پس از شهادت حسین(ع) به شدت خشمگین بوده و همواره به نقل آیه تطهیر که در شان خاندان رسول خدا(ص) نازل شده می پرداخته است.

۶) قبر ابان بن عثمان

ابان بن عثمان فرزند خلیفه سوم و از تابعین است. وی و سه تن دیگر از محدثان و مورخان مشهور مدرسه مدینه در قرن اول هجری، پدران تاریخ نگاری اسلامی محسوب می شده و بیشتر محدثان و مورخان از نسل تابعین و غیره به روایات آن استناد می کردند. در منابع تاریخی نام وی در میان مدفونین در باب الصغیر دیده نشد ولی در سمت چپ مقابر سکینه و عبدالله و حدود دویست متر بالاتر از آنان یعنی پشت مقبره فضه، حجره کوچکی است که بر روی آن نام ابان بن عثمان دیده می شود. و داخل آن قبری بوده و بر بالای حجره نیز گنبدی سبز است که رنگ آن ریخته شده است.

بازارهای تاریخی دمشق

بازار حمیدیه - سوق الحمیدیه Souk Al Hamidiyah

یکی از مشهورترین و بزرگ‌ترین بازارهای دمشق، سوق الحمیدیه است. قدمت آن به طور دقیق مشخص نیست ولی مسلم است که بازار به شکل کنونی

آن، به یکباره ساخته نشده و در مقاطع زمانی خاصی، تعمیرات و بازسازی‌هایی در آن انجام شده است. طول بازار ششصد متر و عرض آن پانزده متر است که از خیابان حمیدیه و کنار قلعه‌ی دمشق شروع می شود و تا در غربی مسجد جامع اموی امتداد می یابد. بقایای ستون‌های معبد ژوپیتر از دوران تسلط رومیان، در انتهای بازار حمیدیه دیده می شود.

بازار مدحت پاشا - سوق المدحت پاشا - Souk medhat pasha

یکی دیگر از بازارهای بزرگ و مشهور کنونی دمشق، سوق المدحت پاشا است. این بازار در عهد رومی‌ها ساخته شده است و در میان مردم دمشق به سوق الطویل یا الطویلہ معروف است. از دیگر بازارهای قدیمی دمشق می‌توان به بازار درویشیه، بازار العماره، بازار الحریر، الذهبین، الدهشه، الوارقین، البزورین، السلاح، الحقمق، السروجبه، المناخلیه و التباقیه (الباقیه) اشاره کرد.

قصرهای تاریخی دمشق

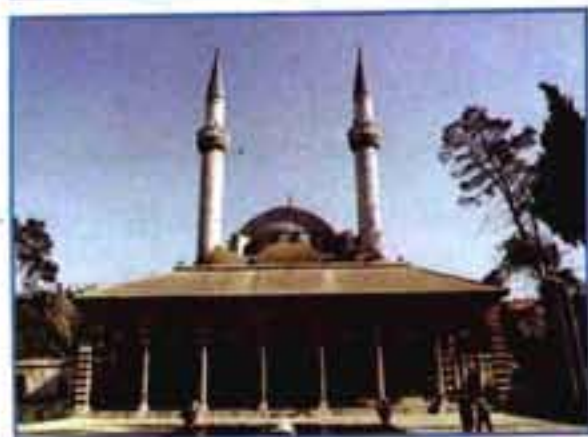
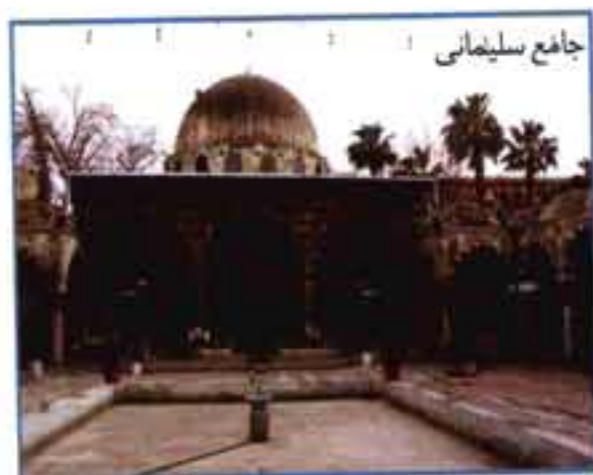
قصر الخضراء یا قصر الاموی

از قدیمی‌ترین و مشهورترین قصرهای دمشق، قصر الخضراء یا قصر الاموی است که دارالاماره‌ی معاویه بن ابی سفیان و سپس یزید بن معاویه بوده است. خضراء به معنی سبز است و به دلیل استفاده از سنگ مرمر سبز در ساختمان آن به خضراء شهرت یافته است.

قصر العظم (قصر اسعد پاشا)

این قصر یکی از زیباترین قصرهای دمشق است که به موزه‌ی ملی تبدیل شده است. قصر العظم، صحنی بسیار بزرگ و ۳۶ اتاق دارد که اکنون هر کدام، بخشی از موزه‌های مردم‌شناسی، سلاح و جز آن شده است.

قصر الابلق و بیت السباعی دیگر قصرهای معروف این شهر است. قلعه‌ی تاریخی و نظامی دمشق، آثار تاریخی مسیحیان دمشق، قبر جرجس حواری، کنیسه جوبر یا الیاهو، کنیسه‌ی مریم عذراء، کنیسه‌ی حواری، کنیسه‌ی قدیس یوحنا نیا و معبد ژوپیتر از دیگر نقاط تاریخی شهر دمشق به شمار می‌آید.

کوه قاسیون

از معروفترین مکان‌های دیدنی دمشق، می‌توان به کوه قاسیون اشاره کرد. گفته شده در پایین این کوه، آدم ابوالبشر سکونت داشته و در بالای آن قابیل، برادرش هابیل را کشته است؛ در شرق آن، حضرت ابراهیم (ع) به دنیا آمده است؛ در سمت غرب آن، حضرت مسیح و مادرش مریم (س) پناه گرفته‌اند و ام حنه، مادر حضرت مریم (س) در دامنه‌ی آن ساکن بوده است. از پیامبر روایت شده است که بر این کوه، حضرت ابراهیم (ع)، حضرت لوط (ع)، حضرت موسی (ع)، حضرت عیسی (ع) و حضرت ایوب (ع) نماز گزارده‌اند.

آثار تاریخی کوه قاسیون عبارت است از:

غار منسوب به اصحاب کهف

این غار در دمشق مشهور به اهل الکهف است که اصحاب کهف مدت سیصد سال در آن به خواب فرو رفتند. البته این غار از نظر تاریخی مستند نیست و مرحوم علامه طباطبایی - رحمه الله علیه - در تفسیر شریف المیزان، محل این غار را در اردن معرفی می‌نماید.

مغاره الجوع (غار گرسنگی)

گفته می‌شود در این مکان، چهل پیامبر الهی، یا چهل تن از صالحان و عابدان که توسط حکومت‌های ستمگر، تحت تعقیب بوده‌اند، از فرط گرسنگی و شدت مشکلات به شهادت رسیده‌اند. در این مکان در دوران عثمانی، مسجدی با چهل محراب کوچک ساخته شده، که دوست داران آن، بیشتر در روزهای جمعه به آنجا می‌روند.

مغاره الدم (غار خون)

گفته شده است که در این غار حضرت هابیل (ع) به دست برادرش قابیل به شهادت رسیده است. مغاره الدم کمی پایین‌تر از غار اهل الکهف و کنار مغاره الجوع است. در حال حاضر، این محله (اهل الکهف - مغاره الجوع - مغاره الدم) نزد مردم دمشق به الاربعین شهرت دارد.

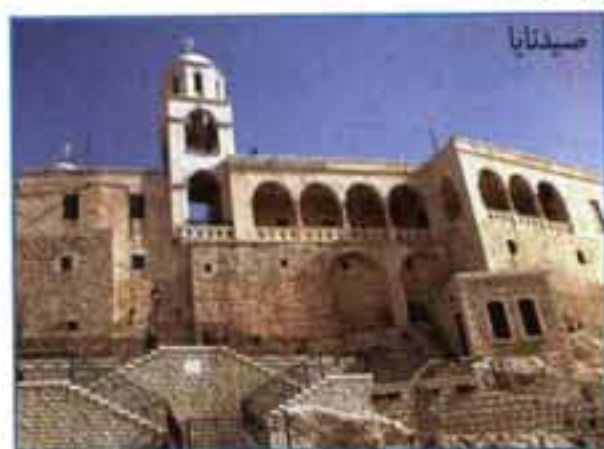
همچنین جامع و مقبره‌ی محی الدین عربی، تکیه‌ی سلیمیه، بیمارستان قیمریه، مقام سیف الدین قیمری، قبر حضرت هابیل (ع) محل سکونت حضرت مریم (س) و حضرت عیسی (ع) در ربوه در دامنه‌ی کوه قاسیون و مکان تولد یا حضور حضرت ابراهیم (ع) در برزه در دامنه و شرق کوه قاسیون، از دیگر آثار اسلامی این کوه است.

میدان جندی مجهول (سرباز گمنام)

در شمال شهر دمشق، بزرگ‌ترین میدان شهر به نام سرباز گمنام نام‌گذاری شده است، بنای اصلی این مجموعه که مراسم ملی سوریه معمولاً در آنجا برگزار می‌شود از دو موزه‌ی جنگی و موزه‌ی وسایل و ادوات قدیمی تشکیل شده است.

قلعه‌ی تاریخی دمشق

در قدیم برای حفاظت شهرها از هجوم غارتگران و دشمنان، در اطراف شهر، دیوارهای بلندی بنا می‌کردند. با توجه به اهمیت خاص نظامی و استراتژیک شهر دمشق، قلعه‌ای مستحکم در دوران رومی‌ها ساخته شد که در زمان سلجوقیان به شکل یک قلعه‌ی کامل و پایگاهی نظامی درآمد. این قلعه به دست صلاح الدین ایوبی و ملک عادل به ابعاد ۱۶۰×۲۲۰ متر توسعه یافت و با خندقی که در اطراف آن حفر شده بود، محافظت می‌شد. در این قلعه، بیست هزار مرد جنگی با اسبان و وسایل خود جا می‌گرفتند. قلعه‌ی دمشق در هجوم تیمور لنگ ویران شد؛ ولی دوباره بازسازی گردید.

سیدنایا Seidnaya

شهرک سیدنایا در ۲۰ کیلومتری شمال دمشق واقع است و در آن دیر سیدنایا قرار دارد که بنا بر قول مشهور، محل حضور حضرت مریم (س) بوده است و اکنون با نام کنیسه‌ی مریم عذرا مورد توجه مسیحیان و مسلمانان است.

منطقه‌ی غوطه

در این منطقه‌ی خوش آب و هوا و سرسبز، رود بردی جاری است که رومیان آن را رود طلایی می‌نامیدند. این رود در ۴۵ کیلومتری شمال دمشق قرار دارد. منطقه‌ی غوطه از بیابان‌های زیبای نزدیک دمشق است.

آثار تاریخی مسیحیان دمشق

سرزمین شام تا قبل از ظهور اسلام، قرن های متمادی، به رومی ها متعلق و دین مسیحیت در آنجا رایج بود. به همین خاطر، هر طایفه ای برای انجام عبادات خویش، کنیسه هایی ساخته است و آثاری از خود بر جای گذاشته. یکی از این کنیسه ها در مکان کنونی جامع اموی و نیز مکان کنونی مسجد السادات در باب توما بوده که بعداً به مسجد تبدیل شده است. قدیمی ترین کنایس و اماکنی که از مسیحیان به جا مانده، عبارتند از: قبر جرجس حواری، از حواریون حضرت مسیح(ع)؛ کنیسه ی جوهر یا الیاهو که الیاس نبی به هنگام فرار از ایزابل در آن مخفی شده بود؛ کنیسه ی مریم عذراء؛ کنیسه ی بولس حواری و کنیسه ی قدیس حنانیا که یکی از قدیمی ترین کلیساهای دمشق است.

معبد ژوپیتر

این معبد به خدای رومیها یعنی حداد تعلق داشته و آرامی ها در هزاره ی اول قبل از میلاد، آن را ساخته اند و در ابتدا معبد آرامی بوده است. بعدها با تسلط رومیان، خدای آنان یعنی ژوپیتر در این معبد پرستیده می شد و در قرن سوم میلادی، ترکیب معماری جدیدی یافت. این معبد در پایان بازار حمیدیه و در مکان مسجد اموی قرار داشته و دارای دو دیوار خارجی و داخلی بوده است. این اثر مهم تاریخی، به مرور زمان از بین رفته و بخشی از آن که در دوره ی رومیها به نام کنیسه ی بزرگ دمشق شهرت داشت، در داخل بنای جامع اموی قرار گرفته است. اکنون ویرانه ی بعضی از دیوارها و ستون های سنگی آن، دیده می شود.

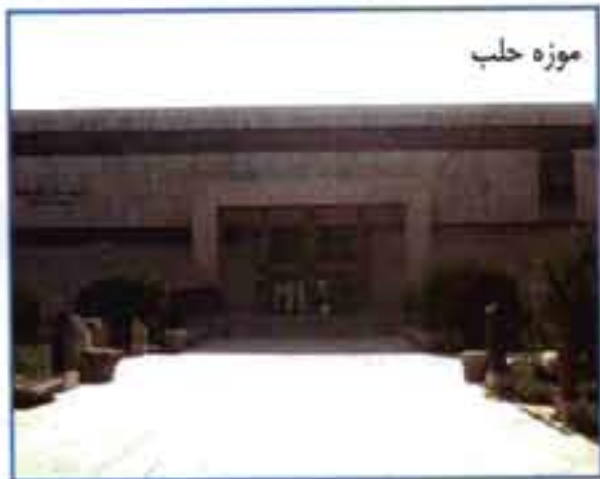
حلب Halab- Aleppo

حلب، دومین شهر پر جمعیت سوریه (۱/۷۰۰/۰۰۰ نفر در سال ۲۰۰۵) پس از دمشق است که در شمال این کشور و به فاصله ی ۲۸۰ کیلومتری دمشق قرار دارد. حلب در لغت به معنای « شیر دوشیده » و مترادف با حلب است. در

قرون اسلامی، این شهر به حلب الشهباء معروف بوده است و اکنون نیز گاهی این نام در تحقیقات جدید به کار می رود. امروزه شهر حلب با آثار تاریخی بسیار، یکی از مراکز توریستی جذاب برای جهانگردان است. شایان ذکر است که این شهر در گذشته، یکی از مراکز شیعیان

موزه حلب

بوده است. نفوذ تشیع را باید به دوران ابوذر غفاری و حضور وی در شام یا هجرت آل ابی شعبه از عراق به آن سرزمین دانست. متأسفانه در طول تاریخ، جمعیت شیعی این شهر به خاطر قتل عام‌های حکومت‌های متعصب، از بین رفته است و اکنون نیز بیشتر مردم آن، از مسلمانان اهل سنت‌اند و شیعیان زیادی در حلب زندگی نمی‌کنند. وجود قلعه‌های تاریخی، بازارهای قدیمی و دانشگاه بزرگ حلب بر شهرت این شهر افزوده است. افزون بر آن، حلب از مراکز اصلی تجارت و داد و ستد کشور و یکی از صنعتی‌ترین شهرهای سوریه است. در این شهر، ماشین آلات، پارچه‌های ابریشمی و محصولات پنبه‌ای تولید می‌شود.

اماکن زیارتی و سیاحتی حلب

مشهد الحسین - مسجد النقطه

یکی از اماکنی که نزد شیعیان، اهمیت به سزایی دارد، مشهد الحسین یا مسجد النقطه است. این مکان یادآور خاطره‌ای تلخ در تاریخ تشیع است. هنگامی که کاروان اسرا و سرهای شهدای کربلا از سرزمین عراق به منطقه‌ی شمالی شام - یعنی حلب - رسید، در کنار تپه یا کوهی به نام جوشن در غرب حلب، کاروان متوقف شد تا کمی استراحت کنند. سر مبارک حضرت امام حسین (ع) را بر صخره‌ای قرار دادند. هنگام طلوع آفتاب که سر مقدس را برداشتند، چند قطره خون بر این صخره یا سنگ جاری شده بود. بر اساس روایات شیعه، همه ساله در روز عاشورا آن خون بر سنگ می‌جوشید و توجه بسیاری از مردم شام را به خود جلب کرده بود تا اینکه عبدالملک بن مروان اموی دستور انتقال سنگ را از آن نقطه داد و از آن پس، اثری از آن دیده نشد.

بعدها سیف الدوله ی حمدانی بر جای آن سنگ، حجره و جامعی ساخت و آن را مسجد النقطه نامید. مشهد الحسین (ع) امروزه در شهر حلب، معروف و محل زیارت اهالی و زائران حضرت زینب (س) است. محل مشهد الحسین (ع) اکنون به حی الانصاری مشهور است. بر در ورودی این مکان، کتیبه‌ای به خط کوفی است که بر آن نوشته شده «هذا مقام و مشهد الحسین (ع)»

مسجد الرحمن

و پایین آن نیز نام سیف الدین حمدانی به عنوان سازنده‌ی آن به چشم می‌خورد. این مکان، در حال حاضر بسیار مقدس و شریف و یادآور مظلومیت اهل بیت رسول خدا (ص) در تاریخ است.

مشهد المحسن بن الحسین (ع)

یکی از اماکن زیارتی شیعه در حلب، مقام المحسن بن الحسین (ع) است. در این مکان، محسن - فرزند امام حسین (ع) - به خاک سپرده شده است. هنگامی که کاروان اسرا در غرب حلب و در دامنه‌ی کوه جوشن استراحت می‌کردند، در جنوب مکانی که سرهای شهدا را گذاشته بودند، همسر امام حسین (ع) - که به روایتی باردار بوده - بر اثر سختی‌های راه و فشارهای جسمی و روحی، فرزندش را سقط کرده و در این مکان به خاک سپرده است. در سال ۳۵۱ هجری به دستور سیف الدوله ی حمدانی، مزار و مرقدی در این مکان ساختند. یاقوت حموی این مکان را مشهد المحسن بن الحسین (ع) یا مشهد الدکه نامیده است. مقبره‌ی مذکور، حدود سیصد متر بالاتر از مشهد الحسین (ع) قرار دارد. این مکان بردامنه‌ی تپه‌ای واقع شده و با عبور از پلکان طولی می‌توان به آن راه یافت. این مشهد، دو گنبد کوچک و نمایی قدیمی دارد. بر سر در ورودی آن دو کتیبه به چشم می‌خورد؛ کتیبه‌ی اول از سیف الدوله ی حمدانی و متضمن دستور وی برای احداث بنا در سال ۳۵۱ هجری است و کتیبه‌ی دوم نیز از تجدید بنای این مکان به وسیله‌ی سلطان عبدالحمید عثمانی در تاریخ ۱۳۱۴ هجری خبر می‌دهد.

قلعه‌ی تاریخی و نظامی حلب

قلعه حلب

حلب - مسجد اموی

مسجد جامع الکبیر یا اموی و مسجد جامع توفه

یکی از مساجد بسیار قدیمی و تاریخی شهر حلب، جامع الکبیر یا مسجد اموی است. مسجد توفه از لحاظ قدمت، قدیمی‌تر از جامع الکبیر حلب است و نخستین مسجدی بوده است که پس از فتح حلب به دست مسلمانان بنا شده است.

دیر سمان

عین دارا

قلعه‌ی سمان

کلیسا و قلعه‌ی سمان در ۳۰ کیلومتری شهر حلب و تپه‌ی اییلا در ۶۰ کیلومتری جنوب غربی حلب، از آثار بسیار زیبا و دیدنی است. از دیگر آثار تاریخی اطراف حلب می‌توان به قلعه‌ی حارم، معره النعمان، شهر دانا، شهرک کرکمیش و شهرک عین دارا اشاره کرد.

حمّاه Hamāh

یکی دیگر از شهرهای تاریخی و قدیمی سوریه، شهر حمّاه است با ۴۱۰/۰۰۰ نفر جمعیت (۲۰۰۲) که در ۱۸۵ کیلومتری شمال دمشق قرار دارد. سابقه‌ی تاریخی این شهر به پیش از اسلام می‌رسد و نام آن در اشعار جاهلی شاعر عرب، امرؤ القیس، دیده می‌شود. در آن دوران، شهر یا قریه‌ی حمّاه یکی از روستاهای تابع حمص بوده است؛ ولی اکنون یکی از شهرهای بزرگ سوریه است و مانند دیگر شهرهای سوریه، آمیزه‌ای از جلوه‌های کهن و نوین است. از محصولات مهم این شهر، حبوبات، ابریشم و پارچه‌ی کتانی است. پارچه بافی، یکی از صنایع مهم این شهر به شمار می‌رود. در گذشته، گرداگرد شهر چون سایر شهرها دیواری بزرگ کشیده شده بود که اکنون بعضی از درها و پایه‌های آن نیز دیده می‌شود. نهری بزرگ به نام نهر العاصی نیز در آن جریان دارد. در این شهر، آثار متنوعی از دوران اسلامی وجود دارد؛ از جمله:

مسجد جامع کبیر حمّاه

این مسجد که به جامع الاعلی نیز معروف است، قبل از اسلام، معبد بت پرستان و سپس کلیسا بوده و در سال هفدهم هجری به مسجد تبدیل شده است. جامع کبیر، صحنی بزرگ و دوماناره از آثار دوره‌ی سلجوقی دارد که در دوران مهدی عباسی و ممالیک، ترمیم و بازسازی شده است. بنای کنونی مسجد در وسط شهر واقع شده است. مسجد جامع ابی الفداء، مسجد جامع نوری و مسجد جامع حسنین از دیگر آثار اسلامی حمّاه هستند.

از دوران قبل از اسلام نیز آثاری وجود دارد؛ مانند:

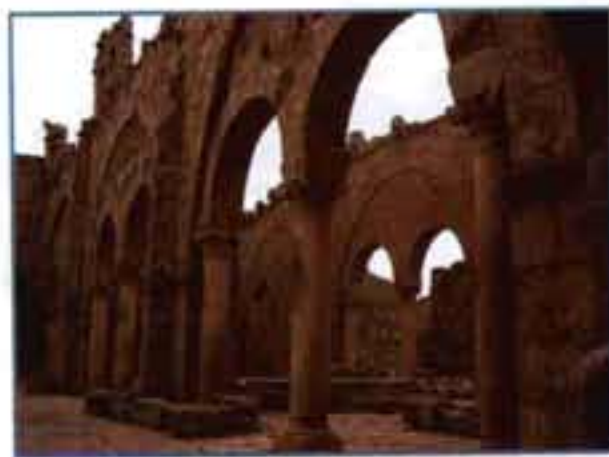
قلعه‌ی حماه

این قلعه سابقه‌ای بس طولانی در تاریخ دارد. بنای آن به دو قرن قبل از میلاد، یعنی حدود ۲۲۰۰ سال قبل باز می‌گردد و می‌توان پس از قلعه‌ی مشهور حلب و بصری، آن را زیباترین قلعه‌ی سوریه دانست. خندقی بزرگ اطراف قلعه را محصور کرده که در گذشته از آب رودخانه‌ی العاصی پر می‌شده و دشمن نمی‌توانسته به داخل آن نفوذ کند.

قلعه‌ی ابوقبیس، قلعه‌ی شیزر، قلعه‌ی شیمیس، قلعه‌ی صفین، قلعه‌ی مصیاف و قلعه‌ی رحبیه از قلعه‌های معروف این شهر هستند که امروزه بسیاری از سیاحان و جهانگردان را به خود جذب کرده است.

از دیگر آثار تاریخی حماه، می‌توان به قصر العظم، قصر ابن وردان، قصر اسرایا، دیر الصلیب، بیمارستان نوریه و آرامگاه و خانقاه شیخ عقیف الدین گیلانی اشاره کرد.

شهر باستانی افامیه یا أفامیا Afamiya - Apamea

این شهر در ۵۶ کیلومتری شهر حماه قرار دارد و از شهرهای تاریخی استان حلب است. شهر افامیا در تاریخ ایران قبل از اسلام جایگاه خاصی داشته؛ زیرا در دوران خسرو دوم ساسانی از تصرف رومی‌ها درآمده و از جانب ایران حاکمی بر آن جا گماشته بودند. بنای اصلی شهر را به سلوکوس اول - پادشاه

مقدونی ایران و مؤسس سلسله‌ی سلوکیه - نسبت داده اند.

این شهر که در آن زمان، یکی از توابع شهر حمص بود، در سال ۱۷ هجری به دست سپاه مسلمانان فتح گردید. در قرن ششم هجری، صلیبی‌ها آن را به تصرف درآوردند؛ ولی بعد از گذشت مدتی کوتاه، نیروهای نورالدین محمود زنگی آن را آزاد کردند. اکنون بقایای این شهر، به ویژه ستون‌ها و سرستون‌های سنگی و پایه‌ی برخی از دیوارها موجود است و سیاحان از آن‌ها بازدید می‌کنند.

رقه (منطقه‌ی صفین) AL Raqqah- Rakkah

یکی از مناطق تاریخی سوریه که در تاریخ اسلام و به ویژه تاریخ تشیع، جایگاه ویژه‌ای دارد، شهر رقه یا منطقه‌ی صفین است. این منطقه در سال ۳۷ هجری، شاهد یکی از وقایع بسیار مهم تاریخ اسلام و تشیع بوده است. رقه در حقیقت مکانی است که در آنجا حق و باطل رو در روی یکدیگر قرار گرفتند.

در این مکان بود که خون بهترین یاران و شیعیان حضرت علی (ع) از جمله عمار بن یاسر، اویس قرنی و ۲۵ نفر از صحابه‌ی بدری و حدود ۲۵ هزار نفر دیگر از یاران علی (ع) بر زمین ریخت. شهر رقه یا رافقه در مجاورت منطقه‌ی صفین قرار دارد. صفین در حقیقت به بخشی از ساحل رودخانه‌ی فرات گفته می‌شود. نام این شهر را از این جهت رقه نهاده‌اند که فرات آب خود را بر آن می‌گسترانید. به عبارت دیگر، به ساحل و یا زمین‌های رملی کنار فرات، رقه می‌گویند.

شهر تاریخی رقه در ۱۸۰ کیلومتری شرق حلب و ۵۴۷ کیلومتری شمال شرقی دمشق و ۶۰ کیلومتری مرز جنوبی ترکیه واقع شده است. این شهر در سال ۲۰۰۲ حدود ۲۱۴/۸۰۰ نفر جمعیت داشته است. از آثار تاریخی - مذهبی این منطقه می‌توان به باب حضرت علی (ع) و دیوار قدیمی رقه، مزار و مقبره عمار بن یاسر، مرقد و مزار اویس قرنی و مزار و مرقد منسوب به ابن ابی کعب اشاره کرد.

رودخانه فرات

دیوار قدیمی رقه

مقبره عمار بن یاسر

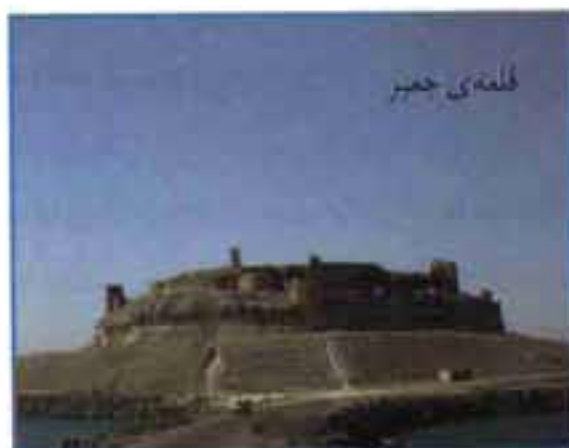
آثار تاریخی اطراف رقه و صفین شهر رصافه Rasafeh

این شهر به رصافه‌ی هشام معروف است. شهر رصافه در ۲۴ کیلومتری غرب شهر رقه واقع شده است. بنای آن را به هشام بن عبدالملک اموی نسبت می‌دهند که در هنگام طاعون شام، این شهر را بنا کرده بود. در این شهر، آثاری از رومی‌ها مانند کلیسا، دیوار، برج و چند قصر متعلق به دوران هشام بن عبدالملک قرار دارد.

شهرک عین دیوار

شهرک عین دیوار در شمال شرقی سوریه و نزدیک مرز سه کشور ترکیه، عراق و سوریه است. در این شهرک تاریخی، یکی از آثار رومی‌ها یعنی پل رومی که بر رودخانه‌ی دجله ساخته شده، همچنان پابرجاست.

قلعه‌ی جعبر

قلعه‌ی جعبر

یکی از نقاط بسیار دیدنی و جذاب اطراف صفین و رقه، قلعه‌ی زیبای جعبر است که در کنار رودخانه‌ی فرات واقع شده و چون در نزدیکی آن سد عظیمی ساخته‌اند، این قلعه شبیه جزیره‌ای در وسط دریا است. قلعه‌ی جعبر در مسیر حلب و حدود سی کیلومتری جنوب رقه و صفین است و دو دیوار دفاعی دارد که اطراف آن را خندق حفر کرده‌اند.

حمص - Homs

مسجد خالد بن ولید

این شهر با ۱/۰۲۳/۰۰۰ نفر جمعیت (۲۰۰۲) در غرب سوریه قرار دارد. حمص - یا در عرف مردم حمص - یکی از شهرهای قدیمی سرزمین شام است که در ۴۵ کیلومتری شمال دمشق و بین راه دمشق - حلب و در کنار نهرالعاصی واقع شده است. حمص، قبل از اسلام در تصرف یونانیان بوده است. ابریشم بافی این شهر اهمیت خاصی دارد. در این شهر، ناحیه‌ای به نام امساء وجود دارد که معبدی متعلق به خدای خورشید در آن قرار داشته است. این معبد در زمان امپراتوری روم، محل اقامت و خدمت کشیشان بوده است و اوایل قرن ۳ بعد از میلاد ساخته شده است.

جامع و مقبره‌ی خالد بن ولید، جامع و قبور فرزندان جعفر طیار و جامع مقبره‌ی عمر بن عبد العزیز از آثار تاریخی این شهر است. حمص از دوران باستان، مرکز تجارت بوده است. هم اکنون این شهر، مرکز صنعتی کشور سوریه به شمار می‌آید. بزرگترین پالایشگاه نفت و صنعت فسفات سوریه در این شهر است.

استان سویدا Suwaydā

یکی از استان‌های تقریباً بزرگ جنوب سوریه، استان سویدا است که شهرهایی چون سویدا، بصری، شهباء و شهرک‌هایی چون صلخد یا صرخد، سلیم، شقا و قنوات در آن قرار دارند. هریک از توابع آن، پیشینه‌ی تاریخی قابل توجه و جایگاه ویژه‌ای در تاریخ این سرزمین دارند.

بصری Bosra

یکی از شهرهای تابع استان سویدا که اهمیتی بسیار در تاریخ اسلام دارد، شهر تاریخی بصری است. پیامبر بزرگوار اسلام، در سنین نه یا ده سالگی به این شهر آمده است در همین سفر، بحیرا، راهبی نصرانی با مشاهده‌ی پیامبر(ص) وی را بر اساس نشانه‌های انجیل شناخت و بعثت او را نوید داد. بصری در ۱۳۲ کیلومتری جنوب دمشق قرار دارد. قدمت بصری از لحاظ تاریخ و تمدن شهرنشینی، به هزاره‌ی اول پیش از میلاد می‌رسد و هم اکنون نیز آثاری از آن دوران بر جای مانده است. شهر بصری، قبل و بعد از اسلام، واسطه‌ی تجاری شبه جزیره‌ی عربستان و شام بوده است. آثار باستانی بصری، آن را به صورت ویرانه و مخروبه‌ای جلوه‌گر ساخته است که خود، بیانگر تمدنی درخشان در ورای قرن‌ها و هزاره‌هاست.

دروازه‌ی اصلی و تاریخی شهر، قلعه و آمفی تئاتر، بازارها، حمام‌ها و معابد بصری، مسجد جامع اموی، دیر و کلیسای بحیرای راهب و مسجد جامع مبرک یا ناقه، از نقاط دیدنی این شهر تاریخی است.

شهرک صلخد یا صرخد - Salkhad

شهرک صرخد یا صلخد کنونی در بیست کیلومتری شرق بصری قرار دارد. این شهر نیز در گذشته تابع استان حوران بوده است. در این شهرک، قلعه‌ای از دوران رومی‌ها است که در قرون بعدی ممالیک و ایوبی‌ها ترمیم و بازسازی کرده‌اند و به عنوان یک پایگاه نظامی مهم در جنگهای صلیبی استفاده می‌شده. مسجد و مناره‌ی آن از آثار تاریخی - اسلامی این شهرک است.

شهباء یا فیلیوبولیس Shahba

این شهر نیز یکی از شهرهای قدیمی استان سویدا است که در ۸۹ کیلومتری دمشق و کمی بالاتر از سویدا واقع است. بنای آن را به فیلیپ - امپراتور روم، در قرن سوم میلادی - نسبت داده‌اند. شهباء چند اثر تاریخی و مهم دارد؛ همچون معبد فیلیبون که در ۵۰ متری غرب

میدان اصلی شهر قرار دارد؛ ولی تنها چهار ستون و سر ستون آن باقی مانده است. آثار مخروبه‌ی قدیمی، چند حمام، قنات و آمفی تئاتر نیز از یادگارهای قرن سوم میلادی است که

در آن دیده می‌شود. بیشتر آثار تاریخی شهباء در موزه‌ی شهر نگهداری می‌شود. قدمت اغلب اشیای این موزه به قرن سوم میلادی باز می‌گردد. شایان ذکر است که در استان سویدا، چند شهرک و روستای دیگر نیز وجود دارد که آثار تاریخی مختلفی از دوران روم و قبل از

اسلام، مثل کلیسا، برج و معبد خدایان بیزانس در آن باقی است. این روستاها عبارتند از: روستای سلیم، شفا، عقیل و شهرک قنوات.

شهر سویدا Suwaydā – sweida

شهر سویدا، مرکز استان سویدا است که در فاصله‌ی ۱۰۶ کیلومتری جنوب دمشق قرار گرفته است. این شهر در گذشته از توابع حوران بوده است. سویدا را به ابومحمد بن عامر بن دغش ابن خضر بن دغش حورانی سویدا که در بغداد نزد ابو حامد غزالی فقه می‌آموخت، نسبت داده‌اند. امروزه در این شهر، موزه‌ای بسیار جذاب و دیدنی از آثار دوران یونان و بیزانس - از جمله کتیبه‌هایی از قرن سوم میلادی - برای بازدید جهانگردان وجود دارد. در حال حاضر، شهر، ساختاری تازه یافته است و اکثر بناها و خانه‌های آن جدیدند. اهالی آن به علت موقعیت بسیار مطلوب آب و هوایی و جغرافیایی، به زراعت مشغولند و بیشتر زمین‌های آنان به کاشت زیتون اختصاص یافته است. قلعه‌ای از دوران بیزانس نیز در این شهر وجود دارد که تقریباً کوچک، اما دیدنی است.

قنیطره (شهر شهداء) qunaytirah

شهر قنیطره در فاصله‌ی ۶۷ کیلومتری جنوب غربی شهر دمشق واقع شده است. این شهر مرکز منطقه‌ی جولان است که ارتفاعات استراتژیکی در آن وجود دارد. در سال ۱۹۶۷ در جنگی مشهور به جنگ ۶ روزه، رژیم اشغالگر قدس به این شهر وحشیانه حمله کرد و ۵۰ هزار شهید به جای گذاشت. تمامی این شهدا، در قنیطره به خاک سپرده شدند و به همین جهت، این شهر، شهر شهدا، نامیده شد.

ابلا Ebla

شهر ابلا در جنوب حلب امروزی در شمال سوریه قرار داشت و از نخستین مراکزی بود که در دنیای باستان قدرت یافت. باستان‌شناسان، ابلا را در ۱۹۷۵ کشف کردند. این شهر، مرکز فرماندهی امپراتوری بود که در سال‌های ۲۴۰۰ تا ۲۳۰۰ پیش از میلاد، از جنوب تا دریای سرخ و از شمال تا ترکیه‌ی امروزی گسترده بود. ابلا حدود ۲۶۰ هزار نفر جمعیت داشته که به زبان سامی سخن می‌گفته‌اند. مردم این شهر از طریق بندرهای ساحلی با مصر داد و ستد می‌کردند. دست ساخته‌هایی از شهرهای باستانی ابلا، ماری و اوگاریت (اوگاریت) در موزه‌ای در شهر حلب به نمایش گذاشته شده.

تدمر (پالمیرا) Palmyra- Tadmur

در شمال شرقی دمشق واقع شده است و در قرون نخستین میلادی، تاجران ثروتمندی در آن می زیستند. موقعیت پالمیرا در میانه‌ی چندین امپراتوری، موجب شده بود تا مردم این شهر بتوانند استقلال خود را حفظ کنند. ملکه زنوبیا - حاکم پالمیرا، که بنا بر بعضی، منابع شوهر خود را کشته و خود بر تخت سلطنت نشسته بود، بر نیروهای روم پیروز شد و توانست بخش‌هایی دیگر از خاک سوریه را به تصرف درآورد؛ اما سرانجام، رومی‌ها در سال ۲۷۱ پیش از میلاد، آنان را شکست دادند. رومی‌ها شهر را تصرف کردند و زنوبیا را به اسارت گرفتند و به روم بردند. ویرانه‌های این شهر، یکی از مهمترین آثار باستانی سوریه است. دیوارهای سنگی معبد با رنگ‌های روشن، تندیس‌های ساکنان آن و طاق‌های عظیم آن، هنوز در این شهر دیده می‌شود.

یکی از بناهای اعجاب انگیز شهر تدمر (۱۶۰ کیلومتری شرق حمص) معبد خدای بل - خدای خورشید مردم تدمر - است. این معبد، صحن مقدسی به صورت چهار دیواری داشته که با چهار ستون و رواق احاطه شده و در وسط آن مجسمه‌ی بزرگی قرار گرفته. در حقیقت، این بنا خانه‌ی خدای خورشید بوده و مجسمه‌ی وی در آن قرار داشته. این معبد از بزرگترین معابد جهان است؛ مساحت آن به چهل هزار متر مربع می‌رسیده و ۲۰ معبد داخل آن وجود داشته است. قوس النصر (باب الصغیر)، معبد نبو،

حمام‌های تدمر، آمفی تئاتر و مجلس شیوخ تدمر، معبد بعلمین، قبور تدمر، دیوارهای باستانی و موزه تاریخی آن، هر یک جلوه‌ای از شکوه تاریخی این استان را نمایش می‌دهند.

Al Lādhiqīyah – Latakia

لاذقیه یکی از استان‌های ساحلی سوریه است که در گذشته از توابع حمص و حلب بوده و اکنون در تقسیمات کشوری، خود استان مستقلی است. بندر لاذقیه، مرکز این استان است که در ۳۵۰ کیلومتری شمال غربی دمشق و در ساحل مدیترانه قرار دارد. بر اساس آمار سال ۲۰۰۵، این شهر، ۵۵۴/۰۰۰ نفر جمعیت داشته است. بندر لاذقیه از بنادر بین‌المللی سوریه است. ساکنان این شهر، به دلیل تأثیرپذیری از فرهنگ‌های مختلف، متجددترین مردم سوریه هستند.

لباس زنان در این شهر، بیشتر غربی است. لاذقیه و ناحیه‌ی پیرامون آن، محل زندگی علویان است. نام این شهر برگرفته از نام مادر حاکم این ناحیه در سال سیصد پیش از میلاد است. این شهر به همراه حمص در سال هفده هجری فتح شد و در دوران ایوبی‌ها و زنگیان در سال پانصد هجری به اشغال نیروهای رومی درآمد.

سرانجام، مسلمانان این شهر را دوباره فتح کردند. آثار بسیار زیبایی از دوران مختلف در آن باقی مانده است که عبارتند از:

قلعه‌ی صلاح‌الدین ایوبی: این قلعه که در سال ۱۱۸۸ صلاح‌الدین ایوبی آن را تسخیر کرد، به دوران بیزانس تعلق دارد در داخل قلعه، آثاری از دوره‌ی بیزانس و دوره‌ی اسلامی، مثل مسجد مناره، حمام و ... وجود دارد.

بنای یاد بود حافظ اسد

قلعه‌ی صلاح‌الدین ایوبی

قلعه‌ی صلاح‌الدین ایوبی

قلعه‌ی مرقب

لشکر ابراهیم پاشای مصری در سال ۱۸۴۰ میلادی، وقتی این قلعه در تصرف ترکان عثمانی بود، به آن حمله کردند. قلعه‌ی صلاح الدین ایوبی در ۲۲ کیلومتری شرق لاذقیه قرار دارد. قلعه‌ی کهف، قلعه‌ی مهالبه، قلعه‌ی بنی قحطان و قلعه‌ی مرقب از دیگر قلعه‌های معروف این استان هستند.

استان طرطوس Tartus

از دیگر استان‌های تاریخی و ساحلی سوریه می‌توان به استان طرطوس اشاره کرد که در ۹۶ کیلومتری مغرب حمص و جنوب لاذقیه قرار دارد. شهر طرطوس مرکز استان طرطوس است و در سواحل مدیترانه واقع شده. این شهر، دومین بندر بزرگ سوریه است و جمعیت آن در سال ۲۰۰۲، حدود ۱۴۶۶۰۰ نفر گزارش شده است. سابقه‌ی اسکان در طرطوس و جزیره‌ی ارواد در نزدیکی ساحل این شهر به دوران باستان باز می‌گردد؛ هنگامی که فینیقی‌ها این شهر را مرکز تجاری خود ساخته بودند. این شهر همراه با شهر لاذقیه در آغاز قرن ششم هجری به تصرف صلیبی‌ها درآمده بود و در آن آثاری از دوران تسلط صلیبی‌ها موجود است که از میان آنها می‌توان به قلعه‌ی حصن، یحمور، حصن سلمان، حصن طرطوس، قلعه‌ی الخوابی، جزیره‌ی ارادوس، منطقه‌ی تل الکزل و موزه‌ی طرطوس اشاره کرد.

بر اساس آمار رسمی یونسکو، در سوریه بیش از ۳۳ موزه شامل موزه‌های هنر، باستان‌شناسی و تاریخ، علوم و تاریخ طبیعی، موزه‌های تخصصی و موزه‌های منطقه‌ای وجود دارد. در این میان، موزه‌ی شهر حلب (خیابان حلبون جنب محوطه‌ی حجاز) و موزه‌ی قلعه حلب - که در سال ۱۹۶۰ تأسیس شده - موزه‌ی الظهیریه در دمشق، موزه‌ی پالمیرا - که در سال ۱۹۶۱ در شهر پالمیرا تأسیس شده است - موزه‌ی سویدا، طرطوس، موزه‌ی حمص، موزه‌ی آداب و رسوم تدمر در قصر العظم، موزه‌ی أفامیا، موزه‌ی وطنی (در خیابان جامعه‌ی دمشق)، موزه‌ی ملی (جنب پل الرئیس)، موزه‌ی ارتش (جنب وزارت جهانگردی)، موزه‌ی نظامی (در مسیر جاده حلب)، موزه‌ی سرباز گمنام (واقع در میدان جندی مجهول)، موزه‌ی تاریخی مدرسه‌ی جقمقیه، موزه‌ی جنگ دمشق (جنب بیمارستان نوری)، موزه‌ی کشاورزی دمشق (جنب خانه‌ی شامی) و موزه‌ی شیعه (در داخل مسجد جامع اموی دمشق) آنهایی هستند که شهرت بیشتری دارند.

کتابخانه‌ها

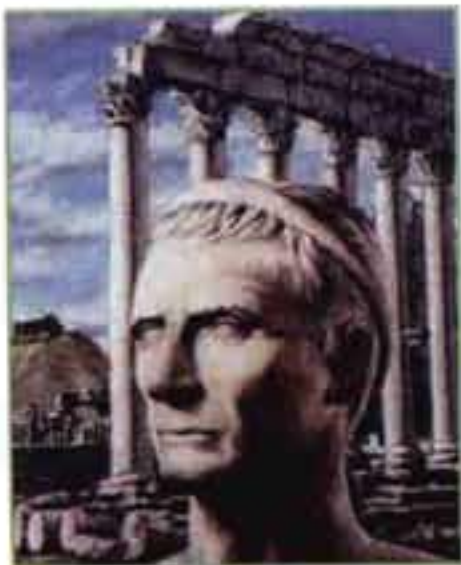
سوریه کتابخانه‌های بزرگی دارد که هر کدام از آن‌ها بخش عمده‌ای از کتب معتبر جهان عرب را در خود جای داده‌اند. دو گنجینه‌ی بزرگ کتاب کشور سوریه عبارتند از:

- ۱- کتابخانه‌ی دانشگاه دمشق که در سال ۱۹۸۷ تأسیس شده است؛
- ۲- کتابخانه‌ی ملی اسد در دمشق که در سال ۱۹۸۹ بنا گردیده است.

کتابخانه‌های عمومی در حلب، دمشق، حمص و بندر لاذقیه، مجموعه‌ای گرانبها و مهم از کتب قدیمی و جدید در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌دهند.

انتیوکوس سوم (۱۸۷ - ۲۴۲ قبل از میلاد مسیح)
Antiochus III

وی از سال ۱۸۷ تا ۲۲۳ قبل از میلاد مسیح، پادشاه سوریه بود. او بزرگترین عضو خاندان سلیوسید به شمار می‌رفت و عظمت و جلال این سلسله را در خلال سال‌های ۲۰۴ تا ۲۰۹ قبل از میلاد در شرق افزایش داد و در سال ۱۹۸ قبل از میلاد، فلسطین را تسخیر کرد. او در سال‌های ۱۹۰ و ۱۹۱ قبل از میلاد، از رومی‌ها شکست سنگینی خورد.

جمال جمال (۱۹۵۶ - ۱۹۳۲)
Jamal jamal

این افسر ارتش سوریه، در جنگ اسرائیل، فرانسه و انگلستان علیه مصر، در اقدامی شهادت طلبانه به ناو فرانسوی حمله کرد و شهید شد.

حافظ اسد (۲۰۰۰ - ۱۹۳۰)
Hafez al Assad

حافظ اسد در دهکده‌ی القرداحه در استان لاذقیه واقع در شمال غرب سوریه متولد شد. وی از دانشسرای نظامی حمص و دانشسرای نیروی هوایی در حلب فارغ التحصیل شد. در سال ۱۹۴۶ به عضویت حزب بعث در آمد.

در سال ۱۹۵۷ فرماندهی اسکادران شد و امتیاز تحصیل در اتحاد جماهیر شوروی را کسب کرد و در سال ۱۹۶۵ به مقام وزارت دفاع دست یافت. حافظ اسد در سال ۱۹۷۱، بدون کودتا و در یک جنبش اصلاحی، به حکومت رسید. در سال ۱۹۷۳، رهبری جنگ با اسرائیل را به عهده داشت. در این جنگ، نظامیان سوریه توانستند از خط مرزی اسرائیلیان عبور کنند. در پایان این جنگ، بخشی از جولان آزاد شد. حافظ اسد، در جنگ ایران و عراق، از ایران حمایت کرد و در سال ۱۹۹۰، نظامیان خود را به عربستان سعودی فرستاد تا آن‌ها را علیه عراق تقویت کند. او به مقاومت اسلامی لبنان و جهاد اسلامی فلسطین کمک می‌کرد تا این که در سال ۲۰۰۰ به پیروزی رسیدند. وی از حامیان اصلی جمهوری اسلامی ایران بود.

بشار اسد (۱۹۶۵ - Bashar al Assad)

بشار اسد - رئیس جمهور سوریه - متولد ۱۹۶۵ و سومین فرزند حافظ اسد است. او پیش از آن که پدرش او را به دمشق فرا بخواند، در رشته‌ی چشم پزشکی در لندن تحصیل می‌کرد. از ابتدا قرار نبود که بشار جانشین پدرش شود؛ اما با فوت ناگهانی برادر بزرگش - که بنا بود جانشین حافظ اسد شود - در یک سانحه‌ی رانندگی در سال ۱۹۹۴ با یک پیام فوری از سوی پدرش، لندن را ترک و به همراه همسرش اسماء اسد - که یکی از زنان فعال در زمینه‌ی حقوق زنان، کودکان و یکی از بانیان اصلی ترویج فنون جدید از جمله اینترنت در سوریه است - به دمشق بازگشت. مبارزه‌ی بشار اسد با فساد در داخل کشور به او به عنوان رئیس جمهور طرفدار نوسازی، اعتبار بیشتری بخشید. بشار اسد، همچنین رهبر حزب بعث و رئیس کل قوای ارتش است. با به قدرت رسیدن بشار اسد پس از مرگ پدرش، فضای سیاسی در سوریه اندکی بازتر شده است. بشار اسد پس از روی کار آمدن، اهتمام زیادی به اصلاحات در حوزه‌ی اقتصاد و ساماندهی امور اداری داشته است؛ تجدید نظر و یا لغو قوانین گذشته، تصویب و یا بررسی قوانین جدید براساس نیازهای زمان، از جمله کارهای مهم دولت بوده که در سال‌های اخیر دستاوردهایی نیز به همراه داشته است. در این خصوص می‌توان به ساماندهی امور اقتصادی و مالی دولت برای بودجه‌ی سالانه، افزایش حقوق کارکنان دولت در دو نوبت، اتخاذ تدابیری جهت تمرکززدایی امور اقتصادی از دولت به بخش خصوصی و تصمیم به ایجاد بانک‌های خصوصی و مشترک با دیگر کشورها اشاره نمود.

ابن ابی اصیبعه (۱۲۷۰ - ۱۲۰۳)

نام کامل او یوسف ابن ابی قاسم ابن خلیفه خزرچی است. وی در زمان شاه العادل متولد شد. در دمشق و قاهره درس خواند و در پزشکی به مقام والایی دست یافت. کتاب عیون النبء فی طبقات الأطباء از مهمترین آثار او و از مهمترین مراجع تاریخ طب عربی است.

ابن النفیس (۱۲۸۸ - ۱۲۱۳) Ibn Al-Nafis

نام کامل او علی بن ابی الحزم قریشی دمشقی است. وی از مشهورترین علماء و پزشکان عرب دمشق است؛ درباره گردش خون، تحقیقات وسیعی کرده و موفق به تصحیح نظریه‌ی جالینوس شده. ابن النفیس، کتاب‌های ابوعلی سینا و بقراط را نیز شرح کرده است. کتاب‌های شامل فی الطب و شرح و تشریح القانون از مهمترین آثار اوست.

ادونیس (۱۹۳۰ -) Adonis - Adunis

نام کامل او علی احمد سعید اسبر است. وی از برجسته‌ترین ادیبان عرب است. کتاب‌های دلیله، اوراق من الریح و الکتاب از مهمترین آثار اوست.

عزالدین قسام (۱۹۳۵ - ۱۸۸۳)

محمد عزالدین بن القادر بن مصطفی القسام از اهالی شهر جبله در بندر لاذقیه‌ی سوریه است. در قیام شهر جبله بر علیه فرانسوی‌ها رهبری را به عهده داشت و فرانسوی‌ها حکم اعدام او را صادر کردند. عزالدین به حیفا هجرت کرد و مردم را علیه فرانسوی‌ها تحریک و جهاد بر علیه آنان را راه اندازی کرد. او اولین شهید عرب بود که در سرزمین فلسطین در سال ۱۹۳۵ به دست دشمنان اسلام به شهادت رسید. جسد او به سوریه منتقل و در قبرستان شهدا در جنوب زینبیه به خاک سپرده شد. برخی از گروه‌های مقاومت در فلسطین اشغالی، از نام وی برای گروه و حزب خود استفاده می‌کنند.

محي الدين ابن عربي (١٢٤٠-١١٦٥ ميلادي)

ابو عبدالمحمد حاتمي طائي الشامي ملقب به شيخ محيي الدين ابن عربي از عرفا و عباد مشهور قرن ششم هجري است که در سال ٥٦٠ هجري در اندلس متولد شد و در سال ٦٣٨ هجري در دمشق وفات يافت. آثار بسياري از جمله فتوحات مکيه به او منسوب است. صدرالدي قونوي، فخرالدين عراقي، ابن فارض مصري، داود قيصري، عبدالرزاق کاشاني، مولوي بلخي، محمود شبستري، حافظ و جامي، همگي از جمله شاگردان مکتب او هستند. امام خميني (ره) در نامه‌ي تاريخي خود به گورباچف، مطالعه کتب ابن عربي به ويژه فتوحات مکيه را به او سفارش نمودند. مرحوم شهيد مطهري نيز شيخ محي الدين را پدر عرفان نظري مي‌داند و مي‌نويسد: «محي الدين ابن عربي، عرفان را به صورت يک مکتب درآورد و در مقابل فلاسفه عرضه داشت». جامع، مدرسه و مرقد شيخ محيي الدين ابن عربي در منطقه‌ي صالحيه‌ي شهر دمشق قرار دارد.

ابوالفراس الحمداني (٩٦٨ - ٩٣٢ ميلادي) Al hamdani

اسم او حارث بن سعيد حمداني و متولد شهر حلب است. در سال ٩٦٢ ميلادي با بيزانسي‌ها مبارزه کرد و اسير شد. در اين زمان، او بهترين قصيده‌هاي خود را سرود که قصايد الروميات نام گرفت. وي در نزديکي حمص کشته شد. دولت شيعي حمداني در شمال سوريه حکومت مي‌کرد و مرکز حکومتش حلب بود. پيروزي‌هاي سيف الدوله حمداني در برابر روميان مضمون اشعار بسياري از شعراي عرب بوده است.

الفه الإدلبی (١٩١٢ -)

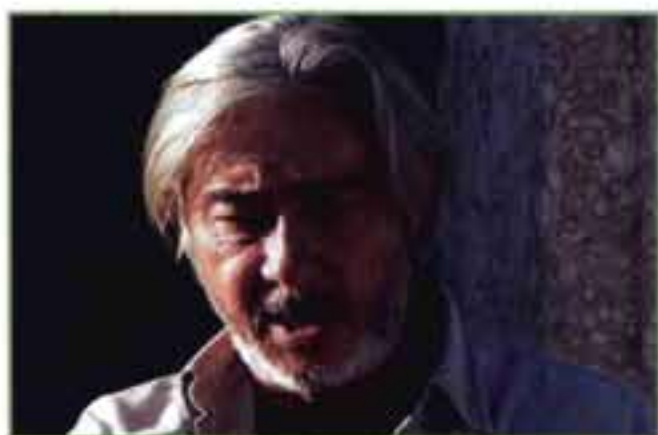
اين خانم سوري يکي از مشهورترين نويسندگان سوريه است. کتاب‌هاي داستان‌هاي شاهي، خداحافظ دمشق و دمشق، اي لبخند غم انگيز، از مهم‌ترين آثار اوست که به زبان‌هاي مختلف ترجمه شده است.

نزار قباني (١٩٩٨-١٩٢٣) Nazar ghabani

او از مشهورترين شاعران عرب و فارغ التحصيل دانشگاه دمشق است. بيشتر شعرهاي او مضمون احساسی يا سياسی دارد. قصيده‌هاي وي درباره‌ي آزادي فکر و آزادي زن است.

مصطفی عقاد (۱۹۳۵ - ۲۰۰۵) Mostafa aghad

او در حلب به دنیا آمد و در ۱۹ سالگی به آمریکا رفت و لیسانس کارگردانی خود را در آن جا گرفت. وی با ساخت دو فیلم بلند سینمایی به نام‌های عمر مختار و محمد رسول الله یکی از مشهورترین فیلمسازان جهان شد. وی به دلیل انفجار بمبی که در هتلی در اردن کار گذاشته شده بود، کشته شد.

نجدت اسماعیل آنزور

نجدت اسماعیل آنزور از بهترین کارگردان‌های معاصر سوریه است که فیلم‌های الجوارح (پرنندگان وحشی) و نه‌ایه رجل شجاع (پایان مرد دلیر) ، از مهمترین آثار اوست. کارهای آنزور به زبان‌های زنده‌ی دنیا دوبله شده است.

صبح فخری (۱۹۳۳ -) Sabah fakhri

وی از مشهورترین خوانندگان و موسیقیدانان معاصر عرب است. صبح فخری در جشنی در شهر کارکاس، ده ساعت، پیایی خواند و این مسأله سبب شد تا نام او در کتاب مشاهیر جهان ثبت شود.

کلمات متداول و جملات کاربردی

عربی	فارسی	ردیف
سلام عليكم / فی امان الله	سلام / خدا حافظ	۱
صباح الخیر / مساء الخیر	صبح بخیر / شب بخیر	۲
جنسية	ملیت	۳
مهنة - عمل	شغل	۴
جواز سفر	گذرنامه	۵
بطاقة جنسية - بطاقة هوية	کارت شناسایی	۶
جواز السیالة- جواز القيادة	گواهینامه رانندگی	۷
سمة الدخول/ تأشيرة	ویزا	۸
الدعوة	دعوتنامه	۹
بلد/ مدينة	کشور / شهر	۱۰
المبدأ/ المقصد	مبدأ / مقصد	۱۱
الغاء/ تأييد- تصديق	لغو/ تأييد	۱۲
طائرة	هواپیما	۱۳
بطاقة - تذكرة	بلیط	۱۴
بطاقة الطيران	کارت پرواز	۱۵
رقم الرحلة	شماره پرواز	۱۶
شنة/ امتعة/ غرض	چمدان / اسباب و اثاثیه	۱۷
امتعة- الشحن/ الشحنة	بار	۱۸
جمرك	گمرک	۱۹
إستعلامات	اطلاعات	۲۰
مدخل/ خروج	ورودی / خروجی	۲۱
خارطة المدينة/ الطرق	نقشه شهر / راهها	۲۲
المصرف- البنك/ الصندوق	بانک / صندوق	۲۳

کلمات متداول و جملات کاربردی

عربی	فارسی	ردیف
نقود- فلوس/ بطاقة اعتبارية	پول / کارت اعتباری	۲۴
ضرائب/ خراج- ضرائب	عوارض / مالیات	۲۵
سفارة/ قصلية	سفارت / کنسولگری	۲۶
شارع	خیابان	۲۷
مطار	فرودگاه	۲۸
محطة قطار	ایستگاه قطار	۲۹
محطة مترو	ایستگاه مترو	۳۰
محطة سيارات الاجرة- التاكسي	ایستگاه تاکسی	۳۱
محطة حافلة	ایستگاه اتوبوس	۳۲
زورق/ باخره - سفينة	قایق / کشتی	۳۳
الاجرة	کرایه	۳۴
الأماكن السياحية	جایهای دیدنی	۳۵
مكتب الرحلات	آژانس مسافرتی	۳۶
مسجد	مسجد	۳۷
فندق	هتل	۳۸
إستمارة التسجيل	فرم ثبت نام	۳۹
التوقيع	امضا	۴۰
هاتف- تليفون	تلفن	۴۱
مركز تسوق	مرکز خرید	۴۲
محل	فروشگاه	۴۳
حراج- بيع المزاد/ تخفيض	حراج / تخفیف	۴۴
رخيص / غالى	ارزان / گران	۴۵
هدية	هدیه	۴۶

کلمات متداول و جملات کاربردی

عربی	فارسی	ردیف
مطعم	رستوران	۴۷
جو عنان / عطشان	گرسنه / تشنه	۴۸
دلیل - مُرشد / مترجم	راهنما / مترجم	۴۹
فطور - ثرويقة	صبحانه	۵۰
غذاء	ناهار	۵۱
عشاء	شام	۵۲
قائمة الطعام	لیست غذا	۵۳
خبز	نان	۵۴
ماء / مشروب غازي	آب / نوشابه	۵۵
مشروبات مرطبة	نوشابه غیرالکلی	۵۶
سندویشة	ساندویچ	۵۷
منمک	ماهی	۵۸
لحم البقر	گوشت گاو	۵۹
لحم الغنم - لحم الخروف	گوشت بره	۶۰
قائمة الحساب	صورت حساب	۶۱
البخشيش - الهبة	اتعام	۶۲
حمام - مرافق - دورة المياه	دستشویی	۶۳
الشرطي / الشرطة	پلیس	۶۴
خطر	خطر	۶۵
مُساعدة / شكوي	کمک / شکایت	۶۶
مُشكلة / حادث	مشکل / اتفاق	۶۷
مُستشفى	بیمارستان	۶۸
طبيب	پزشک	۶۹

کلمات متداول و جملات کاربردی

عربی	فارسی	ردیف
مريض	بیمار	۷۰
صيدلية	داروخانه	۷۱
نواء	دارو	۷۲
تاريخ / ساعة	تاریخ / ساعت	۷۳
أمس / اليوم / غدا	دیروز / امروز / فردا	۷۴
الأحد	یکشنبه	۷۵
الاثنين	دوشنبه	۷۶
الثلاثاء	سه‌شنبه	۷۷
الأربعاء	چهارشنبه	۷۸
الخميس	پنج‌شنبه	۷۹
الجمعة	جمعه	۸۰
السبت	شنبه	۸۱
الربيع	بهار	۸۲
الصيف	تابستان	۸۳
الخريف	پاییز	۸۴
الشتاء	زمستان	۸۵
صفر	صفر	۸۶
واحد	یک	۸۷
اثنان	دو	۸۸
ثلاث	سه	۸۹
أربع	چهار	۹۰
خمس	پنج	۹۱
ست	شش	۹۲

کلمات متداول و جملات کاربردی

عربی	فارسی	ردیف
سبع	هفت	۹۳
ثمانی	هشت	۹۴
تسع	نه	۹۵
عشر	ده	۹۶
يسار / يمين / مستقيم - علي الطول	چپ / راست / مستقيم	۹۷
وراء - خلف / امام - قدام	عقب / جلو	۹۸
قريب / بعيد	نزدیک / دور	۹۹
شمال / جنوب	شمال / جنوب	۱۰۰
شرق / غرب	شرق / غرب	۱۰۱
كبير / صغير	بزرگ / کوچک	۱۰۲
قليل / كثير	کم / زیاد	۱۰۳
جيد / رديء	خوب / بد	۱۰۴
مفتوح / مغلق - معلق	باز / بسته	۱۰۵
بارد / ساخن - حار	سرد / گرم	۱۰۶
مليء / فارغ	پر / خالی	۱۰۷
متأخر / متبكر	دیر / زود	۱۰۸
خفيف / ثقيل	سبک / سنگین	۱۰۹
سريع / بطيء	تند / کند	۱۱۰
مشتعل - نازر / الطافيء - منطفيء	روشن / خاموش	۱۱۱
فوق / تحت	بالا / پایین	۱۱۲
عام / خاص	عمومی / خصوصی	۱۱۳
السيدة / السيد	خانم / آقا	۱۱۴
اب / أم	پدر / مادر	۱۱۵

کلمات متداول و جملات کاربردی

عربی	فارسی	ردیف
اخت/ اخ	خواهر/ برادر	۱۱۶
بنت- ابنه/ ابن- ولد	دختر/ پسر	۱۱۷
زوج- بعل	شوهر	۱۱۸
زوجة	همسر(زن)	۱۱۹
زمیل	همکار	۱۲۰
بکنا	مغازه	۱۲۱
برید	پست	۱۲۲

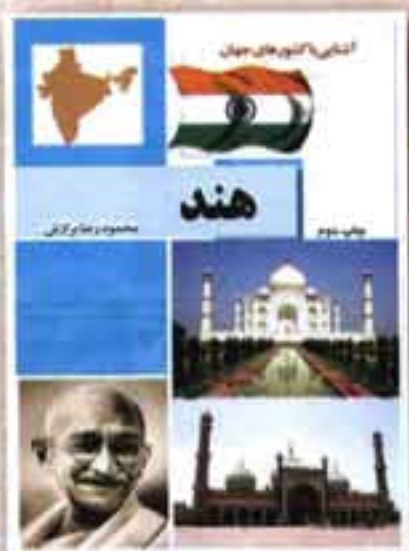
عربی	فارسی	ردیف
کیف حالکم	حال شما چطور است؟	۱
شکراً	متشکرم	۲
لوتسمح - من فضلك / لطفأ	لطفاً	۳
اسف/ عفوأ	متاسفم / ببخشید	۴
ما اسمکم - ما اسمک	اسم شما چیست؟	۵
اسمی -	اسم من ... است	۶
سعیأ یلقائکم	از آشنایی با شما خوشوقتم	۷
من این آنتم؟ - انت من این؟	اهل کجا هستید؟	۸
أنا من ...	من اهل ... هستم	۹

کلمات متداول و جملات کاربردی

ردیف	فارسی	عربی
۱۰	چند سال دارید؟	كم سنّة عُمرِكَ؟
۱۱	من ... سال دارم.	عُمري ... سنّة
۱۲	متوجه نشدم.	ماإِنْتَبَهْتُ- ماأَنْتَبَهْتُ
۱۳	من عربی بلد نیستم.	انا لا اعرفِ العربية- انا لا اجد العریبة
۱۴	قیمت آن چقدر است؟	كم سعرة؟
۱۵	چقدر باید بابت ... بپردازم؟	كم يجب ان انفق لـ...
۱۶	معذرت می‌خواهم.	عفوا - معذرة
۱۷	من ... را گم کرده‌ام.	انا ضیعتُ...
۱۸	من گم شده‌ام.	انا تَهتُ- انا ضیعتُ طریقِی
۱۹	... خراب است.مُعطل- خرابان
۲۰	به (این) در عربی چه می‌گویند؟	ما معنی هذا باللغة العریبة؟
۲۱	... کجاست؟	این...؟
۲۲	چه وقت؟	متی؟
۲۳	آیا اتاق خالی دارید؟	هل عندكم غرفة فارغة؟
۲۴	اجاره آن هر شب چقدر است؟	كم اجرئها لكل ليلة؟
۲۵	آیا ممکن است این فرم را پر کنید؟	هل يُمكن ان تملأ هذه الاستمارة؟
۲۶	نرخ تبدیل چقدر است؟	كم سعرُ التصریف؟
۲۷	کجا می‌توانم ارز را تبدیل کنم؟	این يُمكن ان اصترف لُقودي (عُملي)

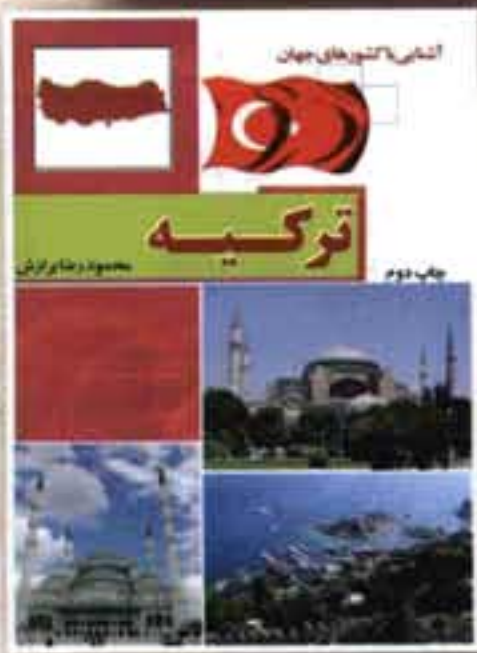
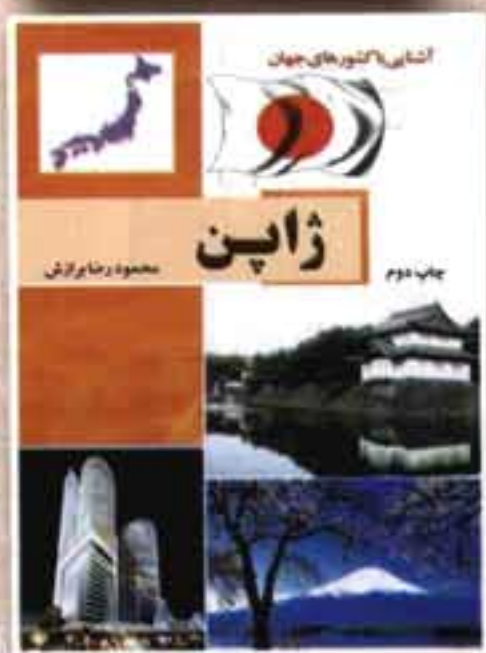
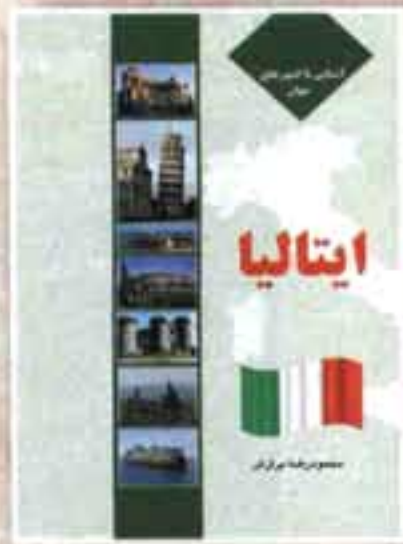
کلمات متداول و جملات کاربردی

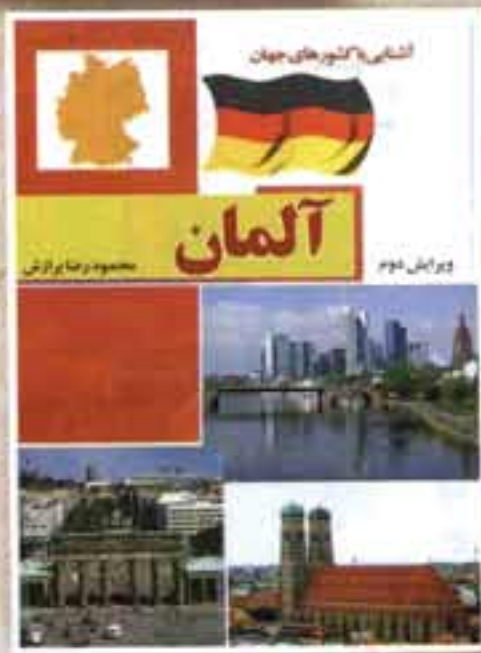
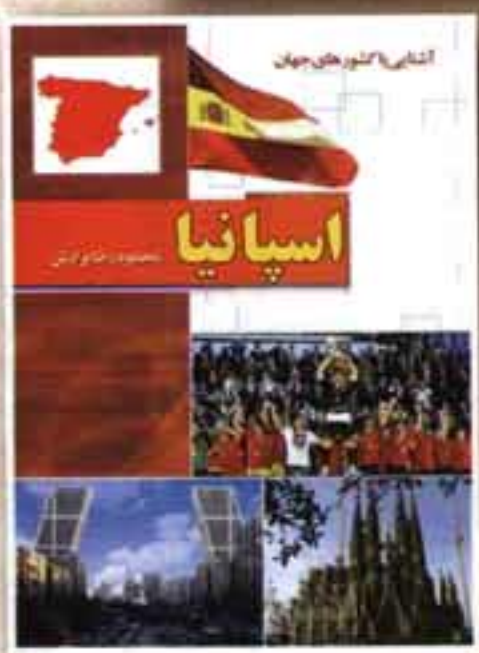
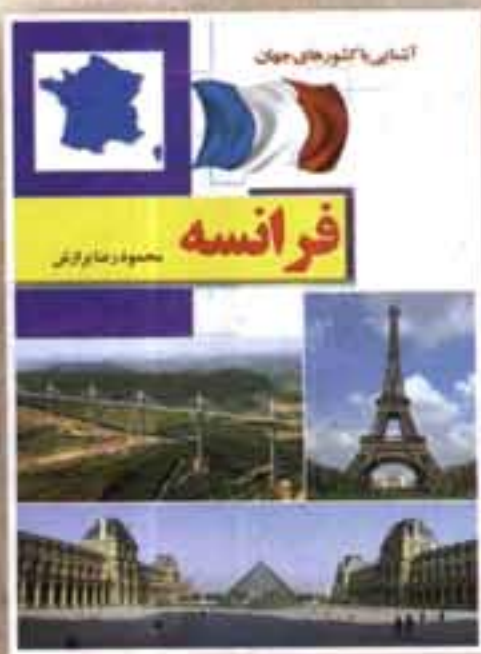
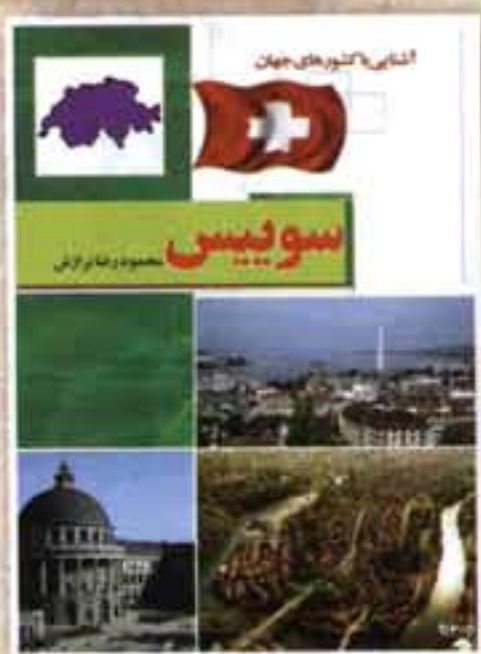
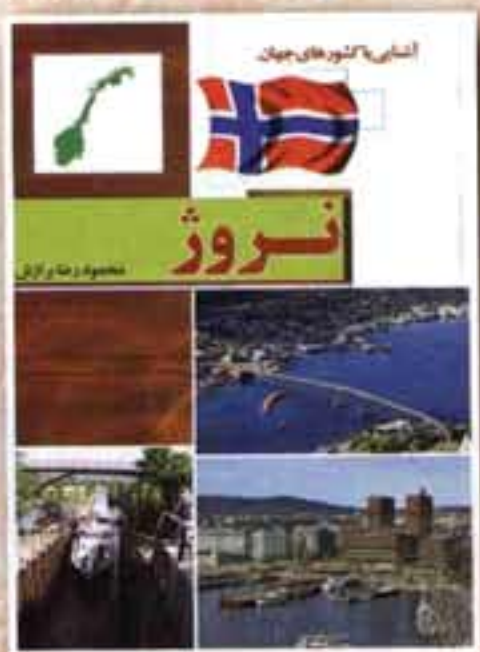
عربی	فارسی	ردیف
انا جئتُ للعمل / التجارة / الدراسة / تمضية العطلة	من برای کار / تجارت / تحصیل / تعطیلات آمده ام.	۲۸
أین الأماكن السياحية؟	جاهای دیدنی مهم کجا هستند؟	۲۹
كيف أستطيع أن أذهب إلى ...؟	چطور می توانم به ... بروم؟	۳۰
كم الساعة الآن؟	ساعت چند است؟	۳۱
ساعدوني رجاء	لطفا کمک کنید!	۳۲
ما معنى هذا؟	این به چه معناست؟	۳۳
أحتاج إلى نقود جزئية	من قدری پول خرد می خواهم.	۳۴
من فضلك احضري سيارة تكسي	لطفاً یک تاکسی برایم بگیرید.	۳۵
من فضلك توقف - هنا رجاء	لطفا همین جا نگهدارید.	۳۶
إمش على طول	مستقیم بروید.	۳۷

از همین

مجموعه منتشر شده است

Introduction to World Countries

Syria

By: Mahmoud Reza Barazesh

Second Printing

